

สิกขา

วารสารศึกษาศาสตร์

SIKKHA JOURNAL OF Education

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน 2565

ISSN 2651 - 1045

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Faculty of Education , Vongchavalitkul University

เกี่ยวกับวารสาร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและการวิจัยในรูปแบบของบทความวิชาการและบทความวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลทั่วไป
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษาได้นำเสนอเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและการวิจัย
3. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผลงานด้านวิชาการและการวิจัยระหว่างอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษากับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ภายใน 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ภายใน 31 ธันวาคม)

ก่อนการเผยแพร่บทความต้องได้รับการกลั่นกรองและประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่าน หากเป็นบทความภายในจะต้องได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกเท่านั้น การประเมินบทความจะเป็นแบบ Double-blinded ผู้เขียนไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน และผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้เขียน

รูปแบบการเผยแพร่วารสาร

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ได้เผยแพร่ใน 2 รูปแบบ คือ เล่มวารสาร (Print) และวารสารออนไลน์ (Online) โดยการเผยแพร่ในลักษณะรูปเล่ม (Print) ได้ดำเนินการในปี พ.ศ. 2557 และ 2558 เท่านั้น ในปีพ.ศ. 2559 เป็นต้นมาวารสารดำเนินการเผยแพร่ในลักษณะออนไลน์ (Online)

ISSN 2408-1361 (Print)

ISSN 2651-1045 (Online)

ติดต่อ

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

อาคารขวัญทอง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

84 หมู่ 4 ถนนมิตรภาพ - หนองคาย ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

เบอร์โทรศัพท์ ☎ 044-009-711 ต่อ 257 หรือ 123 e-mail address: sikkha@vu.ac.th

ผู้รับผิดชอบหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฐยา บุญทองแสน (บรรณาธิการอำนวยการ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เบอร์โทรศัพท์ ☎ 044-009-711 ต่อ 123 e-mail address: nathaya_boo@vu.ac.th

ฝ่ายสนับสนุนวารสาร

อาจารย์นิภาพร ใจปานแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เบอร์โทรศัพท์ ☎ 044-009-711 ต่อ 257 e-mail address: nipaporn_jai@vu.ac.th

ที่ปรึกษา

นายแพทย์อนุศักดิ์ ตั้งไพบูลย์

นายกสภามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ดร.กิตติ วงษ์ชวลิตกุล

อธิการบดีมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บรรณาธิการอำนวยการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัฐยา บุญกองแสน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

บรรณาธิการ

ดร.มานะ สิ้นธุวงษานนท์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.รัตนดา เลิศวิชัย

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ดร.จินตนา วีระปรียากร

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ บัณฑิต

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ธีระภูธร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.เมธิญ ภิระการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ไสยวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม ตรีตระกูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุชสรา บุญแสน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ทานอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร.พูนสุข จันทศิลป์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ดร.พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี

สถาบันพัฒนาพระวิทยากร วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความ (ภายนอก)

ศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บุญจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูทธ ไทยธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาณนรงค์ อินทรประเสริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

รองศาสตราจารย์กมลทิพย์ กสิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์บัญชา วิทยอนันต์	วิทยาลัยนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์สุพรรณิ ภูงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สรรดี ตีปุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภา สมสัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล รอดเนียม	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชุมพร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประมุข ศรีชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อารังโสติสกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน เลาน้ำทา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ ฐิตยาปราโมทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณทรัพย์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรวิภา พูลผล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา หล่อศิริ	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนงค์ ตันติวิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ดร.เชาวลิต จันจัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ดร.นเรศวร เศรษฐสิงห์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.วิรดา อำนวย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ดร.ชุติมา พรหมมุข	วิทยาลัยนครราชสีมา
ดร.ชินัน บุญเรืองรัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.มณฑิรา ชมดอกไม้	นักวิชาการอิสระ
ดร.ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์	นักวิชาการอิสระ
ดร.พนิดา คล้อสวัสดิ์	นักวิชาการอิสระ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (ภายใน)

รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ตั้งประเสริฐ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวนพงศ์ ขวนชม	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ตันยะ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกตุกระทุม	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา ปราชาญ์ปรีชา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.ชูเกียรติ วิเศษเสนา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.อำนาจ อยู่คำ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.ศิริวัฒน์ สาระเขตต์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.ณัฐวัฒน์ วงษ์ชวลิตกุล	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ดร.วรสิทธิ์ รัตนวราหะ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.อลงกต ยะไวทย์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.พินโย พรหมเมือง	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Mrs.Eunice Barbara C. Novio	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Mr.Josemari Cordova	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ฝ่ายจัดการวารสาร

ดร.ปานฤศิริ จันทศิริ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.บุญญ์กัญญ์ จิระเพิ่มพูน	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์ประภัสสร กองทอง	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์เกษภา สาลา	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์นิภาพร ใจปานแก่น	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
อาจารย์อารีย์ลักษณ์ ประการแก้ว	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ฝ่ายศิลปกรรมและรูปเล่ม

อาจารย์ธีระ ลิ้มศรีประพันธ์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
-----------------------------	-------------------------

บทบรรณาธิการ

วารสาร สิกขาวารสารศึกษาศาสตร์ฉบับนี้ เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน 2565 สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการ ในสังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานทางด้านการวิจัยและด้านวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลทั่วไป ได้มีโอกาสในการนำเสนอเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานวิชาการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์เพื่อการพัฒนาและสร้างสรรค์คุณภาพทางด้านวิชาการ ซึ่งในฉบับนี้ประกอบไปด้วยบทความวิจัยที่มีความหลากหลายในสาระเนื้อหาทางวิชาการ องค์ความรู้และข้อค้นพบจากการวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้โดยโครงงาน การออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย การศึกษาสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพรวมทั้งการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวเป็นต้น ซึ่งทางวารสารหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ และช่วยส่งเสริมการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ สำหรับนักวิจัยนักวิชาการและผู้สนใจโดยทั่วไป

ทางกองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณนักวิจัยผู้เป็นเจ้าของบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาถ้อยแถลงคุณภาพของบทความผู้อ่าน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในการดำเนินการให้สิกขาวารสารศึกษาศาสตร์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ สามารถตีพิมพ์เผยแพร่ ให้ปรากฏในวงวิชาการและผู้สนใจใฝ่รู้ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ดร.มานะ สิ้นธุวานนท์

บรรณาธิการ

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

สารบัญ

หน้า	เรื่อง
บทความวิชาการ	
1-12	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ชัยชนะ วิวัฒน์รัตนบุตร
บทความวิจัย	
13-24	ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กนกพร รัตนะอุดม และ อำนาจ ทองโปร่ง
25-36	การพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล กัญญา ศิลปกิจยาน, วัลภา สติพันธ์, และ พัชรรัตน์ ลออปักษา
37-46	การพัฒนาหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยี ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กิตติภาพ ปินทิโย และ ปริญญญา สิทอง
47-58	การศึกษาศถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพ และทักษะภาษาจีนของผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน โชติกานต์ ใจบุญ และ จริยา วาณิชวิริยะ
59-70	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ธนพล อัจจุฬา, ชูเกียรติ วิเศษเสนา, สงวนพงศ์ ขวนชม, และ สมบูรณ์ ดันยะ
71-78	การพัฒนาจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ โรงเรียนโสมภาพพัฒนา นารวี อิมศิลป์, จอมสุรางค์ ลิ้มประเสริฐกุล, และ ปิยลักษณ์ อัครรัตน์
79-88	การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นิชาภา หมั่นถนอม, สุพจน์ เกิดสุวรรณ, และ ธนินาฏ ณ สุนทร
89-99	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปิยสุตา พะหลวง และ สุภาวดี ลาภเจริญ
100-110	การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 พิชา ก้าวพรหม และ บรรจบ บุญจันทร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า	เรื่อง
111-120	การรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย รามณรงค์ นิลกำแหง
121-132	รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ศรีสุรางค์ ทนโคกสูง, สงวนพงศ์ ขวนชม, สมบูรณ์ ตันยะ, และ ขวลิต เกตุกระทุม
133-145	การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย สอาด วงศาเจริญภักดิ์, สงวนพงศ์ ขวนชม, สมบูรณ์ ตันยะ, และ ไพศาล หวังพานิช
146-153	การพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนอง ด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สุทธิดา ชัยประสิทธิ์ และ ขวลิต เกตุกระทุม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
STEM Project-based Learning Activities Among Gifted Students
in Science and Mathematics

ชัยชนะ วิวัฒน์รัตนบุตร*

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษา

คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*

Chaichana Vivatanaratanabut

Graduate Student of Master Degree Program in Learning Sciences and Educational Innovation*

Faculty of Learning Sciences and Education, Thammasat University

Corresponding Author E-mail: chai8304@hotmail.com

(Received: May 30, 2021; Revised: June 17, 2021; Accepted: July 08, 2021)

บทคัดย่อ

การจัดหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ควรคำนึงถึงความต้องการพิเศษของแต่ละคน โดยเน้นทักษะการคิดขั้นสูง มีความท้าทาย กระตุ้นความสงสัย สร้างแรงจูงใจในการหาคำตอบ และมีการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งเสริมสร้างทักษะการผลิตสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้จริง ปัจจุบันมีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์ มาใช้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน นอกจากนี้การนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้แขนงต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงจากเรื่องที่นักเรียนสนใจผ่านกระบวนการทำโครงงาน ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ได้เรียนรู้การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา การวางแผนการคิดวิเคราะห์ การทำงานอย่างมีระบบ และเกิดการเรียนรู้ นำมาสู่การสร้างองค์ความรู้และทักษะจากการทำโครงงานที่จะติดตัวนักเรียนและสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมต่อไป

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา, การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน, นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

Abstract

The design of curriculum for gifted student in science, mathematics and technology should concern on special needs of the individual. Learning activities should emphasis on high-level thinking skills, challenges and encourages motivation to find answers. Learning activities should integrated knowledge, enhancing production skills, inventions and innovations that can be applied to solve real problems. At present, there is a form of learning activities based on STEM education concept which integration knowledge of science, technology, engineering and mathematics to solve problems creatively.

In addition, using STEM Project-Based Learning activities also gives an opportunity for students to connect various fields of knowledge to solve real-life that students are interested through the process of working on projects. This will help students understand scientific concepts and learned to design a solution, planning, analytical thinking, working systematically, creation of knowledge and working skills from project that would take the students to be able to develop into innovation.

Keywords: STEM Education, Project-based Learning, Gifted Student in Science and Mathematics

1. บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการแข่งขันสูงส่งผลให้นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รวมทั้งทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม การจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะเหล่านี้ (รักษศิริ จิตอารี, วิจิตร อุดอ้าย, และวาริรัตน์ แก้วอุไร, 2560) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญของการพัฒนานักเรียนที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้กำหนดแนวทางการเปิดห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้โครงการส่งเสริมศักยภาพด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดและพัฒนาเยาวชนที่มีความสามารถ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ให้เป็นนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นักประดิษฐ์คิดค้น เพิ่มปริมาณนักวิทยาศาสตร์ในประเทศ ให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประเทศไทยในการแข่งขันกับนานาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยการนำ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM) ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ โครงการเป็นฐานเป็นการดึงเอาจุดเด่นของสะเต็มที่เป็นการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ มาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และนักเรียนสามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตได้จริง ผ่านกระบวนการทำโครงการ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานจึงตอบโจทย์กับโลก แห่งความจริงที่ทุกอย่างรวมกันอยู่อย่างเป็นธรรมชาติมากกว่า (Kelley & Knowles, 2016) เพราะธรรมชาติของสะเต็มศึกษา สอดคล้องกับในโลกชีวิตจริงหรือการทำงานจริงที่ไม่มีเส้นแบ่งขอบเขตที่เด่นชัดในแต่ละสาขาวิชา และการดำเนินการจัดการ เรียนรู้จะเน้นการนำความรู้ไปใช้ในการออกแบบแก้ปัญหาหรือการปฏิบัติในจุดประสงค์ที่แน่ชัด

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานที่เน้น การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำโครงการสะเต็ม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำโครงการสะเต็มให้กับ นักเรียน และช่วยให้นักเรียนมีความพยายามฝ่าฟันอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุนี้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้รูปแบบโครงการเป็นฐานควรให้นักเรียนจับกลุ่มตามความสนใจที่คล้ายกัน นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเพื่อให้เข้าใจต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหา พร้อมทั้งให้นักเรียนแต่ละคนได้มี บทบาทในกลุ่ม และร่วมกันสะท้อนคิดหลังการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมดังนี้

2. นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

2.1 นิยามและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง “นักเรียนที่แสดงออกซึ่งความสามารถที่โดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนอื่นที่มีอายุระดับเดียวกันหรือในสภาพแวดล้อม และประสบการณ์เดียวกัน เช่น สติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการใช้ภาษา ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความสามารถในการสร้างงาน ความสามารถทางทัศนศิลป์ ความสามารถทางศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขาซึ่งโดยทั่วไปนั้นจะมีเพียงร้อยละ 3 ของนักเรียนทั้งหมด” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) สอดคล้องกับทฤษฎีพหุปัญญา (multiple intelligences) ซึ่งได้อธิบายสติปัญญาของมนุษย์โดยแบ่งได้อย่างน้อย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านการใช้ตรรกศาสตร์และการคำนวณ ด้านธรรมชาติวิทยา ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย ด้านดนตรี ด้านมิติสัมพันธ์ แต่ละด้านมีความสำคัญเท่าเทียมกันขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคน รวมทั้งสติปัญญาของมนุษย์ในแต่ละด้านมีอิสระต่อการพัฒนาศักยภาพให้ดียิ่งขึ้น และสามารถบูรณาการสติปัญญาในแต่ละด้านเข้าด้วยกันโดยแสดงออกเป็นความสามารถที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคน สติปัญญาของมนุษย์แต่ละคนอาจมีความโดดเด่นเพียงด้านเดียว หรือหลายด้าน หรือไม่โดดเด่นเลย แต่ไม่มีใครที่มีสติปัญญาทุกด้านเท่ากันหมด หรือไม่มีเลยสักด้านเดียว (Gardner, 1987)

นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จะโดดเด่นในด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Logical- Mathematical Intelligence) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการคำนวณ โดยนักเรียนที่มีความฉลาดทางด้านนี้จะสามารถคำนวณได้เร็วและมีความแม่นยำสูงกว่าคนทั่วไปส่งผลให้นักเรียนที่มีความฉลาดทางด้านนี้มีความสามารถในการวิเคราะห์องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีลักษณะเชื่อมโยงกัน เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงตรรกะ ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงอนุมาน ความคิดด้านนามธรรม ความสามารถในการสร้างความคิดหรือวิธีการคิดใหม่ ๆ หาทางควบคุมระเบียบต่าง ๆ ชอบเกมหรือกิจกรรมที่ลึกลับมอง ประลองปัญญา ที่ต้องใช้ความคิดและมีความสนุกสนาน รวมทั้งชอบการเล่นคอมพิวเตอร์ (Gardner, 1987) สอดคล้องกับลักษณะของนักคณิตศาสตร์ และนักวิทยาศาสตร์ที่มักจะใช้เหตุผลในการตัดสินใจ มองเห็นปัญหา มีความอยากรู้อยากเห็น มีความอดทนสูง ชอบการทดลอง การพิสูจน์ หรือการปฏิบัติต่าง ๆ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555)

2.2 คุณลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแต่ละคนจะมีบุคลิก ภูมิภาวะทางอารมณ์ ภูมิภาวะสังคม สติปัญญา และร่างกายที่หลากหลายเฉพาะบุคคล (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555) จึงทำให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เช่น หน้าตา สีผิว ความคิด ความสามารถ การแสดงออก

Renzulli (2014) กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ได้แก่ 1) ความสามารถเหนือกว่าปกติ (Above Average Abilities) หมายถึง ความสามารถที่มากกว่านักเรียนทั่วไปในบางด้านหรือหลายด้าน 2) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง การคิดยืดหยุ่นและเปิดใจรับประสบการณ์ใหม่กล้าเสี่ยง 3) แรงจูงใจ (Task Commitment) หมายถึง พลังงานที่ผลักดันให้เกิดความพยายามและอดทนต่อความยากลำบากที่นำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2555) กล่าวว่าองค์ประกอบของความสามารถพิเศษมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถสูงกว่าบุคคลทั่วไปอย่างเป็นที่ประจักษ์หรือมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วโดยเมื่อพัฒนาแล้วจะมีความสามารถสูงกว่าบุคคลทั่วไป 2) ทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดแก้ปัญหา 3) การใช้สมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาในการทำงานร่วมกัน 4) กระบวนการทางจิตวิทยา ได้แก่ การแสดงออกถึงความรักความสนใจในสิ่งที่ตนถนัด มุ่งมานะอดทน สามารถเฝ้าระวังจิตใจตนเองทำให้มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งซึ่งช่วยให้ประสบความสำเร็จ

ดังนั้นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จะมีลักษณะพฤติกรรมที่เฉพาะตัวเฉพาะ คือ การแก้ปัญหาเชิงตรรกะ การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การให้เหตุผลเชิงอนุมาน การคิดด้านนามธรรม การสร้างวิธีการคิดใหม่ ๆ และมีความอดทนต่ำเมื่อต้องทำงานที่จำเจ หรือง่ายเกินไป หากเป็นเรื่องที่สนใจจะมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่อง มีคำถามข้อสงสัยเกี่ยวกับกฎ ข้อบังคับ และอาจไม่ยอมปฏิบัติตาม เป็นต้น (สุธาวัลย์ หาญจรสุข, 2558) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและจะต้องพิจารณาเรื่องของบริบทของพฤติกรรมด้วย นอกจากนี้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ก็มีลักษณะเหมือนกับนักเรียนทั่วไป เช่น นิสัยดี นิสัยขี้เกียจ ขาดระเบียบและไม่รับผิดชอบ แต่ในบางคนอาจรับผิดชอบสูงแล้วแต่บุคลิกเฉพาะบุคคล จากคุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถพิเศษส่งผลต่อการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับคุณลักษณะดังกล่าว ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และสร้างแรงจูงใจในการเรียน

2.3 การเสาะหาและการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

กระบวนการในการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษของประเทศไทยทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการเปิดห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้โครงการส่งเสริมศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ พ.ศ. 2551 ในปัจจุบันมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 220 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสอบในการคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และวิชาภาษาอังกฤษ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) นอกจากนั้นการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจึงควรใช้การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ในการคัดเลือกร่วมด้วย ได้แก่ มีความอดทนต่ำเมื่อต้องทำงานที่จำเจหรือง่ายเกินไป หากเป็นเรื่องที่สนใจจะมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่อง มีคำถามข้อสงสัยเกี่ยวกับกฎ ข้อบังคับ และอาจไม่ยอมปฏิบัติ รวมทั้งนักเรียนต้องแสดงออกให้เห็นถึงความสนใจอย่างจริงจังและเป็นที่ยอมรับในด้านที่สนใจ เป็นต้น (สุธาวัลย์ หาญจรสุข, 2558)

กระบวนการคัดเลือกและเสาะหาผู้มีความสามารถพิเศษที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติปัจจุบัน คือ การใช้กระบวนการตรวจสอบที่เป็นขั้นตอนโดยใช้ข้อมูลหลายด้านประกอบกัน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การคัดกรอง โดยการเสนอชื่อโดยบุคคลใกล้ชิด การตรวจประวัติครอบครัวร่วมกับการใช้แบบประเมินความสามารถและแบบทดสอบสติปัญญา ขั้นที่ 2 ขึ้นเจาะลึก เป็นการนำนักเรียนมาทดสอบความสามารถเฉพาะสาขา รายงานผลจากกิจกรรมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษเฉพาะสาขา แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ขั้นที่ 3 การคัดเลือกขั้นสุดท้าย เป็นการนำข้อมูลผลสรุปทั้งหมด รวมทั้งพัฒนาการและความต่อเนื่องมาสรุปโดยผู้เชี่ยวชาญตัดสินซึ่งทุกขั้นตอนต้องใช้เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ และไม่มีผลลำเอียงเพื่อให้เด็กนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555) ดังนั้นกระบวนการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จะต้องพิจารณาความสามารถทางสติปัญญาร่วมกับพฤติกรรม ซึ่งทุกขั้นตอนต้องใช้เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ และไม่มีผลลำเอียงเพื่อให้เด็กนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน

2.4 การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ Gagné (2004) ได้เสนอว่ากระบวนการพัฒนาความสามารถพิเศษ (Gifted) ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กมีติดตัวมาแต่กำเนิดให้แสดงออกได้อย่างเต็มศักยภาพสู่การเป็นผู้มีความสามารถพิเศษ (Talented) ได้จะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถพิเศษแต่กำเนิด (Natural Abilities) ซึ่งเป็นความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เช่น ความสามารถทางปัญญา (Intellectual Ability) ความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ (Creative Ability) ความสามารถทางสังคม (Socio Affective Ability) และความสามารถทางประสาทสัมผัส (Sensorimotor Ability) โดยกระบวนการพัฒนาความสามารถพิเศษต้องอาศัยตัวเร่งทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Catalysts) เช่น ครอบครัว วัฒนธรรม เหตุการณ์ และตัวเร่งภายในตนเอง

(Intrapersonal Catalysts) เช่น แรงจูงใจ การบริหารจัดการตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง ลักษณะทางกายภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องอาศัยโอกาส (Chance) จึงจะนำไปสู่การเป็นผู้มีความสามารถพิเศษ (Talented) ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้จึงถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ควรมีการจัดการหลักสูตรที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งเน้นทักษะการคิดระดับสูง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งเสริมทักษะภาษาอังกฤษ และทักษะการผลิตสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (Engineering Design Process-Based) ที่สามารถเพิ่มการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Scientific Creativity) ให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ได้ (Han & Shim, 2019) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดปัญหา (Defining the Problem) การสืบค้นข้อมูล (Gathering information) การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Generation the Solution) การเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด (Implementing the Best Solution) การประเมินผลการแก้ปัญหาและสะท้อนคิด (Evaluating the Solution and Reflecting) สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำโครงงานตามความสนใจ อีกทั้งสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยบูรณาการความรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม (ศีกฤทธิ์ ศิลาลาย, 2560)

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน เน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การให้โอกาสทางการศึกษาที่สอดคล้องกับพรสวรรค์หรือความสามารถพิเศษของนักเรียน รวมทั้งให้การสนับสนุนทางด้านสังคม และให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือและปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน รวมทั้งมีการประเมินผลตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education)

ในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่งผลให้การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดแบบวิจารณญาณ รวมทั้งการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ และการมีทักษะทางสังคมแนวใหม่การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการการเรียนรู้ในห้องเรียนและชีวิตจริง (พรทิพย์ ศิริภทราชัย, 2556) ซึ่งจากการศึกษาของ Saiying and Paula (2017) ที่จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษพบว่า มีการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา คือ การได้ศึกษาในสิ่งที่พวกเขาสนใจ มีความสนุก และได้ทำการค้นคว้าและสำรวจ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาจะทำให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เห็นถึงประโยชน์ของการเรียนและท้าทายนักเรียนทำให้การเรียนนั้นมีความหมายต่อนักเรียน และเห็นประโยชน์คุณค่าของการเรียนเพราะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

3.1 นิยามและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

สะเต็มศึกษา (STEM Education) ถูกใช้ครั้งแรกโดยมูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา โดยนักการศึกษาและนักวิจัยได้ให้นิยามของสะเต็มแตกต่างกันไป สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2563) ได้ให้คำจำกัดความว่า เป็นองค์ความรู้ของ 4 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันกับโลกของความเป็นจริงที่ต้องมีการบูรณาการเข้าด้วยกันในการดำเนินชีวิตและการทำงาน นอกจากนี้

สะเต็มศึกษายังเป็นแนวทางการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ทุกแขนงมาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และผลิตนวัตกรรมใหม่เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน (คึกฤทธิ์ ศิลาลาย, 2560) ยิ่งไปกว่านั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด สะเต็มศึกษา ยังเป็นการนำจุดเด่นตามธรรมชาติของแต่ละวิชามาผสมผสานอย่างลงตัว ดังนี้

วิทยาศาสตร์ (Science) หมายถึงความรู้และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธรรมชาติทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยอาศัย กระบวนการสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การสืบค้น ทดลอง พิสูจน์ และเรียนรู้เพื่อหาความจริงของปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยความรู้ที่มีอยู่ (Han & Shim, 2019)

เทคโนโลยี (Technology) หมายถึงการนำความรู้ ความคิด และเทคนิคต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมาพัฒนาและ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ โดยผ่านการทำงานทางเทคโนโลยี (Design process) เช่น การสืบค้นข้อมูลจาก คอมพิวเตอร์ การจัดเก็บข้อมูลในคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ใช้เป็นเครื่องมือ ในการทดลอง และวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลที่ไดจากองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เพื่อให้เห็น เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น (คึกฤทธิ์ ศิลาลาย, 2560)

วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) หมายถึงการออกแบบหรือสร้างนวัตกรรมโดยอาศัยความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหา และอำนวยความสะดวกของมนุษย์ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดปัญหา การระดมความคิดในการแก้ปัญหา การวางแผนการแก้ปัญหา การสร้างแบบจำลองและทดสอบ การพัฒนาแบบจำลองและทดสอบอีกครั้ง (Lottero, Bowditch, Kagan, Robinson, Webb, Meller, & Nosek, 2016)

คณิตศาสตร์ (Mathematics) หมายถึงหลักการในการใช้สูตร การคำนวณ เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวน ตัวเลข เรขาคณิต โครงสร้างนอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Thinking) เช่น การเปรียบเทียบ การจัดจำแนก การบอกรูปร่างและคุณสมบัติ การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสาร เช่น บอกปริมาณ การใช้ตรรกะในการให้เหตุผล การส่งเสริมการคิดคณิตศาสตร์ขั้นสูง (Higher-Level Math Thinking) ในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์โดยใช้การคิดอย่างเป็นระบบ (พรทิพย์ ศิริภทราชัย, 2556) ซึ่งจะช่วยสนับสนุนงานทางด้าน วิทยาศาสตร์และการออกแบบเชิงวิศวกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการด้านความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิศวกรรม และเทคโนโลยี การจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาจะเน้นการบูรณาการความรู้ ตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไป โดยครูเชื่อมโยงการสอนในแต่ละวิชาเข้าด้วยกัน หรือสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ผ่านการสร้างสรรค์นวัตกรรม สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่นักเรียนสามารถสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ อีกทั้งสร้างความท้าทายในการเรียนรู้นอกเหนือจากเนื้อหา ในบทเรียน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมซึ่งเป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่มีพื้นฐานมาจาก กระบวนการทางวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมแตกต่างจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ใช้เพื่อศึกษา และอธิบายสาเหตุของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยเกิดเป็น องค์ความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาผลผลิตของระบบให้ได้ผลตามที่ต้องการ โดยมีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การอธิบาย ปัญหา การระบุเกณฑ์และข้อจำกัดพร้อมทั้งสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การระดมสมองเพื่อออกแบบวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ การพัฒนาความคิดและคาดการณ์ในหลาหมุมมองการสำรวจความเป็นได้รวมทั้งข้อดีข้อเสียของแต่ละแนวคิด การเลือก แนวทางการแก้ปัญหาที่สุดพร้อมทั้งเหตุผลและข้อจำกัด การสร้างแบบจำลองหรือต้นแบบ การทดสอบและประเมินผล แบบจำลองพร้อมนำเสนอ (วศิณีย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2559) นอกจากนี้การศึกษาของ Barış and Ecevit (2019) มีการ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มโดยผ่านการตั้งคำถามโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การกำหนด

แนวทางปัญหาโดยใช้กระบวนการทางวิศวกรรม การพัฒนาแบบจำลอง การวิเคราะห์และตีความโดยใช้คณิตศาสตร์ การสร้างคำอธิบายโดยใช้แนวทางวิทยาศาสตร์ และการนำเสนอข้อมูล

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ การระบุปัญหาเพื่อกำหนดขอบเขตของปัญหา การรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา การทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุง การนำเสนอผลงานหรือชิ้นงาน

3.3 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

สะเต็มศึกษาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างชุดทักษะ (Skill Set) และสมรรถนะ (Competency) ของนักเรียนในการบูรณาการความรู้เพื่อนำไปปรับใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อีกทั้งสร้างการเปลี่ยนแปลงในเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เช่น ทักษะการคิด ตั้งคำถาม แก้ปัญหา หาข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยสะเต็มศึกษาจะเน้นการเรียนรู้แบบใช้ผลลัพธ์หรือสมรรถนะเป็นฐาน (Outcome/Competency based) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จึงมีส่วนในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงตรรกะ การคิดเชิงสัญลักษณ์ และการคิดเชิงนามธรรม ผ่านการบูรณาการจากวิชาคณิตศาสตร์ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษายังส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ได้แก่ การตั้งสมมติฐาน การสืบค้นข้อมูล การออกแบบและทดลอง ผ่านการบูรณาการจากวิชาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งทักษะการคิดเชิงวิศวกรรมศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์ระบบโดยแบ่งเป็นหน่วยย่อยและปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยย่อยผ่านการทำโครงการ และใช้เทคโนโลยีในการหาแนวทางแก้ปัญหา

4. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นคว้าเพื่อหาคำตอบของปัญหาหรือสิ่งที่ตนเองสนใจโดยการสืบค้นอย่างลุ่มลึก มักทำเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในห้องเรียน นักเรียนจะได้รับแรงจูงใจในการเรียน เพราะเป็นเรื่องที่ตนเองสนใจโดยริเริ่มทำกิจกรรมเองภายใต้การสนับสนุนของครู เป็นการสอนที่เน้นเนื้อหา กระบวนการ และผลผลิต (วศินส์ อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2559) กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานจึงตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมอุปกรณ์ และสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

การเรียนรู้ที่ใช้โครงงานเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการใช้วิธีสอนแบบโครงงานเป็นหลักโดยสามารถใช้วิธีการสอนอื่น ๆ ร่วมด้วยได้ตามความสามารถและศักยภาพของนักเรียน นักเรียนมีโอกาสพบปัญหาได้ตลอดเวลาในระหว่างการทำโครงการการเรียนรู้จึงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานมีดังต่อไปนี้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2559)

1) จัดสถานการณ์ หรือสร้างสิ่งเร้า ซึ่งครูผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมอุปกรณ์ และสถานที่และบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ผ่านการทำโครงงานของนักเรียน โดยให้นักเรียนทบทวนความรู้ที่เคยศึกษามาจากเรื่องที่ตนเองสนใจเพื่อให้นักเรียนพบปัญหาและนำมาสู่การกำหนดปัญหา

2) ในระหว่างการทำโครงงานครูจะเป็นผู้แนะนำนักเรียน และให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา หรือระบุคำถามโครงงานเพื่อสร้างสิ่งใหม่

3) โดยครูพานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในประเด็นที่นักเรียนสนใจ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และค้นคว้าสิ่งต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย สืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดแล้วจึงให้นักเรียนวางแผนการทำงานเพื่อแก้ปัญหาที่ตั้งขึ้นมา และนำเสนอแผนการดำเนินงานให้ผู้สอนพิจารณา

4) ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหาตามแผนการที่กำหนดไว้โดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษา

5) นักเรียนวิเคราะห์และสื่อความหมายของข้อมูล เช่น ป้ายแสดงผลงาน การสาธิต และอภิปรายผล

6) นักเรียนร่วมการแลกเปลี่ยนความรู้ ให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านความรู้ และประสบการณ์ ที่ได้จากการเรียนรู้ผ่านการทำงาน

7) สะท้อนความคิดเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากการทำโครงการ

8) ประเมินผลการทำโครงการ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาและต่อยอดในอนาคต

4.2 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน

การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐานหากนำมาใช้ในการสอนวิทยาศาสตร์จะยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักเรียนต้องใช้การคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนขึ้น อีกทั้งยังได้ผลผลิตที่เป็นรูปธรรม และสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และการทำงานให้แก่กันได้ (พิมพ์ลักษณ์ โมรา, 2561) นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานยังทำให้นักเรียนเป็นคนที่ใช้เหตุผลในการวิเคราะห์และตัดสินใจ การเลือกใช้แหล่งข้อมูล มีความรู้ทักษะที่ตนเองมี และสามารถแสดงออกผ่านการทำงานรู้จักการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เข้าใจปัญหาอย่างเชื่อมโยงเป็นระบบ มีความอดทน ทำงานเป็นทีม มีทักษะการสื่อสาร รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (น้ำฝน คูเจริญไพศาล, 2560) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีระบบโดยทักษะที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จะติดตัวตลอดไป อีกทั้งยังมีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมต่อยอดผลงาน

5. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน

การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานมีพื้นฐานมาจากแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) เป็นกระบวนการที่จัดการเรียนการสอนผ่านประสบการณ์จริง โดยครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้อิสระกับนักเรียนในการใช้ความคิด เพื่อให้นักเรียนพบปัญหาที่ตนเองสนใจนำไปสู่การหาทางเสียสมดุล ที่เกิดจากความขัดแย้งทางปัญญา ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจภายในตัวของนักเรียนส่งผลให้นักเรียนพยายามหาทางแก้ปัญหา เพื่อขจัดความขัดแย้งทางปัญญาให้หมดไป โดยอาศัยการร่วมมือของนักเรียน (Collaborative Activity) ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาการร่วมมือกับผู้อื่น สร้างองค์ความรู้จากลงมือปฏิบัติจริงได้ด้วยตนเอง ช่วยพัฒนาความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเปิดใจยอมรับความรู้ใหม่ ๆ (Admawati & Jumadi, 2018) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (วศินีส อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2559)

1) การริเริ่มโครงการ (Getting Start) เป็นการระดมความคิดของนักเรียน และหาหัวข้อที่สนใจ และสามารถทำได้ โดยอาจเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เรียน เริ่มตั้งคำถามและศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม

2) การพัฒนาโครงการ (Developing Project) นักเรียนมีการวางแผน เขียนแผนภาพความคิด โดยครูคอยอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนในการค้นคว้าหาความรู้ รวมทั้งแนะนำวิธีการตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล

3) การนำเสนอโครงการ โดยอธิบายโครงการของตนเองให้เพื่อนร่วมชั้นได้ซักถามเกี่ยวกับโครงการที่ทำ

นอกจากนี้การออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพมีกระบวนการดังนี้ (คึกฤทธิ์ ศิลาลาย, 2560)

1) การสะท้อน เป็นการให้นักเรียนกำหนดปัญหา และกระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์ที่มาของปัญหาเพื่อเชื่อมโยงสิ่งที่นักเรียนต้องการรู้คำตอบกับสิ่งที่นักเรียนต้องศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

2) การวิจัย เป็นการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยผู้สอนคอยกระตุ้นให้นักเรียนมีการอภิปรายเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในปัญหา และพัฒนาแนวคิดเพื่อเชื่อมโยงกับโครงงาน

3) การค้นหา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนตรวจสอบสิ่งที่ยังไม่ทราบ โดยใช้การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อสร้างจุดแข็งที่เกิดจากการทำงานร่วมกันเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้และรวบรวม เป็นการพัฒนาความสามารถด้านจิตใจของผู้เรียน

4) การประยุกต์ใช้ เป็นการสร้างแบบจำลองที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งทดสอบ และพัฒนาแบบจำลอง ทำให้นักเรียนได้ทักษะการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสะเต็มศึกษา

5) การสื่อสาร เป็นการนำเสนอรูปแบบ และวิธีการแก้ปัญหาให้กับเพื่อนร่วมชั้น และชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน รวมทั้งการเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนตรุณสิกขาลัย (วศิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา, 2559) โดยมีกระบวนการในการจัดกิจกรรมได้แก่ 1) การคิด หรือ การออกแบบ (Thinking or Designing) โดยการให้นักเรียนวางแผนและออกแบบโครงงานสะเต็ม 2) การลงมือทำ (Making or Doing) โดยนักเรียนเป็นผู้ทำโครงงานสะเต็มด้วยตัวเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา 3) การสะท้อนความคิด (Reflecting or Contemplating) เป็นกระบวนการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1) หาความสนใจของผู้เรียน และจัดกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจในเรื่องที่คล้าย ๆ กันเพื่อให้อยู่กลุ่มเดียวกัน
2) ครูศึกษาเรื่องที่นักเรียนสนใจเพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวข้องให้กับนักเรียน รวมทั้งหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในโครงงานนั้น ๆ เพื่อให้ข้อมูลแก่นักเรียน

3) ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกัน ครูแนะนำสิ่งที่นักเรียนควรเรียนรู้ ภายใต้วงเล็บโครงงานในสิ่งที่นักเรียนสนใจ รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนผ่านการจัดกิจกรรมพร้อมเขียนแผนภาพความคิด

4) ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) โดยหาข้อมูลเพื่อสร้างชิ้นงาน เช่น การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้น

5) สรุปความรู้ในรูปของแผนภาพความคิด

6) คิดวิธีการนำเสนอ จัดเตรียม และนำเสนอผลงานให้กับผู้ที่สนใจ

7) เพื่อน ครู ตนเอง ผู้ปกครอง ประเมินผลรายสัปดาห์ และครูผู้สอนบันทึกพัฒนาการของนักเรียน

8) ต่อยอดองค์ความรู้โดยครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จึงจำเป็นต้องให้อิสระกับนักเรียนในการกำหนดปัญหาที่ตนเองสนใจเพื่อนำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมดังนี้

1) อธิบายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

2) การจัดกลุ่ม โดยให้นักเรียนนำเสนอความสนใจของตนเอง และจับกลุ่มตามความสนใจที่คล้ายกัน

3) การกำหนดปัญหา โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดปัญหาที่ตรงกับความสนใจของสมาชิกกลุ่ม

4) การค้นหาสาเหตุของปัญหา โดยการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหผ่านกิจกรรม Problem Tree ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ลำดับเหตุการณ์ที่นำไปสู่ปัญหา มีลักษณะเหมือนกับแผนภูมิต้นไม้ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา โดยกำหนดให้ ลำต้น เปรียบเสมือน สภาพของปัญหา ราก เปรียบเสมือน สาเหตุของปัญหา โดยปัญหาหนึ่งอาจมีสาเหตุที่หลากหลาย และอาจมีสาเหตุย่อยเป็นจำนวนมากเปรียบเหมือน รากแขนง ซึ่งนักเรียนจะต้องวิเคราะห์จนกว่าจะพบรากเหง้าของปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบได้อีก และกิ่งเปรียบเสมือน ผลกระทบของปัญหาที่ตามมาโดยอาจมีผลกระทบต่อเนื่องที่ตามมาเปรียบเสมือนกิ่งสาขา (Zimmermann, Joubert & Smit, 2008)

5) การออกแบบนวัตกรรม โดยสืบเสาะหาความรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และให้นักเรียนแต่ละคน ได้มีบทบาทผ่านกิจกรรมหมวก 6 ใบ ของ Bono (1992) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดระเบียบความคิด เพื่อช่วยในการคิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนไม่สับสน โดยนักเรียนแต่ละคนจะสมมุติว่าตนเองได้สวมหมวกที่ละใบ โดยแต่ละใบจะเป็นตัวแทนของแต่ละ บทบาท ดังนี้

(5.1) หมวกสีขาว จะแสดงบทบาทเป็นกลางนำเสนอข้อเท็จจริง จำนวนตัวเลข ไม่แสดงความคิดเห็น

(5.2) หมวกสีแดง จะแสดงบทบาท ของอารมณ์และความรู้สึก สามารถบอกความรู้สึกของตนเองว่าชอบ ไม่ชอบ ดี ไม่ดี มักจะไม่มีเหตุผลประกอบ

(5.3) หมวกสีดำ มีบทบาทพูดถึงจุดด้อย อุปสรรค โดยมีเหตุผลประกอบ ข้อที่ควรคำนึงถึง ความไม่เหมาะสม ทำให้การคิดรอบคอบขึ้น

(5.4) หมวกสีเหลือง มีบทบาทพูดถึงจุดเด่น โอกาส สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นข้อมูลในเชิงบวก

(5.5) หมวกสีเขียว มีบทบาทแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การคิดอย่างสร้างสรรค์

(5.6) หมวกสีน้ำเงิน มีบทบาทควบคุมการอภิปรายในกลุ่ม การบริหารกระบวนการคิด หรือการจัดระเบียบ การคิดของกลุ่ม

6) การสร้างนวัตกรรม โดยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสร้างนวัตกรรมตามที่ได้ออกแบบไว้

7) การนำเสนอนวัตกรรม โดยนักเรียนทุกกลุ่มร่วมกันอภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ

8) การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ความรู้สึกหลังการจัดกิจกรรม ความรู้ หรือทักษะที่ได้จาก กิจกรรม การนำความรู้ไปต่อยอด และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรม

6. บทสรุป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ ที่นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้และรับผิดชอบด้วยตนเอง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ช่วยกระตุ้นให้นักเรียน ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพส่งผลให้นักเรียน มีทักษะการแก้ปัญหา ตระหนักถึงความสำคัญขององค์ความรู้ และทักษะต่าง ๆ รวมทั้งทำให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ของ ความรู้ และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถนำความรู้มาบูรณาการเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อนำไป พัฒนานวัตกรรม และสภาพสังคม ทำให้การใช้ชีวิตสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของ นักเรียนในอนาคตได้

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ศีกฤทธิ์ ศิลาลาย. (2560). การบูรณาการสะเต็มศึกษากับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 7(3), 113-124.

- น้ำฝน คุเจริญไพศาล. (2560). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการทดลองทางวิทยาศาสตร์ของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 11(1), 61-74.
- พรทิพย์ ศิริภัทรราชย์. (2556). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. *วารสารนักษิณ*, 33(2), 49-56.
- พิมพ์ลักษณ์ โมรา. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน: ทางเลือกในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 8(1), 42-52.
- พิมพ์พันธ์ เฉลิมคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2559). *สอนเด็กทำโครงงาน สอนอาจารย์ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รักษศิริ จิตอารี, วิจิตร อุดอ้าย, และ วารินทร์ แก้วอุไร. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้และการจัดการเรียนรู้ STEM EDUCATION เพื่อเสริมสร้างการรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(2), 202-213.
- วศิณีส อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2559). *เรื่อนำรู้เกี่ยวกับ STEM Education (สะเต็มศึกษา)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). *รู้จักสะเต็มศึกษา*. สืบค้นจาก http://www.stemedthailand.org/?page_id=23
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านสะเต็มศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- _____. (2563). *รายงานการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุธาวัลย์ ชาญจรูส. (2558). การคัดกรองโรคสมาธิสั้นในนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ. สืบค้นจาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/download/6719/6331>
- อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2555). *การเสาะหา/การคัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ: อินทรรณ.

ภาษาอังกฤษ

- Admawati, H. & Jumadi. (2018). The Effect of STEM Project-Based Learning on Students' Scientific Attitude Based on Social Constructivism Theory. *Advances in Intelligent Systems Research (AISR)*, 157(1), 270-273.
- Barış, N., & Ecevit, T. (2019). STEM Education for Gifted Student (English). *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education*, 13(1). doi: 10.17522/balikesirnef.529898
- Bono, E. D. (1992). *Six Thinking Hats for School*. London: Haele Brown Education.
- Gagné, F. (2004). Transforming Gifts into Talents: the DMGT as a Developmental Theory. *High Ability Studies*, 15(2), 119-147. DOI no.: 10.1080/1359813042000314682
- Gardner, H. (1987). The Theory of Multiple Intelligences. *Annals of Dyslexia*, 37(1), 19-35. doi: 10.1007/BF02648057
- Han, H. J., & Shim, K. C. (2019). Development of an Engineering Design Process-based Teaching and Learning Model for Scientifically Gifted Students at the Science Education Institute for the Gifted in South Korea. *Asia-Pacific Science Education*, 5(13), doi: 10.1186/s41029-019-0047-6

- Kelley, T. R. & Knowles, J. T. (2016). A Conceptual Framework for Integrated STEM Education. *International Journal of STEM Education*, 3(11), doi: 10.1186/s40594-016-0046-z
- Lottero, P., Bowditch, M., Kagan, M., Robinson-Cheek, L., Webb, T., Meller, M., & Nosek, T. (2016). Engineering Encounters: An Engineering Design Process for Early Childhood: Trying (Again) to Engineer an Egg Package. *Science and Children*, 54(3), 70-77.
- Renzulli, J. (2014). The Schoolwide Enrichment Model: A Comprehensive Plan for the Development of Talents and Giftedness. *Revista Educação Especial*, 27(50), 539-562.
- Saiying, S. H., Paula, O. K. (2017). *Factors That Contributed to Gifted Students' Success on STEM Pathways: The Role of Race, Personal Interests, and Aspects of High School Experience*. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0162353217701022>
- Zimmermann, I., Joubert, D. F., & Smit, G. N. (2008). A Problem Tree to Diagnose Problem Bush. *Agricola*. Retrieved from <https://ir.nust.na/jspui/bitstream/10628/92/1/A%20problem%20tree%20to%20diagnose%20problem%20bush.pdf>

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสทศวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
Teacher's Perceptions on Characteristics of School Administrators
in Serithai Campus Group under the Secondary
Educational Service Area Office 2

กนกพร รัตนอุดม* และ อำนวย ทองโปร่ง**

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

รองศาสตราจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**

Kanokporn Rattanaudom* and Amnuay Thongprong**

Graduate Student of Master Degree Program in Educational Administration, Faculty of Education,
Ramkhamhaeng University*

Associate Professor, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University**

Corresponding Author E-mail: krukae.kanokporn@gmail.com

(Received: February 15, 2021; Revised: April 14, 2021; Accepted: May 06, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้เทคนิคการสุ่มเชิงช่วงชั้น ให้โรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่มตัวอย่าง และใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.987 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post-hoc Comparison)

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านบุคลิกภาพที่ไม่แตกต่างกันและครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน 5 – 10 ปี

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของครู, คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to study and compare teacher perceptions on characteristic of school administrators in Serithai School-Clustered under the secondary educational service area office 2 divided by their education background and teaching experience. The sample consisted of 248 teachers in Serithai School-Clustered under the secondary educational service area office 2 recruited by stratified random sampling with simple random sampling method and considerate sample size by Krejcie and Morgan table. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire which the IOC felt 0.80 – 1.00 and the Cronbach's alpha showed a level of reliability at 0.987. The data analyzed through the descriptive statistic, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) and Scheffe's Post-hoc Comparison.

The research results were found that 1) Teacher perceptions on characteristic of school administrators in Serithai School-Clustered under the secondary educational service area office 2, overall and individual aspect were at a high level. 2) The comparison of teacher perceptions on characteristic of school administrators in Serithai School-Clustered under the secondary educational service area office 2 as divided by their educational background, overall and individual aspect were significant difference at the .05 level except the aspects of personality. 3) The comparison of teacher perceptions on characteristic of school administrators in Serithai School-Clustered under the secondary educational service area office 2 as divided by their teaching experience, overall and individual aspect were not significant differences except the aspects of ethical. The difference was statistically significant at the .05 level, lower than 5 years teaching experience teachers had aspects of ethical perceptions on characteristic of school administrators greater than 5 – 10 years teaching experience teachers.

Keywords: Teacher Perceptions, Characteristic of School Administrators

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความมุ่งหมายข้างต้น จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 การปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการ และปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้

การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach: WSA) ดังนั้นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นทั้งผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการเรียนการสอนและการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพแถวหน้าที่สำคัญ เป็นผู้นำพาองค์กรให้ก้าวไปสู่กระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดองค์กรถูกต้องหรือดีเพียงใดก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก เพราะฉะนั้นผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีพฤติกรรมที่ดี และเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารหรือผู้นำขององค์กรจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของงานทุกด้านในองค์กร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร หรือผู้นำ ซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการ หรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ คุณลักษณะของผู้บริหารหรือผู้นำนั้น ทั้งในแง่คุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการบริหาร บุคลิกภาพที่ดี ภาวะผู้นำ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนหรือพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวหน้า สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงแบบนี้ไปได้

จากบทสรุปสำหรับผู้บริหาร ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2563) พบว่า โรงเรียนในสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี ผู้ประเมินมีข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการศึกษาไว้ว่าควรมีการปรับปรุงประมาณ 3 – 4 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ควรปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร ควรประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการมากขึ้น ควรนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สทศวิทยาเขตสระบุรีที่ยังขาดคุณสมบัติในการบริหารด้านต่าง ๆ อันส่งผลทำให้ผู้ประเมินเล็งเห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารได้ ประกอบกับผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เช่น ปัญหาการบริหารจัดการภายในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนไม่มีความต่อเนื่องทำให้องค์กรไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์บางประการ เช่น วางตัวไม่เหมาะสม ไม่ถูกกาลเทศะ อีกทั้งมีผู้บริหารบางท่านไม่มีภาวะของความเป็นผู้นำ ไม่ตัดสินใจหรือตัดสินใจผิดพลาดในบางสถานการณ์ส่งผลกระทบทำให้องค์กรเกิดความเสียหาย การมอบหมายงานที่ไม่สมดุลภาระงานบางฝ่ายมีมากเกินไปจนไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ทันตามกำหนด การไม่รับฟังความคิดเห็นและไม่ให้อิสระกับผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แสดงความคิดเห็น การควบคุมอารมณ์ การใช้เวลาไม่สุภาพในการพูดตักเตือนหรือแนะนำความรู้ในด้านต่าง ๆ บางครั้ง คำพูดเหล่านั้นอาจจะบั่นทอนจิตใจครูและบุคลากร การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้ผู้บริหารที่ดีนั้นควรเป็นผู้นำในทุกด้าน เป็นที่พึ่งพิงให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์แบบในฉบับของตนเอง

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยมีความคาดหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้พัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้เหมาะสมสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู และทำให้ครูยอมรับ ศรัทธา มีความพึงพอใจและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษานำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี ปฏิบัติหน้าที่สอนให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 672 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (ทียา กิจวิจารณ์, 2558) ได้จำนวน 248 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มเชิงช่วงชั้น (Stratified Random Sampling) ให้โรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่มเชิงช่วงชั้น

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้แก่

3.2.1.1 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

3.2.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน แบ่งเป็น มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี, 5 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป

3.2.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน แบ่งเป็น

3.2.2.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

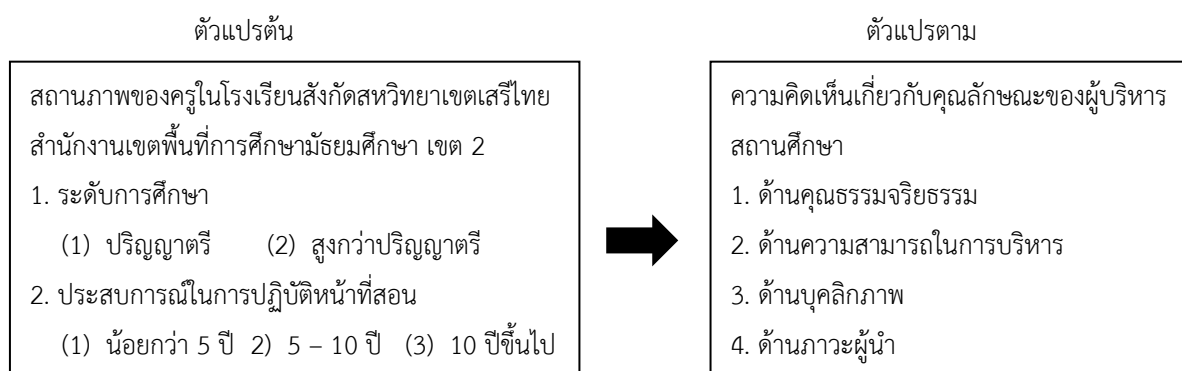
3.2.2.2 ด้านความสามารถในการบริหาร

3.2.2.3 ด้านบุคลิกภาพ

3.2.2.4 ด้านภาวะผู้นำ

3.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการวิจัยจาก ญัฐชนันท์ ธนพประยูร (2559), สาทิตร์ ฤทธิกุล (2559), สุนิสา ชาวประชา (2559), เพียงหยั ก้าวดวงงาม (2559), สระไกร ผาสุทร (2559), คณินันต์ กิจวิจิ (2560), หัตยา ชนะสิทธิ์ (2560), นันทศักดิ์ สุขโข (2560), ยุพยงค์ สุรักษา (2560) และคมสันต์ วงษ์ชาติ (2561) ซึ่งพบว่ามีข้อค้นพบที่สอดคล้องกันมากที่สุดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 7 เล่ม ด้านความสามารถในการบริหาร จำนวน 6 เล่ม ด้านบุคลิกภาพ จำนวน 5 เล่ม และด้านความเป็นผู้นำ จำนวน 5 เล่ม ผู้วิจัยจึงนำมาใช้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ โรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความสามารถในการบริหาร 3) ด้านบุคลิกภาพ และ 4) ด้านภาวะผู้นำ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551) คือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ผู้วิจัยสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือ

3.4.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ตามกรอบแนวคิด ขอบเขตการวิจัย และนิยามศัพท์

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ได้จากการสร้าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของคำถาม ความถูกต้องของภาษาที่ใช้และความถูกต้องทางวิชาการโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้คะแนน โดยพิจารณาคัดชั้นความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 – 1.00 ซึ่งผลการวิเคราะห์ไม่มีข้อที่ตัดทิ้งหรือปรับปรุง

3.4.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.987

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามจุดประสงค์และสมมุติฐานต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ขอความอนุเคราะห์หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

3.5.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถาม ที่กำหนดวันรับคืนระหว่างวันที่ 21 – 28 ธันวาคม 2563 ไปยังโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจำนวน 248 ชุด ด้วยตนเอง

3.5.3 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 248 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับถัดไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.6.2 นำแบบสอบถามที่มีข้อความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส

3.6.3 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวมแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)

3.6.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะนำค่าคะแนนเฉลี่ยไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post-hoc Comparison)

3.6.7 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำวิจัยนำมาจัดกลุ่มของคำตอบ แล้วเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

4. ผลการวิจัย

4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม และรายด้าน แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.11	0.76	มาก
2. ด้านความสามารถในการบริหาร	4.15	0.79	มาก
3. ด้านบุคลิกภาพ	4.34	0.67	มาก
4. ด้านภาวะผู้นำ	4.28	0.79	มาก
รวม	4.22	0.71	มาก

ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 1 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.28$) และด้านความสามารถในการบริหาร ($\bar{X} = 4.15$)

4.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมและ รายด้าน แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมและ รายด้าน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	P
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.22	0.76	3.88	0.72	3.39*	0.00
2. ด้านความสามารถในการบริหาร	4.24	0.80	3.99	0.76	2.40*	0.02
3. ด้านบุคลิกภาพ	4.39	0.68	4.24	0.64	1.77	0.08
4. ด้านภาวะผู้นำ	4.38	0.78	4.09	0.77	2.80*	0.01
รวม	4.31	0.72	4.04	0.68	2.76*	0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 2 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและ รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านบุคลิกภาพที่ไม่แตกต่างกัน

4.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน ในภาพรวมและรายด้าน แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติ หน้าที่สอนในภาพรวมและรายด้าน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.25	0.80	3.89	0.69	4.20	0.73	6.09*	0.00
2. ด้านความสามารถในการบริหาร	4.21	0.87	4.07	0.71	4.18	0.75	0.86	0.43
3. ด้านบุคลิกภาพ	4.37	0.75	4.25	0.60	4.43	0.58	1.32	0.27
4. ด้านภาวะผู้นำ	4.32	0.90	4.19	0.69	4.36	0.67	1.05	0.35
รวม	4.29	0.79	4.10	0.63	4.29	0.64	2.07	0.13

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 3 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสททวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำค่าคะแนนเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post-hoc Comparison) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสททวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน

ประสบการณ์ ในการปฏิบัติหน้าที่สอน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	10 ปีขึ้นไป
		4.25	3.89	4.20
น้อยกว่า 5 ปี	4.25		0.36*	0.05
5 – 10 ปี	3.89			0.30
10 ปีขึ้นไป	4.20			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอนน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน 5 – 10 ปี

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 การแสดงความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสททวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสททวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีพฤติกรรมที่ดี และเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งในแง่คุณธรรมจริยธรรม ความสามารถในการบริหาร บุคลิกภาพที่ดี ภาวะผู้นำ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหาร จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชนันท์ ธนพระยูง (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สระไกร ผาสุทธิ (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสททวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานโดยเสมอภาค มีเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละและมุ่งมั่นเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เพียงหยั ก้าวดวงาม (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ คมสันต์ วงษ์ชาติ (2561) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก

5.1.2 ด้านความสามารถในการบริหาร ในภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความสามารถ ในการประสานงาน มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารและจัดการ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม วางแผนและกำหนดนโยบายได้ชัดเจน จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความสามารถในการบริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สระไกร ผาสุทร (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ด้านความสามารถในการบริหารอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ คมสันต์ วงษ์ชาติ (2561) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านความสามารถในการบริหารอยู่ในระดับมาก

5.1.3 ด้านบุคลิกภาพในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความเชื่อมั่นในตนเอง สุภาพอ่อนโยน มีอัธยาศัยดีให้เกียรติผู้อื่น สุขุมรอบคอบ อารมณ์มั่นคง มีวาจาสุภาพ วางตัวเหมาะสมกับกาลเทศะ การบุคลิกภาพที่ดีมีความเหมาะสมจะเป็นการสร้างศรัทธา และความนิยมชมชอบแก่ผู้ร่วมงาน เป็นการสร้างภาวะผู้นำที่มีบทบาท ซึ่งคุณลักษณะที่ผู้บริหารควรมี ได้แก่ มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกล้าหาญ สุขุมรอบคอบ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เชื่อมั่นในตนเอง ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ แต่งกายสุภาพ กิริยามารยาทดีเป็นคนร่าเริงและมีอารมณ์ขัน จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ณัฐชนันท์ ธนพระยูร (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เพียงหยั ก้าวดวงาม (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก

5.1.4 ด้านภาวะผู้นำในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กล่าวตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ พึ่งพาตนเองในการทำงานได้ มีความสามารถในการสร้างทีมงาน มุ่งพัฒนาผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ มีความสามารถในการรับมือกับปัญหาและคิดค้นหาแนวทางในการทำงานในรูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้นอยู่เสมอ จึงทำให้ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ คมสันต์ วงษ์ชาติ (2561) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีอาทิพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีอาทิพตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สระไกร ผาสุทร (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีอาทิพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีอาทิพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

5.2 จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านบุคลิกภาพที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถและมุมมองด้านการบริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี กล่าวคือ มีความละเอียดในการพิจารณาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาว่าควรมีคุณลักษณะเช่นไร รวมทั้งคิดว่าตนก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดีเช่นกัน สอดคล้องกับ หัตยา ชนะสิทธิ์ (2560) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สุนิสา ชาวประชา (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเครือข่ายการศึกษาริมวงศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเครือข่ายการศึกษาริมวงศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นแต่ด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอนน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่สอน 5 – 10 ปี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูที่เพิ่งเข้ามาปฏิบัติงาน ยังเพิ่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่น้อยกว่า 5 ปี ยังไม่ได้รับรายละเอียดหรือมีความรู้ ความชำนาญไม่มากนักและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานยังน้อย จึงอาจมองเห็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาได้

ไม่ละเอียด ยังมองไม่เห็นข้อดีของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการบริหาร การศึกษาที่มองว่าผู้ที่ปฏิบัติงานที่มีทักษะและความชำนาญย่อมมองเห็นหรือพิจารณาในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ ซึ่งอำไพ อุณศิริ (2557) ได้เสนอส่วนด้านอื่น ๆ ที่ไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะว่า ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกในการปฏิบัติงานที่เด่นชัดอยู่แล้ว จึงทำให้ครูทุกกลุ่มมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุนิสา ชาวประชา (2559) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของครูเครือข่ายการศึกษาริมมอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูเครือข่ายการศึกษาริมมอ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ณัฐชนันท์ ธนพระยู (2559) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารควรเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น ผู้บริหาร ควรเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้เห็นอย่างเด่นชัด และเป็นที่คาดหวังว่าผู้บริหารจะปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างเพื่อแสดงถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านคุณธรรม จริยธรรม

6.1.2 ด้านความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารควรกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของใต้บังคับบัญชา ได้เหมาะสม ผู้บริหารควรเล็งเห็นถึงความสามารถและความเหมาะสมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของ ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานสูงสุด

6.1.3 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีความสุภาพอ่อนโยนและผู้บริหารมีอัธยาศัยดี เป็นพื้นฐานบุคลิกภาพ ที่จะเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่น

6.1.4 ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารควรคิดค้นหาแนวทางในการทำงานในรูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้นอยู่เสมอ ผู้บริหาร ควรมีการพัฒนาแนวทางในการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของครู ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา

6.2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คมสันต์ วงษ์ชาติ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- คณินันต์ กิจวิจิ. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

- ณัฐชนันท์ ธนัทประยูร. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ทิพย์ กิจวิจารณ์. (2558). วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. ขอนแก่น: สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- นันทศักดิ์ สุขโข. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์. (2551). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (2546, 6 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120.
- เพ็ญหทัย แก้วดวงงาม. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.
- ยุพยงค์ สุรักษา. (2560). ความคาดหวังของครูที่มีต่อลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- สระไกร ผาสุทร. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สาวิตรี ฤทธิกุล. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชนบางเป้ง ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2563). บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ผลการประเมินคุณภาพภายนอก. สืบค้นจาก <https://drive.google.com/file/d/1Etq0-na2tP7Y9Fb2FH0hQYhy5yayipMb/view>
- สุนิสา ชาวประชา. (2559). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเครือข่ายการศึกษา อริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- หัตยา ชนสิทธิ์. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อำไพ อุ่นศิริ. (2557). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

การพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล

The Development of Preschool Teachers' Knowledge and Abilities on Provision of
Experience to Enhance Young Children's Emotional Development in Vicinity

กัญญา ศิลปกิจยาน* วลภา สติรพันธุ์** และ พัชรรัตน์ ลออปักษา***

อาจารย์ ดร., สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เอกปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เอกปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

อาจารย์ประจำพิเศษสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เอกปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช***

Kanjana Silpakityan* Wanlapa Sathiraphan** and Patcharat Laopaksa***

Lecturer, Dr., Faculty of Education Studies, Sukhothai Thammathirat Open University*

Lecturer of School of Education Studies, Sukhothai Thammathirat Open University**

Lecturer (Extra) of School of Education Studies, Sukhothai Thammathirat Open University***

Corresponding Author E-mail: wanlapa.sat@stou.ac.th

(Received: April 12, 2021; Revised: May 15, 2021; Accepted: June 07, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑลก่อนและหลังการอบรม 2) ศึกษาความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูปฐมวัยที่ดูแลรับผิดชอบสอนเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-6 ปี ในสถานศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2562 จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และนครปฐม จำนวน 30 คน ที่สมัครใจและยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการอบรมตั้งแต่ต้นจนจบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย แบบประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมเรื่องการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ครูปฐมวัยที่เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ครูปฐมวัยที่เข้าอบรมมีความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ครูปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการอบรมเรื่องการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดประสบการณ์, พัฒนาการด้านอารมณ์, เด็กปฐมวัย, ครูปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare knowledge and understanding on provision of experience to enhance young children's emotional development for preschool teachers in vicinity before

and after training; 2) to study preschool teachers' abilities on provision of experience to enhance young children's emotional development for preschool teachers in vicinity; and 3) to investigate the preschool teachers' satisfaction towards the training on provision of experience to enhance young children's emotional development. The sample comprised of 30 preschool teachers whom were responsible for teaching children aged 4-6 years in early childhood settings of the 2019 academic year in Nonthaburi, Pathum Thani, Samut Prakan, and Nakhon Pathom province, obtained by voluntary and be able to attend from start to finish of the training. The employed research instruments were a test to measure preschool teachers' knowledge and abilities on provision of experience to enhance young children's emotional development, an evaluation form to assess preschool teachers' abilities on designing lesson plans for a provision of experience to enhance young children's emotional development, and the training satisfaction evaluation form. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that 1) the knowledge and understanding of the preschool teacher on provision of experience to enhance young children's emotional development were significantly higher than their pre-training counterparts at the .05 level; 2) the abilities of the preschool teachers on a provision of experience to enhance young children's emotional development was at the highest level; and 3) the preschool teachers rated their satisfaction towards the training on a provision of experience to enhance young children's emotional development was at the highest level.

Keywords: Provision of Experience, Emotional Development, Young Children, Preschool Teacher

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เด็กควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา สำหรับการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจนั้น นับได้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการพัฒนาเด็กไม่น้อยไปกว่าด้านอื่นๆ เนื่องจากผลของพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจของเด็ก ส่งผลไปยังพัฒนาการและความสามารถในการด้านอื่นๆ เช่น การแสดงออกทางพฤติกรรม การคิด เป้าหมายและแรงจูงใจ และการเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึก (Saarni, 2011) ทั้งนี้การพัฒนาด้านอารมณ์ - จิตใจของเด็กนั้นควรสอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งพัฒนาในด้านการมีสุขภาพจิตดีและมีความสุข การชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว และการมีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ปัจจุบันพบว่าเด็กมีแนวโน้มในการได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจอย่างไม่เหมาะสม เนื่องจากมีการมุ่งส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา หรือด้านวิชาการเพียงด้านเดียว ส่งผลให้พัฒนาการด้านอื่น ๆ ถูกมองข้ามไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลที่คาดหวังผลลัพธ์กับเด็กปฐมวัยให้อ่านออกเขียนได้ และจากการสรุปข้อมูลของสภาการศึกษาเสวนา ครั้งที่ 11 เรื่อง “สมรรถนะเด็กปฐมวัยไทย : ก้าวไกลถึงสมาคมอาเซียน” พบว่า เด็กเกิดความเครียดในการถูกบังคับให้อ่านออกเขียนได้ตามนโยบายของรัฐบาล อีกทั้งผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการศึกษาของบุตร โดยการเลือกเข้าเรียนของเด็กปฐมวัย ต้องเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทางวิชาการ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทำให้เด็กปฐมวัยตกอยู่ในสถานการณ์ เร่งเรียนเขียนอ่าน ส่งผลต่อปัญหาด้านอารมณ์ - จิตใจของเด็กปฐมวัย (เหม หมดอาหวา, 2559) นอกจากนี้จากรายงานผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจของเด็กปฐมวัยในมาตรฐานที่ 4 การมีสุขภาพจิตดีและมีความสุขมีค่าร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพรายมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรน้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ครูถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยผ่านการจัดประสบการณ์ ที่ช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจความหมายของอารมณ์ ความรู้สึก การเกิดขึ้นของอารมณ์ต่าง ๆ การระบุความรู้สึกต่าง ๆ การรู้จักควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย สามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น และสามารถ ตอบสนองต่ออารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (Mahowa, 2020; Brown & Sax, 2013 อ้างถึงใน วัลภา สิริพันธ์, 2561) แต่ในปัจจุบันพบว่า ครูยังขาดความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ประกอบกับการถ่ายทอดข้อมูลที่ยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านอารมณ์อย่างเต็มศักยภาพ (เชษฐา ทองยิ่ง, 2559)

การฝึกอบรมเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนา เด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ วิทยากรอบรมต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะถ่ายทอดเป็นอย่างดี สามารถแยกแยะเนื้อหาสาระออกเป็น หน่วยย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน ทำให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้ไปทีละน้อยตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2555) และเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดอบรมควรมีความหลากหลาย ทั้งภาคทฤษฎีที่มีการ บรรยาย และการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้รับประสบการณ์ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ประสบการณ์ตรง ประสบการณ์ จำลอง และประสบการณ์ทางอ้อม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และเป็รื่อง กุมุท, 2555) ดังนั้นการเลือกกิจกรรมหรือประสบการณ์ ในการฝึกอบรม วิทยากรควรออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์ จัดประสบการณ์ที่น่าสนใจ มีการส่งเสริม ระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ สามารถเรียนรู้ได้หลายทาง และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเอง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2555; Pareek & Rao, 1980) การฝึกอบรมยังเอื้อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ ในภาคทฤษฎีลงสู่การลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เข้าอบรมมีประสบการณ์ตรงที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ติดตามแนวคิดทฤษฎีประสบการณ์ (Cone of Experience) ของ Edgar Dale (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สุนันท์ ปัทมาคม, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ, และ สมถวิล วิจิตรวรรณ, 2552) และยังช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม (วาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2555)

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล ผ่านการจัดอบรมให้ความรู้ เปิดโอกาสให้ ครูปฐมวัยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครู สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้อย่างถูกต้อง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑลก่อนและหลังการอบรม

2.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สำหรับครู ปฐมวัยในเขตปริมณฑล

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ ของเด็กปฐมวัย สำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร คือ ครูปฐมวัยที่ดูแลรับผิดชอบสอนเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-6 ปี ปีการศึกษา 2562 ในสถานศึกษา ปฐมวัยเขตปริมณฑล จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้ครูปฐมวัยจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และนครปฐม จำนวน 30 คน ที่สมัครใจและยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการอบรมตั้งแต่ต้นจนจบ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.2.1 เอกสารประกอบการอบรม เป็นสื่อการศึกษาที่รวบรวมเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 6 บท ใช้ประกอบการอบรมจำนวน 2 วัน คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องในการใช้ภาษา และหาค่าดัชนี IOC ผลการวิเคราะห์พบว่า ประเด็นในการประเมินเอกสารประกอบการอบรมทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00

3.2.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นแบบทดสอบคู่ขนานชนิดเลือกตอบ จำนวน 5 ตัวเลือก ใช้สำหรับทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรม แต่ละฉบับมีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ดำเนินการทดสอบเป็นรายบุคคล คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องในการใช้ภาษา และหาค่าดัชนี IOC ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 จากนั้นทำการนำร่องเครื่องมือเพื่อหาค่าความยาก (p) ของแบบทดสอบ ผลการทดสอบพบว่า ก่อนการอบรมอยู่ระหว่าง 0.20-0.57 และหลังการอบรมอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ส่วนค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบก่อนการอบรมอยู่ระหว่าง 0.20-0.53 และหลังการอบรมอยู่ระหว่าง 0.20-0.53 และค่าความเที่ยงของแบบทดสอบก่อนการอบรมเท่ากับ 0.93 และหลังการอบรมเท่ากับ 0.76

3.2.3 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ลักษณะของแบบประเมินความสามารถ เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อประเมินแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยที่ครอบคลุมองค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผล จำนวน 13 รายการ โดยคณะผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยนำคะแนนที่ได้มาคำนวณตามสูตรดัชนีความสอดคล้อง และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบแผนการจัดประสบการณ์ของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และหาคุณภาพของแบบประเมินความสามารถ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบประเมินความสามารถ ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเที่ยงของแบบประเมินความสามารถ เท่ากับ 0.85

3.2.4 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมเรื่อง การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ลักษณะของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรม เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการอบรมเรื่อง การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ใช้สำหรับการประเมินหลังการอบรม มีประเด็นคำถาม 12 ข้อ ดำเนินการเป็นรายบุคคล คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยนำคะแนนที่ได้มาคำนวณตามสูตรดัชนีความสอดคล้อง และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่า IOC ของแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรม อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3.3 การดำเนินการทดลองและจัดเก็บข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินงานโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 การทดสอบก่อนการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบทดสอบก่อนการอบรม ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ทำเป็นรายบุคคล เพื่อวัดความรู้ของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที

3.3.2 การดำเนินการอบรม การอบรมครั้งนี้ใช้เวลา 2 วัน โดยวันที่ 1 จะเป็นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และวันที่ 2 จะเป็นการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบและการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จากนั้นให้ผู้เข้าอบรมออกแบบ

และจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เพื่อวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

3.3.3 การทดสอบหลังการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบทดสอบหลังการอบรม ซึ่งเป็นแบบทดสอบคู่ขนานกับแบบทดสอบก่อนการอบรม โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคล 30 นาที เพื่อวัดความรู้ของผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมเพื่อวัดความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมเรื่อง การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.4.1 การวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย คณะผู้วิจัยนำคะแนนของผู้เข้ารับการอบรมทั้งก่อนการอบรมและหลังการอบรมมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (Dependence t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.2 การวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากแบบประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย คณะผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.4.3 การวิเคราะห์คะแนนแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมเรื่อง การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย คณะผู้วิจัยนำคะแนนแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรมเรื่อง การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ซึ่งมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน ดำเนินการทดสอบกับผู้เข้าอบรมจำนวน 30 คน ทั้งก่อนและหลังการอบรม จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบที (t-test) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการอบรม

คะแนนทดสอบ	n	Mean	S.D.	t	df	sig
ก่อนเรียน	30.00	10.50	7.29	11.17	29.00	0.00
หลังเรียน	30.00	15.87	6.95			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยของผู้เข้าอบรมก่อนการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.50 และหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.87 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยของผู้เข้าอบรมด้วยสถิติทดสอบที พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ผลการวัดความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อประเมินผลงานการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้เข้าอบรมได้ลงมือทำ จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

รายการ	M	S.D.	ระดับ
1. องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์มีความสอดคล้องกัน	4.27	0.69	มาก
2. จุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	4.60	0.81	มากที่สุด
3. สารการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์เพื่อ	4.07	1.01	มาก
4. กิจกรรมมีความหลากหลาย	4.60	0.50	มากที่สุด
5. กิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม	5.00	0.00	มากที่สุด
6. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัย	5.00	0.00	มากที่สุด
7. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	4.07	0.87	มาก
8. สื่อมีความเหมาะสมกับวัย	4.87	0.35	มากที่สุด
9. สื่อเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย	4.43	0.68	มาก
10. สื่อมีความสอดคล้องกับกิจกรรม	4.67	0.66	มากที่สุด
11. ระยะเวลาการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็กปฐมวัย	4.90	0.31	มากที่สุด
12. ระยะเวลาการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมกับกิจกรรม	4.77	0.43	มากที่สุด
13. การประเมินมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	4.67	0.48	มากที่สุด
รวม	4.61	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.61, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถของผู้เข้าอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด 9 รายการ และระดับมาก 4 รายการ โดยรายการของกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วม และรายการของกิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (M = 5.00, S.D. = 0.00) รองลงมา คือ รายการของระยะเวลาการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็กปฐมวัย (M = 4.90, S.D. = 0.31) สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รายการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย (M = 4.07, S.D. = 0.87) และรายการสารการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย (M = 4.07, S.D. = 1.01) รองลงมา คือ รายการองค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์มีความสอดคล้องกัน (M = 4.27, S.D. = 0.69)

4.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการอบรมเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการเข้าร่วมการอบรมของผู้เข้าอบรม

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับ
1. เนื้อหาสาระในการอบรม	4.80	0.41	มากที่สุด
2. กิจกรรมในแต่ละช่วงของการอบรม	4.73	0.45	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.83	0.38	มากที่สุด
4. เอกสารประกอบการอบรม	4.63	0.49	มากที่สุด
5. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดอบรม	4.50	0.51	มากที่สุด
6. การจัดกิจกรรมและการอธิบายของวิทยากรทำให้เกิดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้	4.83	0.46	มากที่สุด
7. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับหลังจากการเข้าร่วมอบรมเพิ่มมากขึ้น	4.87	0.35	มากที่สุด
8. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง	4.83	0.38	มากที่สุด
9. ระยะเวลาในการอบรม	4.70	0.53	มากที่สุด
10. สถานที่ที่ใช้ในการจัดอบรม	4.60	0.62	มากที่สุด
11. การอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมอบรม	4.80	0.41	มากที่สุด
12. ภาพรวมของการอบรม	4.87	0.35	มากที่สุด
รวม	4.75	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.75$, $S.D. = 0.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด 12 รายการ โดยรายการของภาพรวมของการอบรมและรายการของความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับหลังจากการเข้าร่วมอบรมเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.87$, $S.D. = 0.35$) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 รายการ คือ รายการของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ($M = 4.83$, $S.D. = 0.38$) รายการความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง ($M = 4.83$, $S.D. = 0.38$) และรายการของการจัดกิจกรรมและการอธิบายของวิทยากรทำให้เกิดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ ($M = 4.83$, $S.D. = 0.46$) สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รายการสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดอบรม ($M = 4.50$, $S.D. = 0.51$) รองลงมา คือ รายการสถานที่ที่ใช้ในการจัดอบรม ($M = 4.60$, $S.D. = 0.62$) และรายการเอกสารประกอบการอบรม ($M = 4.63$, $S.D. = 0.49$)

5. สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล พบว่า 1) ครูปฐมวัยที่เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ครูปฐมวัยที่เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.61$, $S.D. = 0.36$) และ 3) ครูปฐมวัยที่เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.75$, $S.D. = 0.28$) ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 ผลการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สำหรับครูปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยที่เข้าอบรมมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้นหลังได้รับการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญทวี สาสี (2553) ที่ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้ชุดฝึกอบรม พบว่า หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี หรดาล และพัชรี ผลโยธิน (2561) ที่ได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติแบบองค์รวมสำหรับครูปฐมวัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งพบว่าหลังการฝึกอบรม ครูปฐมวัยที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษา อย่างธรรมชาติแบบองค์รวมสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้การที่ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจาก

5.1.1 ผู้เข้าอบรมและวิทยากรอบรม ครูปฐมวัยที่เข้าอบรมเป็นผู้ที่สมัครใจเข้ารับการอบรมด้วยตนเอง โดยไม่มี ใครบังคับ เป็นความต้องการที่เกิดจากแรงจูงใจภายในจึงทำให้เกิดความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเอง อีกทั้งเมื่อพิจารณาข้อมูลของ ครูที่เข้ารับการอบรมจะเห็นได้ว่า ครูที่เข้าอบรมทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมครบทุกกิจกรรมทั้ง 2 วัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ครูปฐมวัยที่เข้าอบรมมีความมุ่งมั่นและต้องการพัฒนาตนเอง มีความตั้งใจ สนใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอบรมตั้งแต่ ต้นจนจบ ส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระที่อบรม ประกอบกับวิทยากรอบรมเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่อง ที่อบรมเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์แตกประเด็นเนื้อหาให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีการยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้เห็น ภาพที่เป็นรูปธรรม และตอบคำถามของผู้เข้าอบรมได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555) ที่ได้กล่าวว่า วิทยากรฝึกอบรมต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะถ่ายทอดเป็นอย่างดี ต้องสามารถแยกแยะเนื้อหาสาระออกเป็นหน่วยย่อยที่มีความ สัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้เรียนรู้ไปทีละน้อยตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก

5.1.2 วิธีการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ คณะผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการฝึกอบรม เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถ พัฒนาครูได้ทั้งด้านความรู้และทักษะความสามารถในการปฏิบัติ สอดคล้องกับหลักปรัมาธิการเรียนรู้ (State University of New York, 2019) ที่เชื่อว่า การสอน การถ่ายทอดข้อมูล และการฝึกฝน เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ที่คงอยู่ของเนื้อหาความรู้ต่างๆ ได้มากที่สุด นอกจากนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และเป็รื่อง กุมุท (2555) กล่าวว่า การฝึกอบรม เป็นกระบวนการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ ทักษะ ค่านิยม คุณธรรม และทักษะความชำนาญเฉพาะด้านของ บุคลากรที่ไม่สามารถกระทำได้โดยกระบวนการเรียนการสอนโดยปกติ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้กิจกรรมการฝึกอบรม มีทั้งภาคทฤษฎีที่มีการบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ ในการฝึกอบรมครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้วิธีการ ที่หลากหลายในการฝึกอบรม เช่น การบรรยายประกอบ Powerpoint การตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นหรือสอบถามเนื้อหาสาระที่ไม่เข้าใจ การแบ่งกลุ่มย่อยเพื่ออภิปราย แสดงความคิดเห็น และปฏิบัติ กิจกรรม รวมตลอดถึงการนำเสนอผลงานกลุ่ม สอดคล้องกับที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555) กล่าวว่า ในการฝึกอบรม วิทยากร ต้องเสาะแสวงหาช่องทางและสื่อในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ไปยังผู้เข้าฝึกอบรมด้วยการใช้วิธีการสอน ช่องทางและสื่อที่หลากหลาย เช่น สื่อบุคคล สื่อวัสดุอุปกรณ์ สื่อวิธีการ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระและระดับการรับรู้ ของผู้เข้าฝึกอบรม จึงส่งผลให้ผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ได้ตั้งไว้

5.2 ผลการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับ ครูปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยที่เข้าอบรมมีความสามารถเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ ตรียตรากุล (2543) ที่พัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง การจัดกิจกรรมกลางแจ้ง สำหรับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา และพบว่าหลังการใช้ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมกลางแจ้งให้แก่เด็กปฐมวัยได้ร้อยละ 87.50 การที่ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยเนื่องจาก

5.2.1 ลักษณะของกิจกรรมการอบรม วัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของการอบรม คือ การพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสำหรับครูปฐมวัย ดังนั้นในการกำหนดจำนวนผู้เข้าอบรมจึงไม่จัดเป็นกลุ่มใหญ่ จัดประมาณ 25-30 คน เพื่อให้คณะผู้วิจัย จำนวน 3 คน สามารถดูแลและให้คำแนะนำได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งกิจกรรมการอบรมมีลักษณะที่หลากหลาย และเน้นให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ซึ่งกิจกรรมจะเริ่มจากการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยผ่านการบรรยายประกอบการสนทนาในกลุ่มใหญ่ และแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง มีการให้ดูตัวอย่างการจัดกิจกรรมจากวิดีโอ จากนั้นเป็นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในภาคทฤษฎีสู่การลงมือปฏิบัติในกลุ่มย่อย โดยแบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณ 4-5 คน เพื่อช่วยกันระดมสมองในการออกแบบแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลายด้วยตนเองสอดคล้องกับกรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) ของ Edgar Dale (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สุนันท์ ปัทมาคม, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ, และสมถวิล วิจิตรวรรณ, 2552) ที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้ และพบว่า ประสบการณ์ตรงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี นอกจากนี้วิธีการอบรมดังกล่าวสอดคล้องกับประเภทการฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามที่ วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการฝึกอบรมที่มีลักษณะเป็นกลุ่มที่ไม่ใหญ่มากจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น เพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมมีความสามารถในการปฏิบัติงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การฝึกอบรมในลักษณะนี้มีข้อดีที่สามารถสนองความต้องการในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะด้านได้ทั้งทางวิชาชีพและสังคม สมาชิกมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และมีประสบการณ์จากการลงมือทำ หรือผลิตผลงานสมกับชื่อ “เชิงปฏิบัติการ” หรือคำภาษาอังกฤษว่า “Workshop” ซึ่งหมายถึง การหาประสบการณ์จากการฝึก ทำ ปฏิบัติ และสร้างหรือผลิตผลงานออกมา

5.2.2 สื่อและอุปกรณ์ประกอบการอบรม คณะผู้วิจัยได้ใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรมอย่างหลากหลายทั้งกระดาษชนิดต่าง ๆ ปากกาเมจิก ดินสอสี หนังสือนิทาน วิดีโอที่เป็นตัวอย่างการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำมาใช้ปฏิบัติกิจกรรมได้ตามความสนใจและความต้องการ ได้เห็นตัวอย่างการจัดกิจกรรมที่ถูกต้อง ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมมีความสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรม มีการเสนอความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งถึงความเหมาะสมและไม่เหมาะสมของกิจกรรม พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลประกอบ ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงเนื่องจากให้ทำในกลุ่มย่อย เช่น การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งลักษณะกิจกรรมการอบรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2555) และ Pareek and Rao (1980) ที่กล่าวว่า การเลือกกิจกรรมหรือประสบการณ์ในการฝึกอบรม นอกจากจะต้องเป็นการส่งเสริมให้บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว ประสบการณ์ที่จัดให้ต้องน่าสนใจ และเป็นการส่งเสริมกันระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้หลายทาง และผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่สามารถลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

นอกจากนี้ยังพบว่า รายการสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และรายการกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมน้อยเกินไปทำให้ผู้เข้าอบรมไม่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับ ธาดา รัชกิจ (2019) ที่ได้กล่าวว่า สิ่งสำคัญในการอบรม คือ ระยะเวลาในการอบรม ผู้จัดอบรมควรมีการวางแผนและใช้เวลาให้เหมาะสม ไม่สั้นจนทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความสงสัยไม่เข้าใจ และไม่ยาวนานจนทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความเบื่อหน่ายจนสมอง ไม่เปิด

การรับรู้ ทั้งนี้หากต้องใช้เวลาในการอบรมนานจริงๆ ควรมีการแบ่งช่วงการอบรมให้น่าสนใจ ตลอดจนมีการหาวิธีที่จะทำให้การอบรมไม่เกิดความเบื่อหน่าย

5.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการอบรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยากรนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย สามารถอธิบายสิ่งที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรม และมีการจัดลำดับของการนำเสนอเนื้อหาโดยเริ่มจากการบรรยายให้ความรู้ก่อนที่จะนำไปสู่ภาคปฏิบัติ ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความเข้าใจจนนำไปสู่การเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมเกิดความพึงพอใจ อีกทั้งกิจกรรมที่จัดให้ผู้เข้าอบรมนั้นมีความหลากหลาย เช่น มีกิจกรรมการเล่านิทาน การเคลื่อนไหวและการร้องเพลง และการเล่นละครบทบาทสมมติ เป็นต้น ผู้เข้าอบรมสามารถนำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไปปรับใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยได้ สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และเป็รื่อง กุมุท (2555) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่มีความหลากหลายทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับประสบการณ์ทั้ง 3 ลักษณะ คือ 1) ประสบการณ์ตรงที่ได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง 2) ประสบการณ์จำลองที่ได้จากการฝึกในสถานการณ์ที่คล้ายสถานการณ์จริง แต่ในระยะเวลาหรือเงื่อนไขที่ประหยัดและรวดเร็วกว่าสถานการณ์จริง และ 3) ประสบการณ์ทางอ้อมที่สามารถรับฟัง รับชมจากผู้อื่นที่ได้ผ่านประสบการณ์นั้น ๆ มาแล้ว หรือตัวอย่างที่ได้มีคณปฏิบัติมาแล้ว

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 การอบรมสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย และได้รับความพึงพอใจจากผู้เข้าอบรมเป็นอย่างดี จึงสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหรือต่อยอดในการอบรมครั้งต่อไปได้ โดยวิทยากรอบรมต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องพัฒนาการด้านอารมณ์เป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์เนื้อหาออกมาเป็นหน่วยย่อย ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถเรียนรู้จากง่ายไปยากได้ อีกทั้งวิทยากรอบรมควรมีการวางแผนการอบรม ทั้งก่อนเริ่มการอบรม ระหว่างการอบรม และหลังการอบรม เพื่อให้การอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กระบวนการอบรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง อีกทั้งควรมีกุ้มย่อยเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น และนำสิ่งที่เรียนรู้จากภาคทฤษฎีลงสู่การลงมือปฏิบัติได้ ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งจะนำไปสู่วัตถุประสงค์ของการอบรม รวมไปถึงการกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมให้เหมาะสมกับเรื่องที่อบรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมจะได้มีเวลาตกผลึกทางความคิด ได้ทบทวนความรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ต่องานที่ได้ปฏิบัติอย่างเต็มประสิทธิภาพ

6.1.2 ครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่ต้องการศึกษาพัฒนาตนเอง ต้องการหาความรู้เพิ่มเติมหรือทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย สามารถนำเอกสารประกอบการอบรมไปศึกษาได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเอกสารดังกล่าวได้รวบรวมและเรียบเรียงองค์ความรู้พื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งแนวคิด ทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม สื่อ และสภาพแวดล้อม และใช้ภาษาที่ชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจ และศึกษาด้วยตนเอง

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอบรมให้ความรู้ครูด้านการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้ระบบการศึกษาทางไกลหรือนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น ชุดฝึกอบรมทางไกล การใช้ e-Learning CAI หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ ที่เหมาะสม เนื่องจากครูมีภาระงานมาก บางครั้งอาจไม่สะดวกที่จะเข้ารับการอบรม

6.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอบรมให้ความรู้ครูด้านการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านภาษา และพัฒนาการด้านการคิด เป็นต้น

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากครูปฐมวัยที่สอนอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดนครปฐม ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเข้ารับการอบรมตั้งแต่ต้นจนจบ รวมตลอดถึงผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ทุนในการทำวิจัยครั้งนี้

8. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2555). *สามัญทัศน์สื่อสารการสอนและการฝึกอบรม ใน ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการสอนและการฝึกอบรม*. (หน่วยที่ 2, น. 2-1 ถึง 2-42). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และเป็รื่อง กุมุท. (2555). *สามัญทัศน์เทคโนโลยีการสอนและการฝึกอบรม ใน ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการสอนและการฝึกอบรม*. (หน่วยที่ 1, น. 1-1 ถึง 1-56). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สุนันท์ ปัทมาคม, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสมถวิล วิจิตรวรรณ. (2552). *สื่อการเรียนการสอนใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 5) (หน่วยที่ 10, น. 10-1 ถึง 10-54). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เชษฐา ทองยิ่ง. (2559). *ปัญหาครู : ปัญหาที่รอการปฏิรูป*. สืบค้นจาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-091.pdf>
- ธาดา รัชกิจ. (2019). *การฝึกอบรมแบบระบบห้องเรียน (Classroom Training)*. สืบค้นจาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190606-classroom-training/>
- บุญทวี สาลี. (2553). *การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* *อำเภอบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มานพ ตริยตรากุล. (2543). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปัว จังหวัดน่าน* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วัลภา สติพันธ์. (2561). *การจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจสำหรับเด็กปฐมวัย ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ และสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2) (หน่วยที่ 3, น. 3-1 ถึง 3-60). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2555). *การฝึกอบรมแบบกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ใน ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการสอนและการฝึกอบรม* (หน่วยที่ 9, น. 9-1 ถึง 9-53). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2561*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.

เหม หมดอาหาวา. (2559). ระดับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับ
อนุบาลเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่,
สงขลา.

อรุณี ทรดาล และพัชรี ผลโยธิน. (2561). การพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอย่าง
ธรรมชาติแบบองค์รวมสำหรับครูปฐมวัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*, 11(1),
90-103.

ภาษาอังกฤษ

Mahowa, R. (2020). *Why is Emotional Development Important with Children*. Retrieved from

<http://lefikalaphodiso.co.za/why-is-emotional-development-important-with-children/>

Pareek, U. & Rao, T. V. (1980). *Training of Education Managers: A Draft Handbook for Trainers in Planning
and Management of Education*. UNESCO: Bangkok, Thailand.

Saarni, C. (2011). Emotional development in children. *Emotion*, 1-6.

State University of New York. (2019). *The Learning Pyramid*. Retrieved from [http://www.fitnyc.edu/
cet/adjunct-faculty/learning-pyramid.php](http://www.fitnyc.edu/cet/adjunct-faculty/learning-pyramid.php)

การพัฒนาหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยี ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับ
การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
Development of Technology Curriculum Design Based on Experiential
Learning Theory in Conjunction with Project Based Learning
Management for Grade 7 Students

กิตติภพ ปินทิโย* และ ปริณิยาภา สีสทอง**

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**

Kittipob Pintiyo* and Parinyapast Seethong**

Graduate Student of Master Degree, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University*

Assistant Professor, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University**

Corresponding Author E-mail: toffeeekitti@gmail.com

(Received: April 04, 2021; Revised: May 07, 2021; Accepted: May 08, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวชิราลัย อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบจำนวน 20 ข้อและแบบวัดกระบวนการออกแบบเทคโนโลยี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test แบบ dependent)

1. หลักสูตรที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 1) ความนำ 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ 7) การวัดและการประเมินผล และในภาพรวมหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.14) และคู่มือการใช้หลักสูตร มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.08) 2. นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยและทักษะกระบวนการออกแบบเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถช่วยพัฒนาความรู้และทักษะการออกแบบเทคโนโลยีของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, การออกแบบเทคโนโลยี, ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์,
การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

Abstract

The purpose of this research is to form the curriculum of technology curriculum design based on experiential learning theory with project-based learning management for grade 7 students and to study

the result of the implementation of technology curriculum design based on experimental learning theory using and project-based learning for grade 7 students. The sample group of 30 students from cluster random sampling. There are in grade 7 semester 1 who's studying at Vachiralai School, Chiangmai province, the academic Year 2020. The research instruments were 20 questions quiz and measurement technology design process. The data were analyzed by using statistics of percentage, mean, and standard deviation, and t-test dependent.

1. Development of Technology Curriculum Design Based on Experimental Learning Theory Using and Project-Based Learning consists of 1) problems and necessities 2) curriculum principle 3) objectives 4) curriculum structure 5) learning activities 6) teaching aids 7) assessment and evaluation Overall, the Curriculum Design Based on an Experimental Learning Theory Using and Project-Based Learning management showed the high level of suitability ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.14) and the curriculum guide also had appropriateness at the level of the highest ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.08) 2. Students who study got the score of the post-study were statically higher than pretest scores at the level of .05. The research has shown that the technology design curriculum based on experiential learning theory combines with project-based learning management. For grade 7 students, it can help develop students' knowledge and technology design skills.

Keywords: Curriculum Development, Technology Design, Experiential Learning Theory, Project-based Learning Management

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ซึ่งมีลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนและปัญหาเป็นสำคัญ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะของการทำงานแบบร่วมมือเรียนรู้ และรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน ใช้ความสามารถในการสื่อสารถ่ายทอดความคิดผ่านการเขียนอภิปรายโต้แย้ง ให้เหตุผล แสดงความคิดเห็นและสามารถแสดงทัศนคติมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาอย่างหลากหลาย จนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม (วิทวัส ดวงภูมิ, 2560) การจัดการศึกษาต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและคิดค้นหาความรู้และคำตอบอยู่ตลอดเวลา (Active Learner) เกิดจากค้นคว้าเองของผู้เรียนโดยครูช่วยแนะนำ ดังนั้นทักษะและกระบวนการข้างต้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้ประเทศเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรมที่เป็นฐานแนวคิดหลังของไทยแลนด์ 4.0

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ฉบับปัจจุบันกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนเป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตหรือศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์ได้โดยจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาแต่ละสาระในแต่ละระดับชั้นให้มีการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่

ตรวจสอบได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจแนวคิดหลักของเทคโนโลยี เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งยุทธวิธีการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ ในหลักสูตรนั้น จะต้องแสดงลำดับขั้นตอน การจัดเนื้อหาต้องกำหนดให้ชัดเจนว่ารายวิชานั้นมุ่งให้เรียนรู้แบบใดจัดเรียงลำดับเนื้อหาไว้อย่างไร การกำหนดโครงสร้างมีความชัดเจน และสอดคล้องกับโครงสร้างในแต่ละระดับ รวมทั้งหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สามารถบ่งชี้ถึงการวัดและการประเมินได้ชัดเจน เป็นลักษณะของการพัฒนาจากจุดย่อยหรือหน่วยการเรียนรู้ที่ละหน่วยไปสู่การพัฒนาให้เป็นหลักสูตรใหญ่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอนคือ 1) การวินิจฉัยความต้องการ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การเลือกเนื้อหา 4) การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ 7) การวินิจฉัยสิ่งที่ประเมินการเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน (Taba, 1962) ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ในออกแบบองค์ประกอบของหลักสูตรให้ชัดเจนและสอดคล้องกันทั้งหมด โดยวางแผนหน่วยการเรียนรู้การสอนแต่ละหน่วยอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ของ Kolb (1984) เป็นการนำความรู้จากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มาบูรณาการเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้น โดยดำเนินการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience) เป็นขั้นที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ โดยตรง 2) ขั้นการสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เกิดจากการสังเกตอย่างพิถีพิถันพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียด 3) ขั้นสรุปเป็นหลักการนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ใช้หลักเหตุผล ใช้ความคิดเพื่อการสรุปความในขั้นนี้ผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้จากการสังเกต และไตร่ตรองมาสรุปเป็นความคิดรวบยอด 4) ขั้นการทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation) เป็นขั้นวางแผนเพื่อทดลองปฏิบัติลงมือทำจริง การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตัวเองหรือสร้างชิ้นงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ จึงจะทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

นอกจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเพื่อให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นระบบ เพื่อพัฒนาชิ้นงานหรือเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ Thomas (2000) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านโครงงาน โครงงานเป็นงานที่สลับซับซ้อนซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของคำถามหรือปัญหาที่มากมายซึ่งนำนักเรียนเข้าสู่กระบวนการออกแบบแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสืบเสาะหาคำตอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเองในช่วงเวลาหนึ่ง และสุดท้ายได้คำตอบของปัญหาจากนั้นเป็นการนำเสนอ และสถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (2544) กล่าวว่า การสอนแบบโครงงาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด สามารถค้นคว้า และแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนเกิดการสืบเสาะความรู้ จากความสนใจของผู้เรียนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการและปัญหาหลาย ๆ ด้าน มีการวิธีศึกษาอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนต่อเนื่อง มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียดแล้วลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้จนได้ข้อสรุปหรือผลการศึกษาหรือคำตอบเกี่ยวกับกับเรื่องนั้น ๆ

จากการจัดการเรียนการสอนในวิชาการออกแบบเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวชิราลัย ในปีการศึกษา 2562 พบว่า จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนขาดสมรรถนะในการออกแบบเทคโนโลยี ซึ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี เพื่อดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมบูรณาการกับศาสตร์อื่น โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์อย่างเหมาะสม เลือกใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นระบบ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา จึงสนใจที่จะใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานพัฒนาหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการออกแบบเทคโนโลยีได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

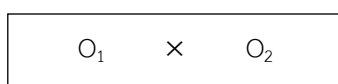
2.2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research)

3.1 แบบแผนการทดลอง

แบบแผนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ One-Group Pretest-Posttest Design ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

O_1 คือ การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

$\times$ คือ การจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

O_2 คือ การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวชิราลัย อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 ห้อง ซึ่งมีการจัดการเรียนแบบคละความสามารถ

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวชิราลัย อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนาและใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) คุณภาพของหลักสูตร 2) ความรู้ (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน) 3) ทักษะกระบวนการในการออกแบบเทคโนโลยี

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

3.4.1.1 หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ความนำ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดและการประเมิน ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฯ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.14)

3.4.1.2 คู่มือการใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้ 1) เนื้อหาในหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 รู้จักกับเทคโนโลยี หน่วยที่ 2 อุปกรณ์และเครื่องมือ และหน่วยที่ 3 การออกแบบเชิงวิศวกรรม 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) คำแนะนำสำหรับครู ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือพบว่าในภาพรวมมีค่าความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.08)

3.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ในการออกแบบ จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) 4 ตัวเลือก โดยค่าความยากง่ายของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.32-0.68 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.26-0.74 ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบเท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.51

3.4.2.2 แบบวัดกระบวนการในการออกแบบเทคโนโลยี ใช้เกณฑ์การประเมินรูบริคส์ 4 ระดับ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) การระบุหรือความต้องการที่ต้องการแก้ปัญหา 2) รวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ 3) เปรียบเทียบข้อมูลและตัดสินใจเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา 4) วางแผนอย่างรอบคอบและดำเนินการแก้ปัญหา 5) ดำเนินการแก้ปัญหา ทดสอบ หรือปฏิบัติตามที่ได้วางแผนไว้ 6) ระบุข้อบกพร่องและแนวทางปรับปรุงให้ดีขึ้น และ 7) สามารถนำเสนอผลการปัญหาให้คนอื่นเข้าใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกด้าน

3.5 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.5.1 หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และคู่มือการใช้หลักสูตร โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.5.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

3.5.1.2 วิเคราะห์สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เพื่อนำมากำหนดเป็นเนื้อหาของหลักสูตรฯ ซึ่งเนื้อหาของหลักสูตรฯ มีจำนวน 3 หน่วย ใช้เวลา 18 ชั่วโมง ดังนี้ หน่วยที่ 1 รู้จักกับเทคโนโลยี หน่วยที่ 2 อุปกรณ์และเครื่องมือ และหน่วยที่ 3 การออกแบบเชิงวิศวกรรม

3.5.1.3 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากแนวคิด Kolb ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience) 2) ขั้นตอนการสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation) 3) ขั้นสรุปเป็นหลักการนามธรรม (Abstract Conceptualization) และ 4) ขั้นการทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation)

3.5.1.4 สังเคราะห์วิธีการวัดและประเมินผลความสามารถในการออกแบบเทคโนโลยีเพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยเลือกวิธีการวัดและประเมินผลเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน และแบบวัดกระบวนการในการออกแบบเทคโนโลยีโดยใช้เกณฑ์การประเมินรูบริคส์ 4 ระดับ จำนวน 7 ข้อ

3.5.1.5 ร่างหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรฯ และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3.5.1.6 นำหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และคู่มือการใช้หลักสูตรหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรและคู่มือประกอบหลักสูตร ซึ่งคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 2 ท่าน

3.5.1.7 นำหลักสูตร และคู่มือการใช้หลักสูตร ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจัดพิมพ์ เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนวชิราลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษใต้ที่ 1 การศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 25 คน เพื่อทำการทดลองนำร่องและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีโดยจัดการ

การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.51

3.5.1.8 ปรับปรุง แก้ไข และจัดพิมพ์หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ พร้อมทั้งนำไปใช้จริงภาคสนามกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนวชิราลัย อำเภอวาริชภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษใต้ที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน

3.6 วิธีการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.6.1 ขี้แจงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความรู้ในการออกแบบจำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) 4 ตัวเลือก คะแนนเต็ม 20 คะแนน ใช้เวลา 30 นาที และทำการประเมินกระบวนการในการออกแบบเทคโนโลยี โดยใช้แบบวัดกระบวนการในการออกแบบเทคโนโลยี ใช้เกณฑ์การประเมินรูบริคส์ 4 ระดับ จำนวน 7 ด้าน ก่อนเริ่มการจัดกิจกรรมการสอน

3.6.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือการใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลารวม 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงเรียนวิชาเทคโนโลยีและกิจกรรมแนะแนว

3.6.4 หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ สิ้นสุดลงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง ด้วยแบบทดสอบวัดรู้ในการออกแบบจำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) 4 ตัวเลือก คะแนนเต็ม 20 คะแนน ใช้เวลา 30 นาที และประเมินแบบวัดกระบวนการในการออกแบบเทคโนโลยี ใช้เกณฑ์การประเมินรูบริคส์ 4 ระดับจำนวน 7 ด้าน

3.7 สถิติที่ใช้ในการทดลอง

3.7.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการคำนวณคะแนนของนักเรียน และคำนวณค่าการกระจายของคะแนนเพื่อใช้เปรียบเทียบความแตกต่างผลการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน

3.7.2 สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) แบบ Independent t-test ในการเปรียบเทียบผลการเรียนด้านความรู้และด้านทักษะก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการสร้างหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ ความนำ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.14) และคุณภาพของคู่มือประกอบหลักสูตร ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.08)

4.2 ผลการใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้ในการออกแบบเทคโนโลยีก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนการทดลอง	30	20	9.50	1.83	23.11*	0.00
หลังการทดลอง	30	20	16.23	1.70		

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ตามหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ในการออกแบบเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการการออกแบบเทคโนโลยีก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนการทดลอง	30	28	19.67	1.94	17.84*	0.00
หลังการทดลอง	30	28	26.17	0.87		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้ตามหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยกระบวนการออกแบบเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการสร้างหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผลการสร้างหลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย ความนำ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและการประเมิน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรด้วยขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ (Taba, 1962) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้นตอนคือ 1) การวินิจฉัยความต้องการ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การเลือกเนื้อหา 4) การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ และ 7) การวินิจฉัยสิ่งที่ประเมินการเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ในออกแบบองค์ประกอบของหลักสูตรให้ชัดเจนและสอดคล้องกันทั้งหมด โดยวางแผนหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรและหลักการที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร เช่น การพัฒนาหลักสูตรต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย และการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของหลักสูตร การพัฒนาความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2545) เมื่อร่างหลักสูตรได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ หลังจากตรวจสอบแล้ว มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรตามคำแนะนำ และทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลมณี สุระโยธิน (2561) ที่ทำวิจัยเรื่องพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.53)

5.2 ผลการใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และกระบวนการในการออกแบบเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เน้นนักเรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียน

ได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกปฏิบัติจริง มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายมีการทำงานแบบกลุ่ม ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ตั้งประสบการณ์เดิมออกมา มีการสะท้อนความคิด ถ่ายทอดความคิด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันผ่านการลงมือปฏิบัติจริง จนผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นแตกต่างจากการเรียนการสอนแบบเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และครูเป็นผู้กำหนดและถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ให้แก่ผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ที่นำประสบการณ์มาจัดเป็นระบบเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ และผู้วิจัยได้นำเอาการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานมาร่วมด้วย ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการออกแบบเทคโนโลยี ผู้เรียนจะต้องลงมือทำ หาคำตอบและคิดด้วยตัวเอง โดยการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนมาประยุกต์ใช้ได้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการออกแบบเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2548) กล่าวว่า การจัดการการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกทำโครงงานที่ตนสนใจโดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนสนใจ วางแผนในการทำโครงงานร่วมกันศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้จนได้ข้อค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่แล้วจึงเขียนรายงานและนำเสนอต่อสาธารณชน เก็บข้อมูล แล้วนำผลงานและประสบการณ์ทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมด เมื่อผู้เรียนรู้สึกว่า ภาระงานหรืองานที่ได้รับมอบหมายเป็นสิ่งที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนเองแล้ว จึงทำให้นักเรียนที่ผ่านการเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์และศึกษาเจตคติที่ดีขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมความพร้อมของห้องเรียนคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีจำนวนที่เพียงพอแก่นักเรียน คอยตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นผู้เรียนในระหว่างการจัดการเรียนการสอน และเตรียมแหล่งสืบค้นข้อมูลให้นักเรียนได้ใช้งาน

6.1.2 ผู้สอนควรศึกษา และฝึกการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้

6.1.3 ผู้สอนควรเน้นการจัดกิจกรรมในขั้นการทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation) เนื่องจากนักเรียนสามารถดึงองค์ความรู้ที่เรียนออกมาสะท้อนความคิดและถ่ายทอดความคิด เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันผ่านการลงมือปฏิบัติจริง จนผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ขยายผลใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ใช้หลักสูตรการออกแบบเทคโนโลยีตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่านั้น

6.2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ในการส่งเสริมทักษะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน เช่น ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (ปรับปรุง พ.ศ.2560)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- จุลมนี สุระโยธิน. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ทิตนา แหมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. (2545). *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา หน่วยที่ 1-7* (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- วิทวัส ดวงภูมิเมศ. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 11(2), 1-14. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/GraduatePSRU/article/view/84153>
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2544). *การเรียนการสอนที่เรียนผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธี และเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).

ภาษาอังกฤษ

- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. New Jersey: Prentice Hall.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Thomas, J. W. (2000). *A Review of Research on Project-based Learning*. San Rafael, CA: Autodesk Foundation.

การศึกษาสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพ
และทักษะภาษาจีนของผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน

A Study of Graduates' Encountering Situations when Working in a Career Position
and Chinese Language Skills of Chinese-related Professionals

โชติกานต์ ใจบุญ* และ จริยา วาณิชวิริยะ**

อาจารย์ ดร., ประจำสาขาภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*,**

Chotikan Jaiboon* and Jariya Wanichviriyi**

Lecturer Dr., Business Chinese, Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University*,**

Corresponding Author E-mail: chotikan.jb@gmail.com

(Received: January 28, 2021; Revised: June 17, 2021; Accepted: August 16, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์เป้าหมายของผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน 2) ศึกษาสถานการณ์เป้าหมายที่สอดคล้องกับตำแหน่งอาชีพ ลักษณะการใช้ภาษาจีน สถานการณ์ และความเชื่อมโยงกับทักษะ 3) เสนอแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร ออกแบบและปรับปรุงเนื้อหาวิชาภาษาจีนธุรกิจ ประชากรเป้าหมาย คือ บัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่ทำงานในสายงานธุรกิจหรือสายงานอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาจีนในการประกอบอาชีพ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 - 2560 จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า 1) มีการใช้ 4 ทักษะในสถานการณ์เป้าหมายต่าง ๆ กันและความถี่การใช้ที่แตกต่างกันไปตามอาชีพ และลักษณะการทำงาน 2) ในสถานการณ์ที่ใช้บ่อยที่สุดและใช้บ่อยมีการใช้จำนวนทักษะที่ต่างกันและเหมือนกันในแต่ละอาชีพ 3) ผลการวิจัยการวิเคราะห์สถานการณ์เป้าหมายนี้สามารถนำไปปรับปรุงการจัดการรายวิชาในหลักสูตร คือ การจัดให้มีเนื้อหาของอาชีพจากการสำรวจวิเคราะห์ สอดแทรกไปในวิชาภาษาจีนธุรกิจจึงเป็นแนวทางที่ดีในการเตรียมความพร้อมทักษะทางภาษาให้แก่ผู้เรียน

คำสำคัญ: สถานการณ์, ผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน, ทักษะภาษาจีน

Abstract

The objectives of this research were to 1) investigate the target situations of Chinese language use among the professions related to the Chinese language, 2) to investigate those target situations in relation to job positions, types of language use, situations, and skills, and 3) to propose the guidelines for the improvement of the curriculum, as well as the design and improvement of business Chinese course contents. The target population were those who have graduated from the Business Chinese program, Faculty of Liberal Arts, Dhurakij Pundit University. They were the graduates working in business or other fields between 2007-2017, and were those who were required to use Chinese in their jobs. There were 102 of them in total.

The instruments used in the research were questionnaires and interviews. The data were analyzed using percentage and mean statistics. The results showed that: 1) the 4 macro-skills (reading, listening, writing, and listening) were used in different target situations and the frequency of use varied depending on their occupations and work characteristics, 2) in situations where the Chinese language was frequently or highly frequently used, there were both the same number of skills and different skills for each profession, and 3) the results of the analysis can be applied as guidelines for the improvement of the curriculum, including the management of courses within the business Chinese program. This could be done through the provision of the contents of the occupations based on this survey, incorporated into the Business Chinese program, which would be a good way to prepare useful language skills for learners.

Keywords: Situations, Chinese Language Related Professions, Chinese Language Skills

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเติบโตของเศรษฐกิจจีนทำให้เกิดความร่วมมือทางการค้ากับนานาประเทศ โดยเฉพาะในทวีปเอเชียส่งผลให้ภาษาจีนในแต่ละภูมิภาคได้รับความนิยมสูงขึ้น นอกจากนี้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ล้นหลามไปแต่ละประเทศ ประกอบกับการลงทุนของจีนทำให้แต่ละประเทศเกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้ภาษาจีน ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกันความต้องการบุคลากรทางภาษาจีนในภาคธุรกิจเป็นตัวกระตุ้นและผลักดันให้ภาษาจีนมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการเปิดสอนรายวิชาภาษาจีนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนั้นหลากหลายขึ้น เช่น การเปิดการเรียนการสอนในหลาย ๆ วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนธุรกิจ ภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาจีนเพื่องานบริการ ภาษาจีนเพื่อการโรงแรม และภาษาจีนเพื่องานบริการทางการแพทย์ เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีเปิดสอนหลักสูตรภาษาจีนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นสาขาหรือคณะขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการบุคลากรทางด้านภาษาจีน ดังการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา ในประเทศไทยที่พบว่าหลักสูตรที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษาของไทยส่วนใหญ่แม้จะใช้ชื่อว่าหลักสูตรภาษาจีนเป็นส่วนใหญ่ แต่มีแนวโน้มเป็นหลักสูตรสายวิชาชีพมากขึ้น (นริศ วศินานนท์, 2559) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับนันทนา กะสมหมาย (2559) ที่ได้บรรยายสภาพและปัญหาการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาไว้ว่า “วิชาภาษาจีนในระดับอุดมศึกษาถูกเปิดขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการในตลาดแรงงาน โดยเน้นที่ความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเปิดหลักสูตรภาษาจีนเป็นวิชาเอกโดยใช้เกณฑ์ศักยภาพทางวิชาการและเกณฑ์ความต้องการของตลาดเป็นสำคัญ และเน้นการจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางที่สามารถตอบโจทย์ตลาดแรงงานได้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถเพียงพอ ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ง่ายมากยิ่งขึ้น” จะเห็นได้ว่าวิชาภาษาจีนที่ถูกเปิดขึ้นในระดับอุดมศึกษานั้นเริ่มเป็นรายวิชาที่สอดคล้องกับอาชีพหรือวงการต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งวิชาภาษาจีนเหล่านี้มีชื่อเรียกว่า “ภาษาจีนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ” ในภาษาจีนเรียกว่า “专门用途汉语教学” (จวนเหมินย้งถู อันหยู่เจี๋ยวเสวี่) หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า “Chinese for Specific Purpose” การเรียกเช่นนี้ได้เทียบเคียงมาจากภาษาอังกฤษที่ได้แบ่งภาษาอังกฤษทั่วไป (General English) และภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for Specific Purpose) นั่นเองเป็นรายวิชาที่สอนภาษาจีน ให้เป็นภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งลักษณะรายวิชาจะเหมือนกับวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งมีลักษณะดังที่ Hutchinson and Waters (1987) กล่าวว่า การสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นหลักหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนซึ่งอาจจะเป็นความต้องการที่แตกต่างกันเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ Li (2011) กล่าวถึงความจำเป็นของการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนเดินทางไปทั่วทุกมุมโลก การเดินทางไปของชาวจีนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ทำให้ประชากรโลกมีความต้องการใช้ภาษาจีน

เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ความต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อธุรกิจสายการบิน ภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาจีนสำหรับบริษัททัวร์ ภาษาจีนเพื่อการโรงแรม ภาษาจีนสำหรับการซื้อขายของเพิ่มมากขึ้น ธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการทั้งในและนอกประเทศจีนต่างมีความจำเป็นที่ต้องการใช้ภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับสายงานเหล่านี้โดยตรงเพื่อบริการนักท่องเที่ยวชาวจีน อาจกล่าวได้ว่าการเรียนการสอนและการจัดการอบรม “ภาษาจีนธุรกิจ” เป็นสายงานที่มีความจำเป็นในการบุกเบิกและพัฒนา แต่ทว่าการกำหนดหลักสูตร ออกแบบการสอนในวิชาประเภทนี้ไม่อาจจะทำได้ดังหลักสูตรภาษาจีนทั่วไป เนื่องจากความต้องการเหล่านั้นต้องสอดคล้องกับสาขาวิชาและอาชีพที่เฉพาะทาง ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น นักวิชาการ และอาจารย์สอนภาษาจีนต่างนำเอาการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เข้ามาใช้ในการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ดังนั้นเพื่อให้การออกแบบหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจสอดคล้องกับความต้องการของสถานการณ์การใช้ภาษาในการทำงานมากที่สุดและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ข้อมูลจากการวิเคราะห์สถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพ ที่ใช้ภาษาจีนในการทำงาน (Target Situation Analysis: TSA) จะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบปรับปรุงหลักสูตรและกำหนดเนื้อหาของรายวิชาในหลักสูตรที่เปิดสอนได้

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงใช้การสำรวจวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลบัณฑิตที่ใช้ภาษาจีนในการประกอบอาชีพที่จบการศึกษาจากหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เพื่อศึกษาระดับสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพ รวมไปถึงการศึกษาเพื่อสำรวจระดับทักษะภาษาจีนที่มีความจำเป็นต้องใช้ในแต่ละตำแหน่งอาชีพของผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนในตลาดแรงงานประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนและปรับปรุงในรายวิชาของหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพของผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน
- 2.2 เพื่อศึกษาระดับทักษะภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพของผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนในแต่ละอาชีพ
- 2.3 เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร ออกแบบและปรับปรุงเนื้อหาวิชาภาษาจีนธุรกิจ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ บัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ทำงานในสายงานธุรกิจหรือสายงานอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาจีนในการประกอบอาชีพ โดยมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปี 2550-2562 จำนวนทั้งสิ้น 489 คน

กลุ่มตัวอย่างสุ่มโดยใช้ขนาดของของทาร์ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากจำนวนบัณฑิตที่จบการศึกษาตั้งแต่ปี 2550-2562 เนื่องจากต้องการความครบถ้วนและข้อมูลที่เป็นปัจจุบันจึงเก็บข้อมูลจากบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้ว 12 ปี ปัจจุบัน โดยเก็บตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 21 เริ่มดำเนินการเก็บแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2563 จนถึงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามกระบวนการวิเคราะห์สถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพที่ดัดแปลงมาจากกระบวนการวิเคราะห์สถานการณ์เป้าหมายของ Munby (1978) โดยปรับให้เข้ากับสภาพของการเรียนการสอนภาษาจีนโดยอิงจากรูปแบบแบบสอบถามของ Liao (2007) เพื่อทำการศึกษาอาชีพและตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนต่อสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 หมวด หมวดที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ หมวดที่ 2 เป็นการตอบแบบระดับความถี่ในการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพต่าง ๆ แบบสอบถามดังกล่าวเป็นลักษณะรูปแบบการวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) ใช้มาตราส่วนประเมินค่าและการแปลความหมาย 5 ระดับคือ ใช้บ่อยที่สุด ใช้บ่อย ใช้ปานกลาง ใช้บ่อย และใช้น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validation) ซึ่งผ่านจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ข้อคำถามมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดสอบหาความน่าเชื่อถือของเนื้อหา (Reliability) โดยการนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาจำนวน 30 คน ก่อนที่จะนำแบบสอบถามนั้นไปใช้เก็บข้อมูลงานวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยใช้เทคนิคการวัดค่าความสอดคล้องของแบบ (Internal Consistency Method) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยค่าที่ยอมรับได้จะต้องมีค่า Alpha (α) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547) เพื่อตรวจสอบความแม่นยำและความเหมาะสมของแบบสอบถามว่าสามารถสื่อสารกับผู้ตอบได้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ให้แก่กลุ่มประชากรเป้าหมายบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ทำงานในสายงานธุรกิจหรือสายงานอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาจีนในการประกอบอาชีพที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 - 2562 เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจากแบบสอบถาม เพื่อเป็นการอธิบายค่าของข้อมูล โดยการนำเสนอในรูปแบบตาราง การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) สรุปในรูปแบบทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 102 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 86.27 เพศชาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 13.73 อายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 อายุ 25-35 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 69.91 และอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 14.71 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80) ผ่านการทดสอบระดับภาษาจีน HSK ระดับ 5 รองลงมาคือ HSK ระดับ 4 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 HSK ระดับ 6 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.86 HSK ระดับ 3 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและสภาพการใช้ภาษาจีน

4.2.1 ตำแหน่งงาน อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 11 อาชีพ ดังตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 แจกแจงอาชีพ 11 อาชีพ จำนวนและร้อยละของบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่ง อาชีพ	พนักงาน ขาย	ล่าม	ครู	ผู้ช่วย / เลขา นุการ	พนักงาน จัดซื้อ จัด จ้าง	เจ้าหน้าที่ มหา วิทยาลัย	พนักงาน แผนก ทรัพยากร บุคคล	ผู้จัดการ /ผู้ช่วย ผู้จัดการ /หัวหน้า	มัคคุ เทศก์	พนักงาน ธุรกิจ	พนักงาน งาน ต้อนรับ
จำนวน	22	13	11	7	7	7	6	5	5	4	3
ร้อยละ	21.57	12.75	10.70	6.68	6.68	6.68	5.88	4.90	4.90	3.92	2.94

นอกจากนี้ยังมี 8 อาชีพ ได้แก่ อาชีพพนักงานบัญชี พนักงานบริการลูกค้า พนักงานธนาคาร ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ข้าราชการ ผู้ช่วยกรรมการ ผู้จัดการ แพทย์ และพนักงานบริการหลังการขาย อาชีพละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.98

4.2.2 ระดับตำแหน่งงาน คือ เป็นพนักงานธรรมดา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 67.65 ปฏิบัติหน้าที่ในระดับหัวหน้าจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 ผู้จัดการแผนก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ครู/ ครูผู้ช่วย/ ครู คศ. 2 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.90 ซุปเปอร์ไวเซอร์ (Supervisor) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.98 ตำแหน่งอื่น ๆ ตำแหน่งละ 1 คน รวมจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82

4.2.3 ประเภทกิจการ พบว่าประเภทกิจการที่มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 21.75 คือกิจกรรมบริการอื่น ๆ แบ่งเป็นประเภทการศึกษาจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 การขายส่งและการขายปลีกการซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้าจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 ที่พักแรมและบริการด้านอาหารจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 การผลิต จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.84 กิจกรรมเกี่ยวกับก่อสร้างหรือซ่อมแซมจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 กิจกรรมทางการเงินและประกันภัยจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.96 กิจกรรมการบริการและการบริการสนับสนุนอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.96 ส่วนที่เหลือประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน อาชีพละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.98 ประกอบด้วยประเภทการก่อสร้าง ศิลปะความบันเทิงและนันทนาการ กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือน กิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือนและกิจกรรมขององค์กรระหว่างประเทศและภาคีสมาชิก

4.2.4 รูปแบบหรือช่องทางการใช้ภาษาจีนจากการสำรวจ พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีรูปแบบการใช้ภาษาจีนแบบพูดคุยด้วยวาจาต่อหน้า (Face to Face) คิดเป็นร้อยละ 88.2 รองลงมาคือใช้เครื่องมือการพูดคุยบนอินเทอร์เน็ต (We Chat/ QQ/ Skype) คิดเป็นร้อยละ 63.7 อันดับที่ 3 คือการใช้ภาษาผ่านการพูดคุยผ่านโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 49 นอกจากนี้ยังพบว่า บัณฑิตยังมีรูปแบบการใช้ภาษาแบบการส่งข้อความอีเมลหรือส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นการรับส่งโต้ตอบกัน 2 หรือมากกว่า 2 ฝ่ายขึ้นไปนอกเหนือจากนี้ยังมีการสื่อสารทางเดียวผ่านการแปลเอกสารจากภาษาไทยสู่ภาษาจีน หรือจากภาษาจีนสู่ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 29.4 และยังมีสื่อสารผ่านการเขียนเอกสารชนิดต่าง ๆ (รายงาน / ประกาศของ บริษัท) คิดเป็นร้อยละ 17.6

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพ และระดับการใช้ทักษะภาษาจีน

การใช้ภาษาจีนในสถานการณ์ต่าง ๆ มีการกำหนดให้เลือกระดับในการใช้ของแต่ละทักษะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (สิน พันธุ์พินิจ, 2554) เป็นการแบ่งความถี่การใช้

5 ระดับ ได้แก่ บ่อยที่สุด บ่อยปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จากนั้นรวบรวมคะแนนของระดับการใช้ที่ได้ นำผลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและทำการแปลความหมายของระดับเฉลี่ย โดยยึดหลักเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย		แปลความหมาย
4.21 - 5.00	มีความถี่ในการใช้	บ่อยที่สุด
3.41 - 4.20	มีความถี่ในการใช้	บ่อย
2.61 - 3.40	มีความถี่ในการใช้	ปานกลาง
1.81 - 2.60	มีความถี่ในการใช้	น้อย
1.00 - 1.80	มีความถี่ในการใช้	น้อยที่สุด

เมื่อได้ความหมายของค่าเฉลี่ยแล้วจึงทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยภาพรวมการใช้ภาษาจีนของบัณฑิต จากนั้นหาค่าเฉลี่ยโดยจำแนกแต่ละทักษะ วิเคราะห์เชื่อมโยงกับแต่ละอาชีพ เพื่อศึกษาว่าอาชีพแต่ละอาชีพมีความถี่การใช้ทักษะภาษาจีนใดมากที่สุด และใช้ในสถานการณ์ใดมากที่สุด

จากการสำรวจภาพรวมพบว่า ภาพรวมการใช้ภาษาจีนของบัณฑิตส่วนใหญ่ใช้ภาษาจีนบ่อยที่สุด (ใช้ทุกวัน) จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 56.86 ใช้บ่อย (ตามความต้องการของงาน) จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ใช้ปานกลาง (นาน ๆ ครั้ง) จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.86 ใช้น้อย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.94 ไม่พบบัณฑิตที่ไม่ใช้เลย

ในการสำรวจการใช้ทักษะภาษาจีนกับอาชีพต่าง ๆ นั้นได้มีการเก็บข้อมูลทักษะที่มีการใช้ภาษาจีนมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม คือทักษะการพูด (ค่าเฉลี่ย 3.12) รองลงมา คือ ทักษะการฟัง (ค่าเฉลี่ย 3.11) ลำดับที่ 3 คือทักษะการอ่าน (ค่าเฉลี่ย 2.99) และลำดับที่ 4 ทักษะการเขียน (ค่าเฉลี่ย 2.79) เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับทักษะภาษาจีนทั้ง 4 ทักษะ ลำดับต่อไปจะนำเสนอผลการสำรวจโดยจำแนกเป็นทักษะ ดังนี้

4.3.1 ทักษะการพูด พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับใช้ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.12) และผลการใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ อยู่ในระดับใช้บ่อย ได้แก่ การพูดในสถานการณ์ใช้ในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 3.85) การพูดให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ลูกค้าหรือบุคคลทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 3.52) การเจรจาปรึกษารับลูกค้าหรือพาร์ทเนอร์ทางธุรกิจ (ค่าเฉลี่ย 3.41) อยู่ในระดับใช้ปานกลาง ได้แก่ พูดนำเสนอหรือแนะนำ (เช่น สรรพคุณสินค้า ผลิตภัณฑ์ฯ) (ค่าเฉลี่ย 3.37) สื่อสารกับเพื่อนร่วมงานในระหว่างการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.32) โทรศัพท์-รับโทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย 3.18) สื่อสารกับหัวหน้าในระหว่างการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.06) ติดต่อในสังคมทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.89) พูดเสนอความคิดเห็น อภิปรายร่วม หรือกันในที่ประชุมภายในองค์กร/บริษัท (ค่าเฉลี่ย 2.72) อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การติดต่อสื่อสารกับพนักงานในองค์กรหรือบริษัทต่าง ๆ และรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 2.60) บรรยายในงานประชุมกล่าวรายงาน กล่าวสุนทรพจน์ (ค่าเฉลี่ย 2.24)

อาชีพที่มีการใช้ทักษะการพูดภาษาจีนในสถานการณ์ต่าง ๆ ความถี่การใช้เรียงตามลำดับเกณฑ์การใช้ดังนี้ อยู่ในระดับใช้บ่อยที่สุด ได้แก่ อาชีพมัคคุเทศก์ อาชีพนี้จะใช้ทักษะการพูดในสถานการณ์พูดให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ลูกค้า ผู้คนทั่วไป อาชีพพนักงานบริการลูกค้า ใช้ทักษะการพูดในสถานการณ์ 1) ติดต่อในสังคมทั่วไป 2) เจรจา ปรึกษารับลูกค้าหรือพาร์ทเนอร์ทางธุรกิจ 3) ล่าม (แปลด้วยวาจา) 4) พูดให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ลูกค้า หรือผู้คนที่ทั่วไป 5) โทรศัพท์-รับโทรศัพท์ อาชีพพนักงานธนาคารใช้ในสถานการณ์ 1) เจรจา ปรึกษารับลูกค้าหรือพาร์ทเนอร์ทางธุรกิจ 2) พูดให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ลูกค้า หรือผู้คนที่ทั่วไป อาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือเจ้าของกิจการใช้ในสถานการณ์เจรจา ปรึกษารับลูกค้าหรือพาร์ทเนอร์ทางธุรกิจ อาชีพข้าราชการใช้ในสถานการณ์พูดคุยในชีวิตประจำวัน อาชีพแพทย์ใช้ในสถานการณ์สื่อสารกับเพื่อนร่วมงานในระหว่างการทำงาน อาชีพพนักงานบริการหลังการขายมักจะใช้ภาษาจีนในสถานการณ์ต่อไปนี้ 1) พูดคุยในชีวิตประจำวัน 2) สื่อสารกับหัวหน้าในระหว่างการทำงานแต่ละสถานการณ์ ส่วนอาชีพล่ามนั้นพบว่าใช้ในสถานการณ์การแปลด้วยวาจา

ทักษะการพูดที่จัดอยู่ในระดับใช้บ่อยได้แก่อาชีพครูใช้ในสถานการณ์พูดคุยในชีวิตประจำวัน พนักงานแผนกทรัพยากรบุคคล ใช้ในสถานการณ์ 1) สื่อสารกับหัวหน้าในระหว่างการทำงาน 2) คุยกับผู้อื่นผ่านเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต เช่น ไลน์ วิแชท ไอจี แมสเสจ เพชบุ๊กอินบ็อกซ์ อาชีพพนักงานขายใช้ในสถานการณ์พูดให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ลูกค้าหรือผู้คนที่ไป อาชีพพนักงานต้อนรับใช้ในสถานการณ์พูดให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ลูกค้า หรือผู้คนที่ไป อันดับสุดท้ายคือระดับใช้ปานกลางได้แก่ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใช้ในสถานการณ์ 1) พูดคุยในชีวิตประจำวัน 2) ติดต่อสังคมทั่วไป 3) เจรจาปรึกษาหารือกับลูกค้าหรือพาร์ตเนอร์ทางธุรกิจ

4.3.2 ทักษะการฟัง พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับใช้ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.11) และผลการใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ อยู่ในระดับใช้บ่อยคือสถานการณ์การใช้ในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 3.88) อยู่ในระดับใช้ปานกลางคือการฟังความต้องการหรือปัญหาของลูกค้า (ค่าเฉลี่ย 3.31) ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.29) การรับโทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย 3.08) อยู่ในระดับใช้น้อยที่สุด คือ การฟังการประชุมการบรรยาย การรายงาน (ค่าเฉลี่ย 2.45)

อาชีพที่ใช้ทักษะการฟังภาษาจีนในสถานการณ์ต่าง ๆ ความถี่ในการใช้เรียงตามลำดับเกณฑ์การใช้ดังนี้ อาชีพที่มีเกณฑ์การใช้ระดับใช้บ่อยที่สุด ได้แก่ พนักงานงานบริการลูกค้า ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ข้าราชการและพนักงานหลังการขาย อาชีพที่มีการใช้ระดับใช้ปานกลาง ได้แก่ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ อาชีพที่มีความถี่การใช้ในสถานการณ์ด้านการฟังมากที่สุด คือ พนักงานบริการลูกค้า และมีการใช้ในสถานการณ์ ดังนี้ 1) ฟังในชีวิตประจำวัน 2) ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุกระจายเสียง 3) ฟังการประชุม การบรรยาย การรายงาน 4) รับโทรศัพท์ 5) ฟังการบรรยายแนะนำบริษัท องค์กร หรือผลิตภัณฑ์ 6) ฟังความต้องการ/ปัญหาของลูกค้า

4.3.3 ทักษะการอ่าน พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับใช้ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.99) และผลการใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ อยู่ในระดับบ่อย ได้แก่ สืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 3.69) ระดับการใช้ปานกลาง ได้แก่ อ่านจดหมายอีเมล หนังสือต่าง ๆ (เช่น หนังสือเชิญ หนังสืออวยพร เป็นต้น) (ค่าเฉลี่ย 3.06) อ่านเอกสารภายในบริษัท หรือองค์กร (เช่น แผนการทำงาน ใบรายงานต่าง ๆ เงื่อนไข กฎเกณฑ์ และประกาศ เป็นต้น) (ค่าเฉลี่ย 3.06) อ่านใบเสร็จ หรือหลักฐานการชำระเงิน (ค่าเฉลี่ย 2.90) อ่านสัญญา ข้อตกลง (ค่าเฉลี่ย 2.64) อยู่ในระดับใช้น้อยคือสถานการณ์อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านหนังสือ นิตยสาร บทความเฉพาะทาง (ค่าเฉลี่ย 2.58)

ผลการสำรวจอาชีพที่มีการใช้ภาษาจีนในทักษะการอ่านตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเรียงลำดับความถี่ตามเกณฑ์มีดังนี้ อาชีพที่มีการใช้ในระดับใช้บ่อยที่สุด ได้แก่ พนักงานงานบริการลูกค้าใช้ในสถานการณ์ 1) อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านหนังสือ นิตยสาร บทความเฉพาะทาง 2) อ่านจดหมาย อีเมล หนังสือต่าง ๆ (เช่น หนังสือเชิญ หนังสืออวยพร เป็นต้น) พนักงานบริการหลังการขายใช้ในสถานการณ์ 1) อ่านเอกสารภายในบริษัท หรือองค์กร (เช่น แผนการทำงาน รายงาน ใบรายงานต่าง ๆ เงื่อนไข กฎเกณฑ์ และประกาศ เป็นต้น) 2) สืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต อาชีพที่มีการใช้ทักษะการอ่านในระดับใช้บ่อยได้แก่พนักงานธุรกิจ ใช้ในสถานการณ์สืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต อาชีพที่มีการใช้ระดับใช้ปานกลาง คือ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ โดยมีการใช้ในสถานการณ์อ่านจดหมาย อีเมล หนังสือต่าง ๆ (เช่น หนังสือเชิญ หนังสืออวยพร เป็นต้น)

4.3.4 ทักษะการเขียน พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับใช้ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.79) และผลการใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ อยู่ในระดับใช้บ่อยได้แก่คุยกับผู้อื่นผ่านเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต เช่น ไลน์ วิแชท ไอจี แมสเสจ เพชบุ๊กอินบ็อกซ์ (ค่าเฉลี่ย 3.85) อยู่ในระดับใช้ปานกลาง ได้แก่ แปลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (เช่น จดหมาย ในบริษัท แผนงาน รายงาน ประกาศต่าง ๆ เอกสารเชิงธุรกิจ สัญญา) (ค่าเฉลี่ย 2.85) เขียนเอกสารภายในบริษัท หรือองค์กร (เช่น แผนการทำรายงานใบรายงานต่าง ๆ เงื่อนไข กฎเกณฑ์ และประกาศ เป็นต้น) (ค่าเฉลี่ย 2.73) เขียนจดหมาย อีเมล หนังสือต่าง ๆ (เช่น หนังสือเชิญ หนังสืออวยพร เป็นต้น) (ค่าเฉลี่ย 2.68) อยู่ในระดับน้อยได้แก่เขียนอธิบายแนะนำผลิตภัณฑ์

หรือบริการอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.55) เขียนใบเสร็จหรือหลักฐานการชำระเงิน (ค่าเฉลี่ย 2.50) และการเขียนและเซ็นสัญญาข้อตกลง ข้อร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย 2.38)

อาชีพที่ใช้ทักษะการเขียนภาษาจีนในสถานการณ์ต่าง ๆ ความถี่ในการใช้เรียงตามลำดับเกณฑ์การใช้ ดังนี้ อยู่ในระดับใช้บ่อยที่สุด ได้แก่ พนักงานบัญชี ใช้ในสถานการณ์คุยกับผู้อื่นผ่านทางเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต เช่น ไลน์ วีแชท ไอจีแมสเสจ เพชบุ๊กอินบ็อกซ์ พนักงานบริการหลังการขายใช้ในสถานการณ์ 1) เขียนจดหมาย อีเมล หนังสือต่าง ๆ (เช่น หนังสือเชิญ หนังสืออวยพร เป็นต้น) 2) คุยกับผู้อื่นผ่านเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต เช่น ไลน์ วีแชท ไอจีแมสเสจ เพชบุ๊กอินบ็อกซ์ ในส่วนของสถานการณ์การคุยกับผู้อื่นผ่านเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบอีก 2 อาชีพที่มีความถี่การใช้บ่อยที่สุดคืออาชีพ ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของธุรกิจใช้ในและพนักงานจัดซื้อจัดจ้าง นอกจากนี้สถานการณ์คุยกับผู้อื่นผ่านเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต เช่น ไลน์ วีแชท ไอจีแมสเสจ เพชบุ๊กอินบ็อกซ์ มีการใช้ในระดับบ่อยในอาชีพผู้ช่วย/เลขา/งานธุรการ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยและผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ

4.4 แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามผลงานวิจัยที่ได้รับ

เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร ออกแบบและปรับปรุงเนื้อหาวิชาภาษาจีนธุรกิจ ด้านหลักสูตร การออกแบบหลักสูตรควรกำหนดรายวิชาให้อยู่ในกลุ่มวิชาบังคับเพื่อพัฒนาทักษะภาษาสำหรับการพูด การฟัง การอ่านและการเขียนที่เกี่ยวข้องกับวิชาเฉพาะในแต่ละสาขาอาชีพ เพื่อให้สามารถใช้ในการทำงานจริง

ด้านการกำหนดเนื้อหาประจำวิชา ผู้สอนสามารถนำผลการสำรวจไปใช้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในรายวิชาให้สอดคล้องกับอาชีพที่พบ เช่น วิชาล่าม หรือการแปล วิชาภาษาจีนเพื่องานอาชีพ วิชาภาษาจีนเพื่องานธุรกิจ เป็นต้น จากนั้นศึกษาสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพที่อาชีพเหล่านี้ต้องเจอ เพื่อเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์จริง

ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนเมื่อทราบเนื้อหาและวัตถุประสงค์รายวิชาที่แน่ชัดแล้ว สิ่งที่มาคือ การกำหนดวิธีการสอนและการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชาว่าควรเน้นทักษะใด เพื่อให้ผลการจัดการเรียนการสอนตรงกับสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพที่ผู้เรียนจะต้องเจอในอนาคต เช่น การวางแผนการสอนวิชาภาษาจีนสำหรับงานอาชีพสามารถกำหนดเนื้อหาทางอาชีพให้สอดคล้องกับอาชีพเจ้าหน้าที่ประสานงาน ผู้ช่วยเลขา หรือพนักงานบริการลูกค้า เป็นต้น จากนั้นนำสถานการณ์ที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์ว่าตำแหน่งเหล่านี้ใช้ภาษาจีนในสถานการณ์ใดบ้าง

เรียงลำดับความสำคัญ จากนั้นกำหนดทิศทางการฝึกฝนทักษะที่จำเป็น และกิจกรรมที่สามารถสร้างทักษะเหล่านี้ได้ เช่น การสอดแทรกทักษะการฟังพูดในสถานการณ์ขาย ประสานงานในรายวิชาทักษะทางภาษาในชั้นปีที่ 1-2 เป็นต้น

5. สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามข้อค้นพบของวัตถุประสงค์การทำวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 การจัดระดับสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพจะต้องจัดตามตำแหน่งอาชีพ ซึ่งแต่ละอาชีพมีเนื้อหาการทำงานที่ต่างกัน มีสถานการณ์การทำงานต่างกัน จึงทำให้แต่ละอาชีพมีความแตกต่างกันตามลักษณะอาชีพ จากการแบ่งทักษะการใช้งานที่ใช้บ่อยที่สุดของแต่ละอาชีพพบว่า

อาชีพกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มอาชีพที่มีลักษณะการใช้ภาษาจีนทักษะเดียว ๆ เป็นหลัก สามารถจัดได้ดังนี้ อาชีพที่เน้นทักษะการพูด ได้แก่ มัคคุเทศก์ พนักงานธนาคาร ล่าม ผู้จัดการ/ผู้ช่วยผู้จัดการ/หัวหน้า ครู พนักงานแผนกทรัพยากรบุคคล พนักงานขาย พนักงานต้อนรับ อาชีพเน้นทักษะการอ่าน ได้แก่ พนักงานธุรกิจ อาชีพที่เน้นทักษะการเขียน ได้แก่ พนักงานบัญชีพนักงานจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ช่วยเลขานุการและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย

อาชีพกลุ่มที่ 2 เป็นอาชีพที่ลักษณะการใช้ภาษาจีนแบบทักษะคู่ กล่าวคือเป็นอาชีพที่มีการใช้ทักษะการพูด และการฟังควบคู่คือ ข้าราชการ ทักษะการพูดและการอ่านคือ แพทย์ ทักษะการพูดและการเขียนคือ พนักงานแผนกทรัพยากรบุคคล

อาชีพกลุ่มที่ 3 เป็นอาชีพที่มีการใช้ทักษะ 3 ทักษะในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีการใช้ทักษะการพูด การฟัง และการอ่านคือ พนักงานบริการลูกค้า ทักษะการพูด การฟังและการเขียนคือ ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ

อาชีพกลุ่มที่ 4 เป็นอาชีพที่มีการใช้ทักษะครบทั้ง 4 ทักษะ นั่นก็คือทักษะการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน ได้แก่ พนักงานบริการหลังการขายและผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ

นอกจากนี้ยังพบว่าแต่ละอาชีพที่ใช้ทักษะเดียวกันแต่มีการใช้สถานการณ์ที่แตกต่างและเหมือนกันในสถานการณ์ที่ซับซ้อนที่สุดและบ่อยดังนี้ ทักษะการพูดในสถานการณ์พูดในชีวิตประจำวัน ได้แก่ อาชีพข้าราชการ มัคคุเทศก์ พนักงานหลังการขาย ครูและผู้จัดการ/ผู้ช่วยผู้จัดการ/หัวหน้า เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการสำรวจสถานการณ์ที่เป้าหมายของ Liao (2007) ที่สำรวจผู้ใช้ภาษาจีนในการทำงานธุรกิจในประเทศจีนที่มีการใช้ทักษะทางภาษา สถานการณ์การใช้ภาษาที่ต่างกันตามตำแหน่งอาชีพและสายงานธุรกิจ ทั้งนี้ความต่างขึ้นอยู่กับตำแหน่งของแต่ละอาชีพ ซึ่งส่งผลต่อบุคคลเป้าหมายในการใช้ภาษา จึงทำให้รูปแบบการใช้ภาษา ช่องทางการใช้ภาษา และทักษะภาษาจีนที่ใช้ของแต่ละอาชีพก็มีความต่างกัน ซึ่งสิ่งที่สำรวจพบในสถานการณ์ที่บันทึกจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพของแต่ละทักษะเหล่านี้สามารถแปลงเป็นความต้องการในอนาคตของผู้เรียนได้ ดังที่ Zhang (2006) ได้กล่าวว่าในสถานการณ์เป้าหมายของภาษาจีนธุรกิจผู้ใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารจะต้องมีทักษะความสามารถในการสื่อสารที่เกี่ยวข้อง ทักษะเหล่านี้จะแสดงให้เห็นในด้านของการใช้ภาษาจีน ดังนั้น ความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนธุรกิจจะต้องเน้นภาษาเป็นหลักผสมผสานกับความรู้เฉพาะทางด้านธุรกิจและความสามารถในการใช้ภาษาข้ามวัฒนธรรม ซึ่งทักษะการสื่อสารภาษาจีนธุรกิจนั้นแบ่งเป็น 4 อันดับตามประเภทสมรรถนะทางภาษา ดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสารทางด้านการขายสินค้า เช่น การต้อนรับทักทายแนะนำ ขอโทษ อวยพร สิ่งเหล่านี้คือทักษะทางภาษาขั้นพื้นฐานที่นักธุรกิจหรือผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับธุรกิจจะต้องมี 2) ทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น การซื้อของ ถามทาง จองตั๋ว เรียกรถ รับการรักษาในโรงพยาบาล การติดต่อสื่อสาร การนัดหมาย การติดต่อสื่อสารกันในลักษณะชีวิตประจำวันในทักษะนี้จะทำให้การสื่อสารระหว่างบุคคลราบรื่นและขจัดอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน 3) ทักษะการสื่อสารข้อมูลทางธุรกิจ มักจะแสดงออกมาในด้านการแสดงความสามารถทางภาษาในการเล่า บรรยาย สอบถาม เช่น แนะนำบริษัท อธิบายข้อมูลผลิตภัณฑ์ สอบถามราคา เสนอราคา ขอความคิดเห็น และการบอกเล่าความคิดเห็น 4) ทักษะการเจรจา ซึ่งพื้นฐานของทักษะนี้คือความสามารถทางภาษาในการวิเคราะห์สิ่งที่ซับซ้อนขึ้น การพิสูจน์หรือการพูดโน้มน้าว อย่างเช่น การต่อรองราคา การปรึกษาหารือกันในการกำหนด หรือแก้ไขแผนงาน การอธิบายวิธีการร่วมมือขององค์กร การประเมินสิ่งของหรือบุคคล เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรทางด้านภาษาจีนที่สำรวจมีการใช้ทักษะภาษาจีนในขั้นที่ 1-4 ถึงแม้ว่าจะมีการใช้ในขั้นที่ 2 มากที่สุด เห็นได้จากการใช้ทักษะการฟังพูดในชีวิตประจำวัน นั่นก็เพราะว่าสิ่งที่เป็นพื้นฐานนี้จะช่วยขจัดอุปสรรคการสื่อสารระหว่างบุคคลทำให้การทำงานและชีวิตราบรื่นนั่นเอง

5.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าในแต่ละอาชีพมีระดับการใช้ทักษะภาษาจีน 4 ทักษะในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน และมีความถี่การใช้ที่ต่างกันไปตามอาชีพและลักษณะการทำงาน ทักษะที่ใช้บ่อยที่สุด คือ ทักษะการฟังสถานการณ์ใช้ฟังในชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ย 3.88 และลำดับที่ 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือทักษะการพูดในสถานการณ์พูดคุยในชีวิตประจำวัน และทักษะการเขียนในสถานการณ์คุยกับผู้อื่นผ่านเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต เช่น ไลน์ วิแชท ไลน์แอสเสจ เพชบุ๊กอินบ็อกซ์ ค่าเฉลี่ย 3.85 ส่วนสถานการณ์ที่ใช้บ่อยที่สุดคือ ทักษะการพูดสถานการณ์บรรยายในงานประชุม กล่าวรายงาน กล่าวสุนทรพจน์ ค่าเฉลี่ย 2.24 รองลงมาคือทักษะการเขียนสถานการณ์การเขียนและเซ็นสัญญา ข้อตกลง

ข้อรวมมือ ค่าเฉลี่ย 2.38 และสุดท้ายคือทักษะการฟังสถานการณ์ ฟังการประชุม การบรรยาย การรายงาน ค่าเฉลี่ย 2.45 จะเห็นได้ว่าใน 3 สถานการณ์ที่ใช้อย่างน้อยส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับภาษาจีนพื้นฐานซึ่งเป็นการปูพื้นฐานใน 4 ทักษะ ซึ่งการเรียนการสอน ในส่วนนี้มักจะถูกออกแบบในช่วงชั้นปีที่ 1 และ 2 ดังนั้น รายวิชาภาษาจีนพื้นฐานที่เป็น รากฐานการต่อยอดภาษาจีนธุรกิจยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญ โดยจะต้องออกแบบให้ครบทั้ง 4 ทักษะ เพื่อวางรากฐานที่มั่นคงให้ต่อการเรียนรู้ภาษาจีนธุรกิจในรายวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้การเรียนวิชาภาษาจีนพื้นฐาน ในชีวิตประจำวันยังมีความจำเป็นเนื่องจากลักษณะการทำงานในชีวิตจริงภาษาจีนที่ใช้ในการสื่อสารนอกจากจะใช้ ในการพูดคุยเรื่องงานแล้ว ยังต้องใช้ภาษาจีนกับเพื่อนร่วมงาน และหัวหน้าในส่วนของชีวิตประจำวันอีกด้วย

ดังที่ผลงานวิจัยของ จรัสศรี จิราภส (2550) กล่าวว่า หนึ่งใน การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพหลักสูตรภาษาจีน ในระดับอุดมศึกษาควรเน้นการเพิ่มความเข้มข้นของหลักสูตร คือ การเพิ่มความเข้มข้นของรายวิชาพื้นฐานในที่นี้ ได้แก่ วิชา ภาษาจีนพื้นฐาน ส่วนมากกำหนดให้เป็นวิชาพื้นฐาน 1-4 (คือมีการศึกษาต่อเนื่อง 1-4 รายวิชา) ซึ่งเนื้อหาในรายวิชา พื้นฐานดังกล่าวเน้นทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ อีกทั้งยังเน้นโครงสร้างไวยากรณ์ การอ่านเขียนความเรียงเพื่อพัฒนาทักษะ การอ่านและควมมีเนื้อหาของการสนทนาด้วยแต่ไม่เน้นทักษะการฟัง ซึ่งทักษะการฟังควรจัดให้อยู่ในรายวิชาการฟังภาษาจีน โดยเฉพาะ ลำดับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อวัตถุประสงค์เช่นนี้ Zhang, Zhang and Gao (2016) ได้กล่าวว่า หัวใจสำคัญของวิชาภาษาจีนเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะก็คือสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่สุดสามารถเรียนรู้ได้ก่อน และควรรู้เรื่องประกอบ สำคัญและทักษะสำคัญของภาษาที่มีความจำเป็นมากที่สุดก่อน

5.3 จากผลการวิจัยการวิเคราะห์สถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพนี้สามารถ นำไปปรับปรุงการจัดการรายวิชาในหลักสูตรได้ กล่าวคือหลักสูตรการอาชีพที่มีความต้องการบุคลากรด้านภาษาจีนในอดีต อาจมีความต้องการในอาชีพที่ไม่หลากหลายเท่าปัจจุบัน จึงทำให้รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาอาจจะไม่ครอบคลุมถึงเนื้อหา อาชีพเหล่านี้ เช่น พนักงานฝ่ายทรัพยากรบุคคล พนักงานบริการหลังการขาย เป็นต้น ดังนั้นการจัดให้มีเนื้อหาของอาชีพ เหล่านี้สอดแทรกไปในวิชาภาษาจีนธุรกิจจึงเป็นแนวทางที่ดีในการเตรียมความพร้อมทักษะทางภาษาให้แก่ผู้เรียน

ดังที่งานวิจัยของจรัสศรี จิราภส (2550) กล่าวถึงความเข้มข้นของหลักสูตรภาษาจีน ควรจัดหลักสูตรให้เป็น เอกเทศต้องการเน้นด้านภาษาศาสตร์และวรรณคดีหรือเน้นไปทางด้านภาษาจีนเพื่อธุรกิจ รายวิชาที่เปิดสอนก็ควรเป็น รายวิชาต่าง ๆ ที่สามารถเสริมการเรียนรู้ด้านนั้น อัญชลี จันทรเสม, วาสนา นามพงศ์, สมบุญ ปิยะสินธ์ชาติ, อภิสิทธิ์พร ฤกษ์อนันต์, ศุภชัย จังศิริวิทยากร, เจริญ ธิ เจริญ, และ เฉิน ธิ บีก ถาว (2559) กล่าวว่าหลักสูตรภาษาต่างประเทศยังมี ลักษณะที่ลงรายละเอียด เช่นหลักสูตรที่เน้นและจัดลำดับเนื้อหาตามโครงสร้างภาษา (Structural Syllabus) หน้าที่ในการ สื่อความหมาย (Functional Syllabus) สถานการณ์การใช้ภาษา (Situational Syllabus) ภาระงาน (Task-based Syllabus) เนื้อหาสาระวิชาการศาสตร์อื่น (Content-based Syllabus) หรือเน้นที่ละทักษะ (Skill-based Syllabus) (Brown, 1995) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นตัวกำหนดเป้าประสงค์ของการเรียนการสอนภาษา บทบาทครู บทบาทผู้เรียน การเลือกใช้ สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลประเมินผลของแต่ละประเภทของหลักสูตร (Graves, 2000) เพื่อให้ครอบคลุมทักษะ ในศตวรรษที่ 21

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 จากผลวิจัยระดับสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพสามารถนำไป ประกอบการออกแบบรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนว่าควรจะต้องออกแบบเนื้อหา หรือ ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนรู้อย่างไรให้เหมาะกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น รายวิชาการพูดภาษาจีนในที่ประชุมชน หรือการฟัง การพูดภาษาจีนธุรกิจ วิชาการเขียนภาษาจีน การเขียนภาษาจีนธุรกิจ และวิชาการแปลภาษาจีนธุรกิจ

6.1.2 การนำผลการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดสรรและคัดเลือกเนื้อหาในรายวิชาของหลักสูตรอาจจะต้องคำนึงถึงอาชีพเหล่านี้มากขึ้น เช่น พนักงานฝ่ายทรัพยากรบุคคล พนักงานประสานงาน (แอดมิน) พนักงานขาย พนักงานจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งปัจจุบันเป็นอาชีพที่มีความต้องการในตลาดค่อนข้างสูง ควรศึกษาสถานการณ์ที่บัณฑิตจะต้องเจอในการทำงานในแต่ละตำแหน่งอาชีพเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาระดับทักษะการฟังพูดในชีวิตประจำวันในการประกอบอาชีพว่าผู้ใช้ภาษาจีนใช้ทักษะเหล่านี้กับกลุ่มคนประเภทใด ภายในองค์กรหรือภายนอกองค์กร และมีลักษณะการใช้ที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ มีเอกลักษณ์หรือจุดเด่นอย่างไรเพิ่มเติม

6.2.2 การวิจัยครั้งต่อไปสามารถวิเคราะห์ระดับการใช้ทักษะภาษาจีน 4 ทักษะ จากกิจกรรมที่ทำในการทำงาน เพื่อวิเคราะห์ถึงเอกลักษณ์ทางภาษาและสมรรถนะทางภาษาที่ปรากฏในแต่อาชีพเพิ่มเติม

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จรัสศรี จิราภส. (2550). ศักยภาพของบัณฑิตภาษาจีนระดับอุดมศึกษาและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนระดับอุดมศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพ. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 2(3), 39-49.
- นริศ วศินานนท์. (2559). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 9(2), 263-287.
- นันทนา กะหมายสม. (2559). บทบาทอาจารย์ผู้สอนในบริบทใหม่ที่เปลี่ยนไปในศตวรรษที่ 21 กับการสอนภาษาจีนในสถาบันอุดมศึกษาไทย. *พัฒนศาสตร์*, 12 (2), 187-197.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัย Research Methodology*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2554). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- อัญชลี จันทรเสม, วาสนา นามพงศ์, สมบุญ ปิยะสินธ์ชาติ, อภิณห์พร ฤกษ์อนันต์, ศุภชัย จังศิริวิทยากร, เจริญ ธิ เจริญ, และ เลื่อน ธิ บิ๊ก ถาว. (2559). ทักษะในศตวรรษที่ 21 กับการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศ: จากนโยบายถึงผู้สอน. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 9(2), 114-123.

ภาษาอังกฤษ

- Brown, J. D. (1995). *The Elements of Language Curriculum: A Systematic Approach to Program Development*. Boston, MA: Heinle & Heinle.
- Grave, K. (2000). *Designing Language Courses: A Guide for Teachers*. Boston, MA: Heinle & Heinle.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes: A Learner-Centered Approach*. Cambridge: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511733031>
- Li, Q. (2011). Teaching Chinese for specific purposes and its textbook compilation. *Journal of Applied Linguistics*, (3), 112-114. doi: 10.16499/j.cnki.1003-5397.2011.03.016

- Liao, C. (2007). *The Research of the Individual Situations of using Chinese of the Business in china—Utilizing the Theory and Method of Target Needs Analysis in Chinese* (Master's thesis). Beijing Language and Culture, Beijing. Retrieved from <http://cdmd.cnki.com.cn/Article/CDMD-10032-2007162082.htm>
- Munby, J. (1978). *Communicative Syllabus Design*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zhang, L. (2006). A Need Analysis in Teaching Business Chinese. *Journal of Language Teaching and Linguistic Studies*, (3), 57-58.
- Zhang, L., Zhang, Y., & Gao Y. (2016). *Chinese for Specific Purposes*. n.p.: Beijing Language and Culture University Press.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

Factors Affecting the Effectiveness of World - Class Standard Schools
under the Secondary Educational Service Area Offices
in the Lower Northeastern Region 1

ธนพล อาจุฬา* ชูเกียรติ วิเศษเสนา** สงวนพงศ์ ขวนชม*** และ สมบูรณ์ ตันยะ****

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล***, ****

Thanapon Atchula* Chookiat Wisetsana** Sanguanpong Chuanchan***

and Somboon Tanya****

Ph.d. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Lecturer Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University**

Assistant Professor, Faculty of Education, Vongchavalitkul University***, ****

Corresponding Author E-mail: thanapon_atc@vu.ac.th

(Received: March 16, 2021; Revised: April 27, 2021; Accepted: May 05, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล และ 4) เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ขั้นตอนการวิจัยมี 2 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 42 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.748 – 0.931 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าฐานนิยม ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (2) สร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ร่วมกันรับผิดชอบ ต่อสังคมโลก ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นเลิศทางวิชาการ และระดับปานกลาง คือ สื่อสารได้ อย่างน้อย 2 ภาษา 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการ บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 องค์ประกอบ คือ การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ การจัดโครงสร้างของโรงเรียน ในด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก คือ ความเป็นครูมืออาชีพ ขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน และกระบวนการจัดการเรียน

การสอน 3) มีปัจจัย 6 องค์ประกอบ จาก 11 องค์ประกอบ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สูงถึงร้อยละ 97.3 และมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ (1) กระบวนการจัดการเรียนการสอน (2) ความเป็นครูมืออาชีพ (3) การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ (4) ขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน (5) บรรยากาศของโรงเรียน และ (6) การจัดโครงสร้างของโรงเรียน และ 4) แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่สำคัญสูงสุดมี 3 องค์ประกอบ คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นครูมืออาชีพ และการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล, โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

The purposes of this research were: 1) to investigate the level of the effectiveness of Thai world class standard schools, 2) to study the level of factors affecting the effectiveness of Thai world class standard schools, 3) to study the factors affecting the effectiveness of Thai world class standard schools, and 4) to develop the guidelines of factors development for Thai world class standard schools. This research was employed by these two steps: (1) To study the factors affecting the effectiveness of Thai world class standard schools. The data were collected from 420 participants obtained by purposive sampling from 42 Thai world class standard schools under the Secondary Educational Service Area Offices in the Lower Northeastern Region 1 in Academic Year 2019. A research tool was a constructed 5 – level rating scale questionnaire with the correspondence index value between 0.80 – 1.00 and the reliability value between 0.748 – 0.931. The statistics used for the analysis were mode, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. (2) To design the factors' development of the effectiveness of Thai world class standard schools followed by the interviews of seven experts in educational administration.

The results were presented as the followings: 1) Levels of the effectiveness of Thai world class standard schools were generally at a high level. There were respective and descending aspects: (1) the responsibility for the world society, (2) the beyond thinking, (3) the creativity and productivity, and (4) the academic superiority. The aspect of communicating at least two languages was at a moderate level. 2) Levels of factors affecting the effectiveness of Thai world class standard schools were generally at a high level. When considering by individual aspects, there were two aspects with the highest level; strategic goal setting school structure and teaching and learning management. The other aspects were at a high level, namely being a professional teacher, morale and motivation to work and learning management process. 3) the factors affecting the effectiveness of Thai world class standard schools revealed as high as 97.30 % There were six aspects with the statistical significance: (1) the process of teaching and learning, (2) the competency of professional teacher, (3) the direction and goals of the strategic plan, (4) the morale in work practice of teachers, (5) the school atmosphere and (6) the school structure management. 4) The guidelines of factors' development of the effectiveness for

Thai world class standard schools significantly consisted of: (1) the process of teaching and learning, (2) the competency of professional teacher and (3) the direction and goals of the strategic plan.

Keywords: Factors Affecting the Effectiveness, Thai World Class Standard Schools

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ได้เริ่มดำเนินการนำร่องในปีการศึกษา 2553 กับโรงเรียนจำนวน 500 โรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาด้วยการให้โรงเรียนในโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนาวิธีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ทั้ง 4 ด้าน คือ Learning to Know, Learning to Do, Learning to Live together และ Learning to Be รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการโรงเรียน ด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ความ เป็นสากลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับ เดียวกันกับมาตรฐานสากล หรือมาตรฐานของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) โรงเรียน มาตรฐานสากลต้องใช้ในการบริหารจัดการด้วยวิธีพิเศษ ที่เรียกว่าการบริหารจัดการระบบคุณภาพ และต้องพัฒนาหลายมิติ ไปพร้อมกัน โดยจะต้องดำเนินการทั้งระบบคือ ผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน 3 ข้อดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (Word Citizen) คือ เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก 2) ยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้เทียบเคียงมาตรฐานสากล หรือมาตรฐานคุณภาพชั้นนำของประเทศที่มีการศึกษาสูง (World - Class Standard Curriculum and Instruction) 3) การบริหารจัดการระบบคุณภาพ (Qualities System Management) มีองค์ประกอบ 7 หมวด คือ การนำองค์กร (Leadership) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder Focus) การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) การมุ่งเน้นบุคลากร (Faculty and Staff Focus) การจัดการ กระบวนการ (Process Management) ผลลัพธ์ (Performance Results) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

การกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ผ่านมาพบปัญหาอุปสรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางคู่มือการดำเนินการที่กำหนดให้ ซึ่งเป้าหมายด้าน ผู้เรียนหลายข้อได้ระบุด้วยว่า มีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของนักเรียนของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ให้อยู่ใน ระดับเดียวกับนักเรียนของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง เมื่อเปรียบเทียบผลประเมินความสามารถในการแข่งขันของ นักเรียนไทยในโครงการ (Programmed for International Student Assessment: PISA) ในปี 2015 มีคะแนนเฉลี่ยลดลง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) นอกจากนี้ จากผลการจัดการศึกษาศึกษาและวิทยาศาสตร์ ระดับนานาชาติ พ.ศ. 2558 (Trends in International Mathematics and Science Study 2015: TIMSS 2015) ซึ่งน้อยกว่าค่ากลางของการประเมินที่กำหนดไว้ นักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังมีระดับความสามารถทางการเรียนในระดับต่ำ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสัยพรรณ เสรีวัฒน์ (2555) ที่ได้ทำ การวิจัยเรื่องการประเมินเชิงระบบโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า กระบวนการพัฒนาการบริหารหลักสูตรในโรงเรียน มาตรฐานสากล มีนโยบายยังไม่ชัดเจนมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลาควรปรับปรุง แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันและวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรการบริหารจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศยังไม่มี ความชัดเจน

โรงเรียนในต่างจังหวัดยังไม่สามารถทำได้ สอดคล้องกับบทความของ ดิเรก วรรณเสียร (2554) ที่กล่าวว่าโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลมีแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่ดี หากโครงการบรรลุเป้าหมายจะทำให้เกิดการก้าวกระโดดในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะนำสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และการบริหารจัดการคุณภาพ อันจะส่งผลต่อเนื่องไปยังผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้สังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปลงและเชื่อว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย เมื่อเทียบกับคุณภาพการศึกษานานาชาติยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นที่ต่างชาติมีต่อประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงการศึกษาไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมกับการศึกษาของนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้พิจารณาบททวนจุดที่เป็นปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล และพัฒนาปรับปรุงแนวปฏิบัติสำหรับให้สถานศึกษาใช้ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555)

ผู้วิจัยจึงสนใจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน และมีแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลเหล่านั้นได้อย่างไร ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและค่านิยมที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยเหลือหรือทำให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ในภูมิภาคนี้ ย่อมมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมเฉพาะตนที่ต่างไปจากภาคอื่น ๆ และผลการวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เตรียมเยาวชนเหล่านั้นในประเทศต่าง ๆ ให้เป็นพลเมืองที่มีศักยภาพสำหรับการแข่งขันในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.2 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.4 เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งมีจำนวน 42 โรงเรียน

3.1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้จากการเลือกแบบเจาะจง คือ โรงเรียนละ 10 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือครูที่ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารวิชาการ 1 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 420 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ตอนล่าง 1 ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน

3.3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.2.1 ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในบางโรงเรียน

3.3.2.2 ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอเก็บข้อมูลพร้อมแบบสอบถาม ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ลงทะเบียน
โดยแนบซองปิดผนึกพร้อมที่อยู่ของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืน

3.3.3 ติดตามและขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามคืน

3.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืน จำนวน 420 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.4.1 วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 รวบรวมและวิเคราะห์เป็นรายโรงเรียน เป็นรายด้านและรายข้อ ด้วยสถิติพื้นฐาน
ฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.2 วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เป็นรวบรวมและวิเคราะห์เป็นรายโรงเรียน เป็นรายด้านและรายข้อ
ด้วยสถิติพื้นฐาน ฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3.4.3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product
Moment Coefficient of Correlation)

3.4.3.2 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) กำหนด
ความสำคัญสูงสุด 3 ลำดับ เรียงตามค่า Beta (β) เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยเหล่านั้น

3.4.4 สร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ด้วยวิธีการดังนี้

3.4.4.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและกำหนดเนื้อหาสาระที่ต้องการพัฒนาของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
โรงเรียนมาตรฐานสากล

3.4.4.2 ร่างแนวทางการพัฒนาโดยกำหนดองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาแต่ละปัจจัย ประกอบด้วย
สาระการพัฒนา วัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา ตัวชี้วัด และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3.4.4.3 ตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา

1) สัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เสนอแนะร่างแนวทางการพัฒนา

2) แก้ไขปรับปรุง แนวทางการพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3) นำแนวทางการพัฒนาที่สรุปเรียบเรียงขึ้นสร้างแบบประเมินความเหมาะสมส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจาก
การสัมภาษณ์ ประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาโดยสร้างแบบประเมินมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 3 องค์ประกอบ

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ประสิทธิผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก			
1. เป็นเลิศทางวิชาการ	3.70	.81	มาก
2. สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา	3.48	.72	ปานกลาง
3. ล้ำหน้าทางความคิด	3.80	.73	มาก
4. ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์	3.73	.71	มาก
5. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก	3.83	.80	มาก
รวม	3.71	.65	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก
มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

4.2 ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล	4.15	.48	มาก
1. ความเป็นครูมืออาชีพ	4.22	.55	มาก
2. ขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน	4.18	.58	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.04	.57	มาก
ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ	4.40	.50	มาก
4. ภาวะผู้นำผู้บริหาร	4.21	.64	มาก
5. การจัดโครงสร้างของโรงเรียน	4.52	.54	มากที่สุด
6. การเสริมสร้างบรรยากาศภายใน	4.44	.55	มาก
7. การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์	4.53	.47	มากที่สุด
8. การนิเทศติดตาม	4.38	.66	มาก
9. ทรัพยากรและเทคโนโลยี	4.41	.57	มาก
10. บรรยากาศของโรงเรียน	4.40	.68	มาก
11. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน	4.34	.66	มาก
รวม	4.28	.46	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล อยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยที่ความเป็นครูมืออาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนมาตรฐานสากลค่าสหสัมพันธ์ค่อนข้างสูงเป็นส่วนใหญ่และไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ระหว่างตัวแปรต้นโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าความสัมพันธ์ตัวแปรต้นด้วยตัวเองไม่เกิน 0.90 (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2006) และปัจจัยทั้ง 11 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล

4.3.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 3 ค่าพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนมาตรฐานสากล	b	SE _b	β	t	p
(Constant)	.810	.032		2.681**	.000
ความเป็นครูมืออาชีพ (BA)	.101	.035	.666	6.942**	.000
ขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน (BB)	.418	.068	.170	6.122**	.000
การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ (CD)	.417	.083	.393	5.003**	.000
กระบวนการจัดการเรียนการสอน (BC)	.499	.081	.823	6.142**	.000

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล	b	SE _b	β	t	p
การจัดโครงสร้างของโรงเรียน (CB)	.124	.044	.106	2.840**	.007
บรรยากาศของโรงเรียน (CG)	.183	.087	.172	2.091*	.044
$R = .988$, $R^2 = .977$, $Adj R^2 = .973$, $F = 249.227$, $p = .000$					

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยทั้ง 6 องค์ประกอบ จากทั้งหมด 11 องค์ประกอบ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .988 ค่าสัมประสิทธิ์สมการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ .973 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_b) เท่ากับ .087 ตัวแปรทั้ง 6 ตัวสามารถทำนายได้ร้อยละ 97.3

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{A} = .810 + .101(BA) + .418(BB) + .417(CD) + .499(BC) + .124(CB) + .183(CG)$$

สมการในรูปค่ามาตรฐาน

$$\hat{Z}_A = .666Z_{BA} + .170Z_{BB} + .393Z_{CD} + .823Z_{BC} + .106Z_{CB} + .172Z_{CG}$$

ผู้วิจัยได้กำหนดในขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย คือ ปัจจัยที่ส่งผลสูงสุด 3 ลำดับเรียงตามค่า Beta (β) 3 องค์ประกอบ คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นครูมืออาชีพ และการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้วิจัยจะสร้างแนวทางการพัฒนาให้ผู้บริหารพัฒนาคุณลักษณะในแต่ละปัจจัยเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

4.4 สร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่สำคัญส่งผลสูงสุด เรียงตามลำดับค่า Beta (β) 3 ลำดับ ประกอบไปด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นครูมืออาชีพ และการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ ถูกนำมาจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนา โดยกำหนดองค์ประกอบของแนวทางการพัฒนาในแต่ละปัจจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา ตัวชี้วัด และหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาผู้บริหารใช้ในการส่งเสริมสนับสนุน

ตารางที่ 4 ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา

แนวทางการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. กระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.84	0.37	มากที่สุด
2. ความเป็นครูมืออาชีพ	4.82	0.37	มากที่สุด
3. การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์	4.85	0.38	มากที่สุด
ภาพรวม	4.84	0.04	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนา โดยผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ และเป็นเลิศทางวิชาการ แต่ด้านสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.2 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากค่ามากไปหาค่าน้อย คือ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และการจัดการเรียนการสอน เทียบเคียงมาตรฐานสากล

5.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และด้านการบริหารจัดการ ด้วยระบบคุณภาพ 11 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ และมีปัจจัย 6 องค์ประกอบ ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นครู มืออาชีพ การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ ชีวและแรงจูงใจในการทำงาน บรรยากาศของโรงเรียน และการจัดโครงสร้างของ โรงเรียน

5.1.4 สร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ในครั้งนี้ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียน การสอน ความเป็นครูมืออาชีพ และการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นโรงเรียนที่มีความคาดหวัง ให้นักเรียนมี 5 คุณลักษณะ คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตผลงานอย่าง สร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมาตรฐานสากลมีดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงาน ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ มีการพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงโครงสร้างรายวิชาหลักสูตรสถานศึกษา เพิ่มสาระวิชาความเป็นสากล ซึ่งสอดคล้องกับ Hoy and Miskel (2001) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ สามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่บีบบังคับได้ รวมทั้งมีความสามารถในการ แก้ปัญหาภายในโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ วีรวรรณ มั่น (2557) ที่ศึกษาความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า แนวทางการพัฒนาสู่ความสำเร็จของผู้เรียน ควรส่งเสริมทักษะด้านการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่น ๆ ที่ จำเป็นมากขึ้น และส่งเสริมทักษะด้านวิชาการ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

5.2.2 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ อธิบายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล มีจุดเด่นด้านการกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์และระบบการจัดโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนโดยหลักการกระจายอำนาจที่มีความสอดคล้องกับบริบท อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ เรียนมาตรฐานสากล มีการบริหารจัดการแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Awards: TQA)

สอดคล้องกับงานวิจัย รื่น หมื่นโกตะ (2557) ที่ศึกษากระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า การบริหารการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ ภาวะผู้นำในระดับสูงเพื่อให้เกิดความมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง และพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ทุกข้ออยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม ความสามารถในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้โรงเรียนมาตรฐานสากลยังมีความสามารถพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและได้มาตรฐาน สามารถออกแบบระบบการสอนที่เหมาะสมในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ให้สามารถวิจัยการสอนเพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมสามารถใช้เทคโนโลยี ทักษะด้านภาษาเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนต้องมีการกำหนดหลักสูตร โปรแกรมวิชา และวิธีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เป็นสากล ดังนั้น โรงเรียนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลผู้บริหารจึงต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สอดคล้องกับ Schleicher and Stewart (2008) ได้กล่าวไว้ในบทความวิชาการเรื่อง Learning from World - Class School ซึ่งสรุปการจัดอันดับทางการศึกษา ลักษณะสำคัญของโรงเรียนมาตรฐานสากล

5.2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีปัจจัย 6 ด้าน ที่ส่งผลสูงถึงร้อยละ 97.30 อธิบายได้ว่า สิ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐาน ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นครูมืออาชีพ การกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ ขวัญและแรงจูงใจในการทำงาน บรรยากาศของโรงเรียน และการจัดโครงสร้างของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ พรหมนิล (2560) พบว่า ปัจจัยด้านการเรียนการสอนและด้านคุณภาพครูผู้สอน ส่งผลต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ กษมาพร ทองเอื้อ (2555) ในปัจจัยลักษณะบุคคล ปัจจัยลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะองค์การ และปัจจัยลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล

5.2.4 สร้างแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่สำคัญสูงสุด 3 องค์ประกอบ เป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นครูมืออาชีพ และการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ ซึ่งแนวทางการพัฒนา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามการพิจารณา และประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแนวทางการพัฒนาครั้งนี้ เป็นวิธีการปฏิบัติหรือการดำเนินการเพื่อเพิ่มพูน แก่ไขหรือปรับปรุงสิ่งที่เป็นอย่างเดิมให้ดีขึ้น เน้นการพัฒนาให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการได้สอดคล้องกับแนวทางของโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย และวิธีการพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรในโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Delf and Smith (1978) ที่ได้กล่าวถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโดยการพัฒนาตนเอง ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ ในกิจกรรมการบริหารจัดการ การพัฒนาตนเอง เป็นวิธีการที่บุคคลเห็นโอกาสการพัฒนาที่อยู่รอบตัว และรู้จักหาประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้น การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย 2) เป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนการปฏิบัติที่เหมาะสม 3) พัฒนาและใช้วิธีการกำกับติดตามประเมินผลลัพธ์ 4) ประเมินเป้าหมายอีกครั้งในลักษณะเป็นประสบการณ์ใหม่ และสอดคล้องกับ Maciel (2005) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพของโรงเรียน พบว่า พฤติกรรมผู้บริหารด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน การนิเทศ การกำหนดเป้าหมาย และการทุ่มเทในการทำงาน

มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของนักเรียน เป็นไปตามแนวคิดของ กัลยารัตน์ เมธีวรวงศ์ (2557) ที่ว่า ครูมีอิทธิพลต่อผู้เรียน ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน เป็นการแสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน ที่มุ่งเน้นความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียน ครูซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัย 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงถึงร้อยละ 97.30 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญ และหาวิธีการพัฒนาเหล่านั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและประสิทธิผลของโรงเรียนให้สูงขึ้น จนประสบผลสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก

6.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงสามารถนำแนวทางการพัฒนาครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพที่สูงขึ้น โดยสามารถดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายการพัฒนา 2) เป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนและปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อไปถึงเป้าหมาย 3) พัฒนาและใช้วิธีการกำกับติดตามและประเมินผล 4) ประเมินเป้าหมายอีกครั้งในลักษณะเป็นประสบการณ์ใหม่

6.1.3 จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณโครงการในการพัฒนาปัจจัยกระบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นครูมืออาชีพ และการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ส่งผลต่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเชิงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านรูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา เพื่อวิเคราะห์ และประเมินผลการนำนโยบายไปใช้ในเชิงปฏิบัติ

6.2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้วิธีใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลาย และจะเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *คู่มือบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กษมาพร ทองเอื้อ. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนมาตรฐานสากล* (ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

กัลยารัตน์ เมธีวรวงศ์. (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำครูโรงเรียนมาตรฐานสากล*. สืบค้นจาก [http://ejournals.](http://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/5396/5067)

[swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/5396/5067](http://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/5396/5067)

ดิเรก วรรณเศียร. (2554). *การจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล*. วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต,

7(1), 217-220.

- ริน หมื่นโกตะ. (2557). กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (ดัชนีพันธศึกษาศาสตร์ดัชนีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ปทุมธานี.
- วรภรณ์ พรหมนิล. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- วิไลพรรณ เสรีวัฒน์. (2555). การประเมินเชิงระบบโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วีรวรรณ มีมัน. (2557). ความสำเร็จโรงเรียนมาตรฐานสากล (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). สรุปผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2561). ผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ ความเป็นเลิศและความเท่าเทียมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2555). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ภาษาอังกฤษ

- Delf, G. & Smith, B. (1978). Strategies for Promoting Self Development. *Industrial and Commercial Training*, 10(12), 494-501.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, R., & Tatham, R. (2006). *Multivariate Data Analysis* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Hoy, W. & Miskel, C. (2001). *Education Administration: Theory, Research and Practice* (6th ed). New York: McGraw-Hill.
- Maciel, R. G. (2005). *Do Principle Make a Difference? An analysis of Leadership Behaviors of Elementary Principals in Effective Schools* (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Texas-Pan, American Edinburg TX.
- Schleicher, A. & Stewart, V. (2008). Learning from World-Class School. *Educational Leadership*, 66(2), 44-51.

การพัฒนาจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการสอน
แบบโครงการ โรงเรียนโสมภาพพัฒนา

Development of Environmental Awareness of Early Years Children by Organizing
Teaching Activity Project Approach at Somapattana School

นารวี อิ่มศิลป์* จอมสุรางค์ ลิ้มปรีเสริฐกุล** และ ปิยลักษณ์ อัครรัตน์***

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*

อาจารย์ ดร., สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**

อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร***

Naravee Imsin* Jomsurang Limprasertkul** and Piyalak Akkratana***

Master's students Master of Education Early Childhood Education, Faculty of Education,
Phranakhon Rajabhat University*

Lecturer, Dr., Faculty of Technology Krungthep, Rajamangala University**

Lecturer, Dr., Faculty of Early Childhood Education, Phranakhon Rajabhat University***

Corresponding Author E-mail: Naravee.i@gmail.com

(Received: May 12, 2021 ; Revised: June 15, 2021 ; Accepted: July 8, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) โรงเรียนโสมภาพพัฒนา เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชายและหญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโสมภาพพัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้หน่วยห้องเรียนมีจำนวน 4 ห้อง ทุกห้องเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เลือกมา 1 ห้องเรียน จำนวน 26 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน และหลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตและเก็บข้อมูลการมีจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ในขณะที่จัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) เพื่อเป็นข้อมูลก่อนการทดลอง เป็นเวลา 1 สัปดาห์ 2) ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมแบบโครงการ (Project Approach) จำนวน 4 แผน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ และใช้แบบสังเกตจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย เมื่อครบ 8 สัปดาห์ 3) เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลองโดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) เด็กปฐมวัยมีจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: จิตสำนึกสิ่งแวดล้อม, การจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ

Abstract

This research is to Development of Environmental Awareness of Early Childhood by Organizing a Teaching Activity Project Approach at Somapa Pattana School. This research was a quasi-experimental design. The sample group used in this research was the early childhood boys and girls aged 5-6 years

studying in Kindergarten, Year 3/2, Semester 2, Academic Year 2020, Soma School. Development Bangkok The samples were obtained from Cluster Random Sampling by using four classroom units, all of which had similar characteristics. 26 persons were selected in 1 classroom. The researcher conducted the experiment by using experimental research. One group tested before and after the experiment. The researcher observed and collected data on early childhood awareness of the environment. While organizing project approach activities for 1 week of pre-experiment data, 2) conducted four project approach plans for 8 weeks and used the mental observation model. Department of Environmental Love of Early Childhood at the end of 8 weeks 3) At the end of the experiment. The researcher analyzes the data by statistical methods to verify the hypothesis.

The results of the study showed that After the experiment by using the Project Approach, the early childhood had higher awareness of the environment. The results were statistically significant at .05.

Keywords: Environmental Awareness, Teaching Activity Project Approach

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ได้ใช้ทรัพยากรของโลกตลอดเวลา ยิ่งจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นก็ยิ่งส่งผลต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม มนุษย์มักจะแข่งขันกันเอง และแข่งขันกับสิ่งแวดล้อมอื่นในการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของโลก การสร้างของเสียของมนุษย์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันมนุษย์ยังคงนำทรัพยากรออกไปจากสิ่งแวดล้อมอยู่เรื่อย ๆ ทรัพยากรหลายชนิดขาดแคลนโดยไม่มีสิ่งใดมาทดแทนได้ ทรัพยากรดังกล่าวอาจจะหมดไปในที่สุดก็ได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์กันยากแก่การแก้ไข (กิตติภูมิ มีประดิษฐ์, 2553) ดังนั้นการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) การสร้างจริยธรรมให้กับเด็ก สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมที่สำคัญ การสอนและสร้างความเข้าใจให้กับเด็กของผู้ปกครองและการจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่สอดคล้องความต้องการความสนใจของเด็ก จึงมีความหมายต่อการปลูกจิตสำนึกให้ภูมิใจและเห็นคุณค่าในการทำสิ่งที่ดี สิ่งที่ได้ซึมซับความงดงามอย่างสม่ำเสมอ ความสำคัญการให้เด็กฝึกปฏิบัติที่ดีงาม พูด แสดงออก กระทำเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ การมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม ด้วยการให้เด็กตระหนักปัญหา ค้นหาวิธีการแก้ไขและฝึกฝนตนเองทั้งขณะอยู่ที่ ไม่เด็ดดอกไม้เล่น ไม่ทำสกปรกในที่สาธารณะใช้น้ำ ไฟฟ้า สิ่งของเครื่องใช้ในกิจวัตรประจำวันอย่างประหยัดได้นั้น ต้องได้รับการจัดประสบการณ์กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดการรับรู้และการมีส่วนร่วมตามความต้องการของเด็กเอง

การช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีเจตคติ และพฤติกรรมที่เหมาะสมที่จะอยู่บนวิถีการดำเนินชีวิต คือ ต้องเข้าใจในความซับซ้อนของธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่จะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและทำลายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง (กิตติภูมิ มีประดิษฐ์, 2553) รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้มาตรการทางการศึกษาในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และได้มีการกำหนดเนื้อหาวิชาสิ่งแวดล้อมไว้ในหลักสูตรทั้งในและนอกระบบการศึกษาทุกระดับ ซึ่งเด็กปฐมวัยได้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564) โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยนี้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจนว่า ให้เด็ก "รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่นและความเป็นไทย"

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ดังนั้นจึงนำไปสู่การกำหนดเนื้อหาและแนวคิด ธรรมชาติรอบตัว และการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเนื้อหาแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา หรือเด็กวัยอนุบาลที่เน้นสาระความรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งใกล้ตัวซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติและสามารถสัมผัสได้ในชีวิตประจำวันของเด็ก โดยเน้นความสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างองค์ประกอบ และกระบวนการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ตลอดจนกระตุ้นให้เด็กเห็นคุณค่าและตระหนักถึงบทบาทของตนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (สุตาเรศ แจ่มเดชศักดิ์, 2543) การให้เด็กรับรู้และมีส่วนร่วมในการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาที่เด็กต้องลงมือปฏิบัติจากสภาพจริงตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัย ประสบการณ์เดิมของเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์ของครูกับเด็ก และการปรับบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบโครงการ ที่เสนอกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กเน้นการปฏิบัติ การคิด การแสดงออก การเรียนแบบร่วมมือ การค้นพบและการเรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจของตนเอง เห็นความก้าวหน้าของตน เป็นกระบวนการเรียนการสอน ที่สามารถพัฒนาการรับรู้การมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยได้ การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดความตระหนักและปฏิบัติตนมีส่วนร่วมการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการรับรู้ อันจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างแท้จริง ปลูกฝังความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ได้ลงมือกระทำการใด ๆ ในอันที่จะปกป้องดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้ดำรงอยู่ในสภาวะที่เป็นธรรมชาติ สะอาด สดใส สวยงาม มีคุณค่าอยู่ตลอดและวิธีการให้เด็กได้พบ ได้เห็น ได้สัมผัส ได้เข้าร่วมในสถานการณ์จริง ได้ประสบปัญหา ได้ร่วมหาทางแก้ปัญหาและมีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้น ๆ (เสาวนีย์ จันทรี, 2546) การพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากผลงานการวิจัยจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (อุไรวรรณ คุ่มวงษ์, 2551)

โรงเรียนโสมภาพพัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาความเป็นอยู่ที่แออัด มลภาวะเป็นพิษ ซึ่งสิ่งแวดล้อมนั้นอยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นบ้าน คือสิ่งแวดล้อมที่เด็กสัมผัส ธรรมชาติข้างนอก ได้แก่ สีเขียวของใบไม้ รูปทรง และสีของดอกไม้ ภูเขา แมลง และสัตว์เล็กในสนามหญ้า แสงแดด สายลมเป็นเสมือนก้าวแรกในประสบการณ์ของเด็กที่จะพัฒนาประสาทสัมผัสทุกส่วน ทำความเข้าใจกับชีวิตของตนเองในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ซึ่งการส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติตนและมีจิตสำนึกที่ดีในการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม นับเป็นสิ่งสำคัญและดีที่สุด ครูที่โรงเรียนหรือผู้ปกครอง พ่อแม่ ผู้ใกล้ชิดเด็กที่บ้านล้วนเป็นแบบอย่างที่ดี ในการอบรมเลี้ยงดู สร้างเสริมพัฒนาการตระหนักรู้ถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหา ในปัจจุบันได้ลดลงอันเป็นจุดเริ่มต้นที่จะดำเนินการแก้ไข ด้วยวิธีการให้ความรู้ นำไปใช้ในกิจวัตรประจำวันตามศักยภาพของแต่ละคนบูรณาการวิธีการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสำคัญมากในเรื่องการจัดระบบองค์รวมให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม หรือการให้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นไปในลักษณะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เด็กจะได้เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริง และเห็นแบบอย่างให้เข้าใจเห็นคุณค่าและปฏิบัติตามลักษณะการจัดสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนแบบยั่งยืน รับรู้ทางประสาทสัมผัสเพื่อให้เห็นความสำคัญและรักธรรมชาติโดยไม่ต้องบังคับ ให้เด็กมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมอนุรักษ์ธรรมชาติ ดิน น้ำ ต้นไม้ สัตว์ ให้ดำรงในปัจจุบันและอนาคต (เสาวนีย์ จันทรี, 2546)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่ให้โอกาสเด็กเรียนรู้โดยการสืบค้นหาข้อมูลอย่างลึกในหัวเรื่องเฉพาะที่เด็กสนใจควรค่าแก่การเรียนรู้ การทำโครงการของเด็กคือการค้นหาคำตอบจากคำถามเกี่ยวกับหัวเรื่องคำถามนั้นอาจมาจากเด็ก จากครู หรือครูกับเด็กร่วมกัน เด็กมีโอกาสที่จะวางแผนสืบค้นด้วยตนเองโดยมีครูช่วยเหลือการทำโครงการของเด็กจะรวมการวางแผนศึกษาสถานที่ต่าง ๆ หรือสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่รู้และเข้าใจในเรื่องที่เด็กสนใจ และให้โอกาสเด็กแก้ปัญหาแลกเปลี่ยนสิ่งที่เด็กเรียนรู้กับบุคคลอื่นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการจะช่วยให้เด็กมีโอกาสที่จะประยุกต์ใช้ทักษะที่มีอยู่ และเพิ่มความชำนาญในทักษะนั้นยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นความสามารถและความถนัดของเด็ก เห็นแรงจูงใจภายใน และความสนใจ ที่เกิดจากตัวเด็กในงานและในกิจกรรมที่ทำ (Katz, 1994; Helm and Katz, 2001, อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559)

ดังนั้น การจัดกิจกรรมแนวการสอนแบบโครงการ (Project Approach) เพื่อพัฒนาจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย จึงควรเริ่มในวัยต้นของชีวิต ในการจัดประสบการณ์การสอน ครูปฐมวัยจึงจำเป็นต้องช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ตามวัยของเขาให้เด็กมีประสบการณ์ชีวิต มีความรอบรู้และสามารถอยู่ในสังคมได้ ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้เด็ก ปฏิบัติ ค้นหาคำตอบอย่างลุ่มลึก ตามความต้องการและสนใจของเด็กจากสถานการณ์สภาพปัญหาในชีวิตประจำวัน การสอนแบบโครงการจึงเป็นแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาลูกให้เด็กมีพฤติกรรมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมแนวการสอนแบบโครงการ (Project Approach) โรงเรียนโสมภาพพัฒนา เพื่อให้มีความพร้อมปฏิบัติตนการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ทำให้เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะตามวัยในการช่วยกันดูแล บำรุงรักษา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถจัดสภาพสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ ในสร้างจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเป็นแนวทางการสอนของครูปฐมวัยและผู้ดูแลเด็กใช้พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยรับรู้และมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนวการสอนแบบโครงการ (Project Approach) โรงเรียนโสมภาพพัฒนา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนโสมภาพพัฒนา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 104 คน จาก 4 ห้องเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโสมภาพพัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้หน่วยห้องเรียนมีจำนวน 4 ห้อง ทุกห้องเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เลือกมา 1 ห้องเรียน จำนวน 26 คน

3.2 ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย โดยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30-40 นาที รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 32 ครั้ง

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach)

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 แผนการจัดกิจกรรมแนวการสอนแบบโครงการ (Project Approach)

3.4.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 สังเกตและเก็บข้อมูลการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา ในขณะจัดกิจกรรมแนวการสอนแบบโครงการเพื่อเป็นข้อมูลก่อนการทดลองเป็นเวลา 1 สัปดาห์

3.5.2 ทำการสังเกตและบันทึกการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยในแบบสังเกตการมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม ขณะดำเนินการจัดกิจกรรมแนวการสอนแบบโครงการใช้ระยะเวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ

30-40 นาที รวมทั้งสิ้น 32 ครั้ง

3.5.3 ดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการณ์จิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 หาค่าสถิติพื้นฐานการมีจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ก่อนและระหว่างทำการทดลองในแต่ละสัปดาห์ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หา ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3.6.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการมีจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test for Dependent Samples)

4. ผลการวิจัย

การพัฒนาจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) โรงเรียนโสมภาพพัฒนา พบว่า การเปรียบเทียบจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) โดยภาพรวม พบว่า หลังการทดลองโดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) เด็กปฐมวัยมีจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.14) และมีจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.82$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.14) สรุปได้ว่าหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ โดยภาพรวม

การทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนสอน	26	1.75	0.14	65.166**	0.000
หลังสอน	26	2.82	0.14		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนจิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อม จำแนกรายด้าน

จิตสำนึกกรังสิ่งแวดล้อม	ก่อนการทดลอง n = 26		หลังการทดลอง n = 26	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ในสภาพดี	1.83	0.19	2.87	0.19
2. การถนอมใช้ทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด อย่างมีคุณค่า	1.63	0.26	2.76	0.26
3. การจัดสภาพกายภาพสิ่งแวดล้อมให้ดูสวยงาม และเป็น ระเบียบ	1.81	0.25	2.85	0.27

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผลการเปรียบเทียบจิตสำนึกกริ่งแหวดล้อมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) พบว่า ภายหลังจากทดลองโดยใช้การจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) เด็กปฐมวัยมีจิตสำนึกกริ่งแหวดล้อมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยจิตสำนึกกริ่งแหวดล้อมและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนทดลอง ($\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.14) และจิตสำนึกกริ่งแหวดล้อมหลังทดลอง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.14)

5.1.2 เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจิตสำนึกกริ่งแหวดล้อมรายด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) ดังนี้ ด้านการรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ในสภาพดี ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 1.83$, S.D. = 0.19) และหลังการทดลอง ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.19) ด้านการถนอมใช้ทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดอย่างมีคุณค่า ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 1.63$, S.D. = 0.26) และหลังการทดลอง ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.26) ด้านการจัดสภาพกายภาพสิ่งแวดล้อมให้ดูสวยงาม และเป็นระเบียบ ก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 1.81$, S.D. = 0.25) หลังการทดลอง ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 0.27)

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกกริ่งแหวดล้อมของเด็กปฐมวัยโรงเรียนโสมภาพพัฒนา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เริ่มต้นโครงการ เป็นการทบทวนความรู้และกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เปิดโอกาสให้เด็กได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและเล่าประสบการณ์เดิม หรือสิ่งที่ตนเองสนใจทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กปฐมวัยได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน เช่น ทักษะการสำรวจ เด็กได้ลงมือกระทำกิจกรรมหรือมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ หรือการพิจารณาตรวจสอบค้นหาสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่ต้องการเรียนรู้อย่างมีจุดหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จับ ลูบ คลำ เคลื่อนย้ายหรือพลิกสิ่งของไปในมุมต่าง ๆ ตม ชิม เขย่า และฟังเสียง เป็นต้น โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าช่วยในการรับรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาทางการคิดของเด็กปฐมวัยคือการรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดม การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่าง การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุ ของเล่น และผลงาน การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อวัสดุต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งเพียเจต์ (Piaget) (อ้างถึงใน นุชจรีย์ ม่วงอยู่, 2552) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและเน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กมากกว่าการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการเร็วขึ้น เช่น การที่เด็กได้เห็น ได้สัมผัสของจริง ต้นไม้จริง ดอกไม้จริง ได้เรียนรู้ของจริงผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น การที่เด็กได้ลงมือปลูกต้นไม้เอง รดน้ำต้นไม้เอง จะทำให้เด็กเข้าใจได้ดีกว่าการที่ฟังคำสอนของครูเพียงอย่างเดียว การที่ครูห้ามไม่ให้เด็ดใบไม้ อย่าหักกิ่งไม้ นั้นห้ามเพราะอะไร เพราะเมื่อเด็กได้ลงมือทำเอง ได้ลงมือปลูกเอง เขาจะได้เรียนรู้ว่า ต้นไม้หนึ่งต้นกว่าจะเจริญเติบโต ใช้เวลานานเท่าไร ต้องดูแลเอาใจใส่ รดน้ำ พรวนดิน ดูแลมากขนาดไหน ทำให้เขาได้เห็นคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 พัฒนโครงการ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าและมีประสบการณ์ใหม่ ได้ลงมือปฏิบัติ ค้นคว้าหาคำตอบในเรื่องที่เด็กสนใจ เด็กดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาทักษะการคิดพื้นฐาน ครูกระตุ้นให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบโดยการค้นคว้าหาข้อมูล ขณะเรียนรู้เด็กเกิดทักษะการตั้งคำถาม

สามารถตั้งคำถามสิ่งที่อยากรู้ หรือสิ่งที่สงสัย ซึ่งได้มาซึ่งคำตอบ เกิดทักษะการสำรวจ สามารถบอกรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งของและเล่ารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ได้ สามารถลงมือกระทำกิจกรรม และเกิดทักษะการรวบรวมข้อมูล เด็กสามารถในการใช้วิธีการต่าง ๆ เก็บข้อมูลสิ่งที่สงสัย หรือสิ่งที่ต้องการรู้ ได้ลงมือทำงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง เกิดความเข้าใจระหว่างบุคคล เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยเด็กได้แสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของกับเพื่อนและแสดงความช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งไวโกทสกี (Vygotsky) (สมสุตา มัธยมจันทร์, 2544) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ และการเรียนรู้ที่เด็กในสภาวะสังคมและวัฒนธรรม (Socio Culture Context) และเปลี่ยนสิ่งที่เรารู้ที่เรียนรู้จากสังคมเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงสิ่งเร้าภายนอก ให้ซึมซาบเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่มีอยู่ภายใน กลไกกลางที่เด็กใช้เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยในการทำงานให้เกิดสัมฤทธิ์ผล สอดคล้องกับเพียเจต์ (Piaget) ที่กล่าวว่า การเกิดพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นผลเนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมรอบข้างทำให้เด็กเกิดความคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมและพัฒนาการไปจนสามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ (Piaget, 1896 – 1980 อ้างถึงใน วัฒนา มัคคสมัน, 2554)

ขั้นที่ 3 สรุปผลโครงการ เป็นระยะสุดท้ายของโครงการ ที่เด็กได้ค้นพบคำตอบสะท้อนกลับข้อมูลความคิด และความรู้จากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ และแลกเปลี่ยนงานโครงการ เป็นระยะสรุปเหตุการณ์ รวมถึงการเตรียมเสนอรายงานและผลที่ได้ในรูปของการจัดแสดงการค้นพบ และจัดทำสิ่งต่าง ๆ สนทนา หรือจัดนำชมสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี ครูจะจัดให้เด็กได้แลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนเรียนรู้กับผู้อื่น เด็กสามารถช่วยกันเล่าเรื่องการทําโครงการให้ผู้อื่นฟัง โดยจัดแสดงสิ่งที่เด่นชัด ให้เพื่อนในชั้นเรียนอื่น และครูได้เห็น ครูจะช่วยเด็กเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาแสดง ซึ่งการทำเช่นนี้เท่ากับช่วยให้เด็กทบทวนและประเมินโครงการทั้งหมด ครูอาจเสนอให้เด็กได้จินตนาการความรู้ใหม่ที่ได้ผ่านทางศิลปะ สุดท้ายครูนำความคิดและความสนใจของเด็กไปสู่การสรุปโครงการ และอาจนำไปสู่หัวเรื่องใหม่ของโครงการต่อไป สอดคล้องกับ นกนต ธรรมบวร (2545) ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กตัดสินใจกระทำต่อสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ ปฏิบัติตามความคิดของตนจนเกิดเป็นความคิดรวบยอดที่สรุปจากการกระทำของตนเองและเกิดเป็นองค์ความรู้ในเรื่องนั้น และการทำกิจกรรมและสรุปข้อตกลงร่วมกันกับเพื่อนจะเป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไปสู่ความคิดรวบยอดและสามารถสรุปเป็นกฎทั่วไปได้ในที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากสื่อของจริงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กปฐมวัยควรได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เด็กบางคนไม่เคยสัมผัสมาก่อน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นและมีความสุขในการเรียนรู้

6.1.2 ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ควรควบคุมเวลาให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็ก หรือสามารถยืดหยุ่นเวลาได้

6.1.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ควรวางแผนการจัดให้เหมาะสม ควรเลือกหัวเรื่องที่เด็กสนใจจริง ๆ และมีวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เด็กสามารถไปค้นคว้าหาความรู้ได้เมื่ออยู่นอกห้องเรียน ถ้าสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นไม่เอื้ออำนวยเด็กก็จะไม่สามารถค้นคว้าหาคำตอบที่ต้องการได้

6.1.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และครู เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ควรมีผู้ดูแลเด็กคอยช่วยเหลือขณะทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเด็กปฐมวัยชาย-หญิง กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโสมภาพพัฒนา กรุงเทพมหานคร ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเด็กปฐมวัยในพื้นที่อื่น ๆ ที่หลากหลาย จึงจะสามารถได้ผลการศึกษาที่ชัดเจน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6.2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีกิจกรรมหรือนวัตกรรมด้านอื่น ๆ เช่น การใช้บทบาทสมมติ การใช้เพลง ประกอบการสอน มาช่วยพัฒนาจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. (2553). มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2545). การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชจริย์ ม่วงอยู่. (2552). การจัดประสบการณ์แบบโครงการเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในเด็กปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 13(1), 28-33.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2557). ประมวลสาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1-6 *Provision Of Experiences for Preschool Children* (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2554). การสอนแบบโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมสุดา มัธยมจันทร์. (2544). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบโครงการ ในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เสาวนีย์ จันทร์ทิ. (2546). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญาที่มีต่อการรับรู้การมีจิตสำนึก รักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุดาเรศ แจ่มเดชศักดิ์. (2543). การพัฒนาโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อุไรวรรณ คุ่มวงษ์. (2551). จิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ตามโครงการพระราชดำริ (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
A Study of the Learning Achievement and Critical Thinking Skill of Grade 5 Students
on Social Studies, Religion and Culture Essence Groups by a Problem-based Learning

นิชาภา หมั่นถนอม* สุพจน์ เกิดสุวรรณ** และ ธนีนาถ ณ สุนทร***

นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น*

อาจารย์ประจำวิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น**, ***

Nichapa Manthanom* Suphot Koedsuwan** and Taneenart Na-soontorn***

Graduate Students of Master Degree, College of Philosophy and Education, Saint John's University*

Lecturer, College of Philosophy and Education, Saint John's University**, ***

Corresponding Author E-mail: nichapa5478@gmail.com

(Received: April 21, 2021; Revised: May 29, 2021; Accepted: June 15, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยวิธีสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยวิธีสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนไตรภูมิวิทยา อำเภอเมือง จ.นครราชสีมาราช ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 29 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เสนอเป็นสถานการณ์ จำนวน 4 สถานการณ์ รวม 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และใช้สถิติ One sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ที่ 24.83 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.77 และคะแนนเฉลี่ยของทักษะการคิดวิเคราะห์ อยู่ที่ 34.93 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.33 ซึ่งคะแนนที่ผู้เรียนทำได้อยู่ในระดับสูง และ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การสอน, การจัดการเรียนรู้, การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the learning achievement and critical thinking skills of the 5th grade students on Social studies, Religion and Culture essence group. This research used a

problem-based learning and 2) compare the academic achievement and critical thinking skills of the 5th grade students on Social studies, Religion and Culture essence group. This research tested the students' achievement with a 70 percent criterion. The sample group was grade 5 students at Tri PhumWittaya School, Muang District, Nakhon Si Thammarat province who were studying in Semester 2, Academic Year 2020. A total of 29 students was a whole class which was obtained by cluster random sampling. The research tool was a six-learning plan for a total of 12 hours using a problem-based learning. All plans were validated by 5 experts. The validity value showed 1.00 for all plans. The four-choice achievement test with a total of 30 questions was also employed. Its difficulty was between 0.2 – 0.8. Its discrimination showed 0.2 or higher and its reliability value of the KR-20 was 0.964. The analytical thinking skills test was proposed in 4 situations, with a total of 20 items. Its reliability was 0.857. Data were analyzed by mean ($\bar{X}$) and one sample t-test.

The results showed as follows: 1) The mean score of academic achievement was 24.83 points or 82.77 percent, and the mean score of critical thinking skills was 34.93 points, or percentage. 87.33 in which the student's score was at a high level; and 2) The learning achievement and analytical thinking skills after learning were 70 percent higher than the threshold with a statistical significance at the .01 level.

Keywords: Teaching, Learning Management, Problem-based Learning

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้นั้นเป็นสิ่งสำคัญ การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมทั้งความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียนนั้นผู้สอนควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำสิ่งที่ได้เรียนไปให้ยาวนานและมีทักษะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ไม่ว่าจะเป็นใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรืออื่น ๆ ซึ่งทักษะต่าง ๆ เหล่านั้นเกิดจากทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐาน เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะพื้นฐานที่จะส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดด้านอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจเหตุการณ์ ดังที่ ชูติมา วัฒนะศิริ (2561) กล่าวว่า การที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์นั้นต้องฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์และมีทักษะกระบวนการคิด เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อให้เข้าใจเรียนรู้ด้วยตนเองจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันซึ่งจะเห็นได้ว่าทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีในบุคคลทุกคน

ปัญหาที่พบ คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนั้นทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือแม้แต่ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนก็ไม่ได้กำหนดรูปแบบที่ตายตัวในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนใช้ตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 เป็นตัวกำหนดเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป มักใช้วิธีบรรยายเพราะเป็นวิธีที่สะดวกสามารถป้อนความรู้ให้ผู้เรียนได้เป็นจำนวนมากในเวลาจำกัด ซึ่งผู้เรียนจะรับรู้ถึงข้อมูลความรู้ในขณะนั้นข้อเสีย คือ ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการฟังและไม่ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และจากการประเมิน PISA 2018 ครั้งล่าสุดที่ผ่านมา ผู้เรียนไทยทั้งกลุ่มที่มีคะแนนสูงและกลุ่มที่มีคะแนนต่ำมีจุดอ่อนอยู่ที่ด้านการอ่าน ซึ่งเป็นการประเมินการอ่านเนื้อหาสาระที่มาจากทั้งแหล่งข้อมูลเดียวและหลายแหล่งข้อมูล โดยผู้เรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยในด้านการอ่าน 393 คะแนน ค่าเฉลี่ย OECD อยู่ที่ 487 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้มาจากผู้เรียน

ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ การไตร่ตรอง พิจารณาจากหลักการและเหตุผลหาข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงแยกแยะข้อมูล เพื่อตีความหมายและหาข้อผิดพลาด โดยอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาและสรุปผล

ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีบรรยาย ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่เข้าใจในเนื้อหาบทเรียน และจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียน พบว่า ผู้เรียนได้คะแนนร้อยละ 62.52 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเทคนิคการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้นและมีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนในสาระดังกล่าวและมีความสนใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2562) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนโดยการจัดสภาพการณ์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย การนำผู้เรียนไปเจอกับสถานการณ์จริง หรือจำลองสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเจอปัญหา และฝึกการแก้ปัญหาโดยวิเคราะห์ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหานั้นได้ดีขึ้น เกิดทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาต่าง ๆ Gallagher (1997) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียน เรียนรู้จากการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้จะแบ่งให้นักเรียน ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา โดยบูรณาการความรู้ที่ต้องการให้นักเรียนได้รับร่วมกับการแก้ปัญหา ปัญหาที่ใช้มีลักษณะเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันหรือมีความสัมพันธ์กับนักเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ที่นักเรียนจะได้รับมาและพัฒนาผู้เรียนสู่การเรียนรู้ที่สามารถชี้นำตนเองได้ Barell (1998) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการสำรวจเพื่อหาคำตอบในสิ่งที่เราอยากรู้ อยากเห็น ข้อสงสัยและความไม่แน่ใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติในสิ่งมีความซับซ้อน ปัญหาที่ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นปัญหาที่ไม่ชัดเจน มีความยากหรือข้อสงสัยมาก สามารถตอบคำถามได้หลายคำตอบ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ที่สร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนซึ่งผลการวิจัยของ ศิริเนตร นิลนามะ (2560) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์ ส 21104 ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน พบว่า ผู้เรียนร้อยละ 77.78 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดเป็นร้อยละ 75.06 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดผู้เรียนร้อยละ 100 มีความทักษะกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับดีสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผู้เรียนร้อยละ 81.48 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 77.53 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งโดยลักษณะของการสอนวิธีนี้มุ่งเน้นให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ อยากหาคำตอบ สร้างทักษะการแก้ปัญหา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการจัดสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัดโดยผู้สอนนำผู้เรียนไปเจอกับสถานการณ์จริงหรือจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนเจอปัญหาเพื่อฝึกการแก้ปัญหาโดยวิเคราะห์ร่วมกันเป็นกลุ่ม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ เป็นผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน ไตรภูมิวิทยา อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 ห้อง คือ ป.5/1 มีจำนวน 27 คน ป.5/2 มีจำนวน 29 คน ป.5/3 มีจำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้น 82 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน ไตรภูมิวิทยา อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้อง คือ ป.5/2 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มีจำนวนทั้งหมด 29 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ก่อนเรียน จำนวน 1 ฉบับ และหลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ ะ 30 ข้อ เขียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

3.2.3 แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เสนอเป็นสถานการณ์ จำนวน 4 สถานการณ์ ะ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ

3.3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1) ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง

2) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่ปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้หรืออยากเรียนเกิดความสนใจที่จะหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจกับปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ด้วยวิธีการต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันอภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 สรุปผลและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตัวเอง และประเมินผลว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่ โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้นำจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลายผู้เรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาร่วมกันประเมินผลงาน

3) กำหนดเนื้อหาในแต่ละแผนโดยคำนึงถึง มาตรฐานและตัวชี้วัดซึ่งประกอบด้วย มาตรฐาน ส 3.1 มีตัวชี้วัด ป.5/1 ป.5/2 ป.5/3 และมาตรฐาน ส 3.2 มี ตัวชี้วัด ป.5/1 ป.5/2 รวม 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ใช้มาตรฐาน ส 3.1 ตัวชี้วัด ป.5/1 ปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ จำนวน 2 ชั่วโมง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ใช้มาตรฐาน ส 3.1 ตัวชี้วัด ป.5/2 การประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว จำนวน 2 ชั่วโมง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ใช้มาตรฐาน ส 3.1 ตัวชี้วัด ป.5/2 การประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน จำนวน 2 ชั่วโมง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ใช้มาตรฐาน ส 3.1 ตัวชี้วัด ป.5/3 หลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์ จำนวน 2 ชั่วโมง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ใช้มาตรฐาน ส 3.2 ตัวชี้วัด ป.5/1 บทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร จำนวน 2 ชั่วโมง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ใช้มาตรฐาน ส 3.2 ตัวชี้วัด ป.5/2 การจำแนกผลดีและผลเสียของการกักขัง จำนวน 2 ชั่วโมง

4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นและปรับปรุงแก้ไข

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องและปรับปรุงแก้ไข

แผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำ

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สารที่ 3 เศรษฐศาสตร์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโดยมีขั้นตอนดังนี้

1) สร้างแบบทดสอบโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 สารที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ชนิด 4 ตัวเลือก เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ

2) นำแบบทดสอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น และปรับปรุงแก้ไข

3) นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และความเหมาะสมของภาษา ดัดข้อคำถามที่มีคะแนนน้อยกว่า 0.5 ออก และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

5) คัดเลือกข้อคำถามในแบบทดสอบ ที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2 – 0.8 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป จาก 40 ข้อ ให้เหลือ 30 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 อยู่ที่ 0.964

6) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.3 การสร้างแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยนำเสนอเป็นการจำลองสถานการณ์ จำนวน 4 สถานการณ์

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดวิเคราะห์

2) สร้างแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เป็นสถานการณ์ จำนวน 4 สถานการณ์

3) นำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นและปรับปรุงแก้ไข

4) นำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องและปรับปรุงแก้ไขแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามคำแนะนำ

5) นำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.857

6) นำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ส่องหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยถึงโรงเรียนไตรภูมิวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.4.2 ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

3.4.3 ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

3.4.4 นำข้อมูลมาวิเคราะห์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 หาค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกณฑ์การประเมิน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 0 – 20.99 ต่ำกว่าเกณฑ์

21 – 30 สูงกว่าเกณฑ์

ทักษะการคิดวิเคราะห์ 0 – 27.99 ต่ำกว่าเกณฑ์

28 – 40 สูงกว่าเกณฑ์

3.5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ One sample t-test

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

รายการ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	29	30	24.83	1.93
ทักษะการคิดวิเคราะห์	29	40	34.93	2.19

จากตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ที่ 24.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของทักษะการคิดวิเคราะห์ อยู่ที่ 34.93 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน

4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

รายการ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	μ (70%)	t
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	29	30	24.83	21	126.14**
ทักษะการคิดวิเคราะห์	29	40	34.93	28	86.37**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ที่ 24.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เป็นคะแนนที่อยู่ในระดับสูง และคะแนนเฉลี่ยของทักษะการคิดวิเคราะห์ อยู่ที่ 34.93 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน เป็นคะแนนที่อยู่ในระดับสูง

5.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ที่ 24.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.77 และคะแนนเฉลี่ยของทักษะการคิดวิเคราะห์ อยู่ที่ 34.93 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.33 ซึ่งคะแนนที่ผู้เรียนทำได้อยู่ในระดับสูง ส่งผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งในการ

กำหนดประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด การหาข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจปัญหา การนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์อภิปราย เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาทำงานเป็นกลุ่มและสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นขณะเรียนทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงองค์ความรู้ได้อย่างแม่นยำสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนนำผู้เรียนไปเจอกับสถานการณ์จริง หรือจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนเจอปัญหาเพื่อฝึกการแก้ปัญหาและวิเคราะห์ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหานั้นได้ชัดเจนอีกทั้ง Barrows and Tamblyn (1980) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นหลักเป็นการเรียนที่ผลการเรียนเกิดจากการทำงานที่ผู้เรียนมีความเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหาเป็นอย่างดี ซึ่งการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ สุพิตร อินนะ (2559) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ศรีลยา วงเอี่ยม (2558) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ทั้งสองประเด็นสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการที่ผู้วิจัยศึกษาประกอบกับแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและผลการศึกษาที่เกิดขึ้นก่อนดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้สรุปได้ว่าการจัดการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้จริง

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่าการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีลักษณะของการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองทุกขั้นตอนผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบได้มีการอภิปรายในกลุ่มเพื่อตกผลึกข้อมูลเป็นองค์ความรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดที่เป็นระบบสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Akinoglu and Tandogan (2007) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการเรียนรู้ความคิดรวบยอดในการศึกษาทั้งสองใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากแบบการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ และการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลต่อการพัฒนาแนวคิดเชิงบวกของผู้เรียนและทำให้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำสุดและยังสอดคล้องกับ ตันติกร คมคาย, ทรงศักดิ์ สองสนิท, และพงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ คะแนนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ สนับสนุนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมทุกด้านในระดับเหมาะสมมากที่สุด ผลเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ สนับสนุนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ วรวิทย์ ต้นชนะเทวินทร์, อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์, กุหลาบ ปุรสาร, และวรากร ต้นชนะเทวินทร์ (2563) ได้กล่าวถึงข้อดีในการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานคือสนับสนุนให้การเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 การนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 การนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งสามารถใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนโดยตรง เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูผู้สอนนำไปใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับในการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้

6.1.2 การนำผลการวิจัยไปใช้เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยนำไปใช้แก้ปัญหาหรือนำไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการที่เป็นความรู้ใหม่ นำไปอ้างอิง เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยนำผลการค้นคว้ามาใช้ประโยชน์ในการปฏิรูป การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยและผลการวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างงานวิชาการ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยและการค้นคว้าครั้งต่อไป

6.2.1 ควรวิจัยเรื่องการนำรูปแบบการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์

6.2.2 ควรวิจัยเรื่องความยั่งยืนของการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชุดิมา วัฒนศิริ. (2561). ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 4(1), 101 – 110.
- ตันติกร คมคาย, ทรงศักดิ์ สองสนิท, และพงษ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์. (2561). การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 5(2), 30 – 39.
- ทิตนา แหมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวิทย์ ต้นชนะเทวินทร์, อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์, กุหลาบ ปุรสาร, และวรากร ต้นชนะเทวินทร์. (2563). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 10(4), 29 – 36.
- ศรัลยา วงเอี่ยม. (2558). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ วิชาชีววิทยา เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ศิริเนตร นิลนามะ. (2560). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการกลุ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์ ส 21104 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคกลุ่มสืบสวนสอบสวน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2018. สืบค้นจาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-12/>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุพิตรี อินนะ. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา การคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.

ภาษาอังกฤษ

Akinoglu, O. & Tandogan, R. O. (2007). The Effects of Problem-Based Active Learning in Science Education on Students' Academic Achievement, Attitude and Concept Learning. *Eurasia Journal of Mathematics, Science&Technology Education*, 3(1), 71-81.

Barell, J. (1998). *PBL: An Inquiry Approach*. Illinois: Skylight Training and Publishing.

Barrows, H. S. & Tamblyn, R. M. (1980). *Problem-based Learning: An Approach to Medical Education*. New York : Springer Publishing.

Gallagher, S. A. (1997). Problem-Based Learning: Where Did It Come From, What Does It Do, and Where Is It Going?. *Journal for the Education of the Gifted*, 20(4), 332-362.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากร
ทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The Role of School Administers on the Job Motivation of the Education Personnel in
School for the Deaf in Bangkok and Its Vicinity

ปิยสุดา พะหลวง* และ สุภาวดี ลาภเจริญ**

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**

Peyasuda Palaung* and Supawadee Lapcharoen**

Graduate Students of Master Degree Program in Educational Administration, Faculty of Education,
Ramkhamhaeng University*

Lecturer, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University**

Corresponding Author E-mail: peyasudapa2525@gmail.com

(Received: February 23, 2021; Revised: June 17, 2021; Accepted: June 25, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อบทบาทของ
ผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน จำนวน 132 คน จาก 4 โรงเรียน
ใช้การสุ่มตัวอย่างตาม Cohen, Manion and Morrison (2011: pp. 147) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐาน
ประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีและการทดสอบความ
แปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Sheffe

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน
ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ
ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ทำ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 1.
ด้านการยอมรับนับถือ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานในโรงเรียนโสตศึกษา ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน
มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานในโรงเรียนโสตศึกษา ใน
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการทำงาน, โรงเรียนโสตศึกษา, บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการงานทั้ง 4 ฝ่ายเพื่อให้ภารกิจหลักของสถานศึกษา คือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ นั่นก็คือ ครูผู้สอน รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนช่วยสนับสนุนในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถทำภารกิจได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการดูแลเอาใจใส่ สร้างแรงจูงใจให้เกิดกำลังใจพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างดีและมีคุณภาพด้วยการสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจที่ดีของครูเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า อรสา เพชรนัย (2560) กล่าวว่า แรงจูงใจนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับความพยายามในอันที่จะเปลี่ยนแปลง ทักษะคติ ความเชื่อ

ค่านิยม และพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การรับรู้และการแสดงออก รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ด้วย

โรงเรียนโสตศึกษาทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนรัฐบาล ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้ได้รับการศึกษาเท่าเทียมเท่ากับคนปกติ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นผู้มีประสาทหูพิการไม่สามารถรับฟังเสียงต่าง ๆ ได้ตามปกติ ซึ่งความสามารถในการรับฟังเสียงจะแตกต่างกันไปตามระดับความพิการ เช่นหูตึง หรือหูหนวก ในการสื่อสารต้องใช้ภาษามือสนทนากับนักเรียน หรือบุคลากรที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ครูผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อสาร วิธีสอนที่ครูส่วนมากใช้คือ วิธีสอนระบบรวม คือการสอนฝึกการฟัง ฝึกการอ่านคำ ฝึกการอ่านคำพูด ฝึกการอ่าน ฝึกการเขียน การใช้ภาษามือ การสะกดนิ้วมือ และการสังเกตท่าทาง วิธีนี้เป็นวิธีสอนโดยการรวมเอาวิธีการติดต่อสื่อความหมายทุกประเภทเข้ามารวมไว้ อย่างครบถ้วน ซึ่งการสื่อความหมายดังกล่าว นักเรียนจะไม่เข้าใจความหมายในการสื่อสารนั้นทั้งหมด บางครั้งก็เกิดความไปจากเดิม อมรรรัตน์ กิจธิคุณ (2555) ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนโสตศึกษา ซึ่งทำงานหลากหลาย ทั้งการสอน การสื่อสารกับนักเรียน การดูแลนักเรียนทั้งนักเรียนที่อยู่ประจำและไป-กลับ การมีนักเรียนเพิ่ม แต่ไม่มีการบรรจุข้าราชการครูเพิ่มทำให้ข้าราชการครูมีภาระงานมากต้องเผชิญกับปัญหาหรือความกดดันบางอย่างอันไม่พึงประสงค์ หากอยู่ในสถานะเช่นนี้เป็นเวลานาน อาจส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจ และยิ่งประสบกับสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานจนทำให้เกิดสภาวะ ความอ่อนล้าทางอารมณ์ เบื่อหน่ายต่อการปฏิบัติงานกับบุคคลและยังเกิดความรู้สึกไม่สัมฤทธิ์ผลต่อการปฏิบัติงาน หมดหวัง หมดกำลังใจ และหมดพลังที่จะทำงานต่อไป และจากผลการวิจัยของ นิภา แก้วประครอง (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้อแท้ของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยด้านการมุ่งใจในการทำงาน มีผลทางลบกับความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล นั่นคือ ถ้าครูมีแรงจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ จะทำให้ความท้อแท้ด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่ในระดับสูง และปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานมีผลทางลบกับความท้อแท้ ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน นั่นคือ ถ้าครูมีปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานต่ำจะทำให้ความท้อแท้ด้านความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตนเองอยู่ในระดับสูง

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลสะท้อนแนวคิดของของบุคลากรทางการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อใช้ในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปีการศึกษา 2563 จาก 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ โรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดนนทบุรี และโรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 200 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปีการศึกษา 2563 ซึ่งประกอบด้วย 4 โรงเรียน จำนวน 132 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และได้ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion, and Morrison (2011)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (ICO) ตั้งแต่ 0.60 -1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.955 แบบสอบถามนี้มีรายการสอบถาม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน จำนวน 40 ข้อ ลักษณะเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดตามแบบวัดโดยวิธีของ Likert Scale (สุมิตรา ศรีชูชาติ, 2550) มีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

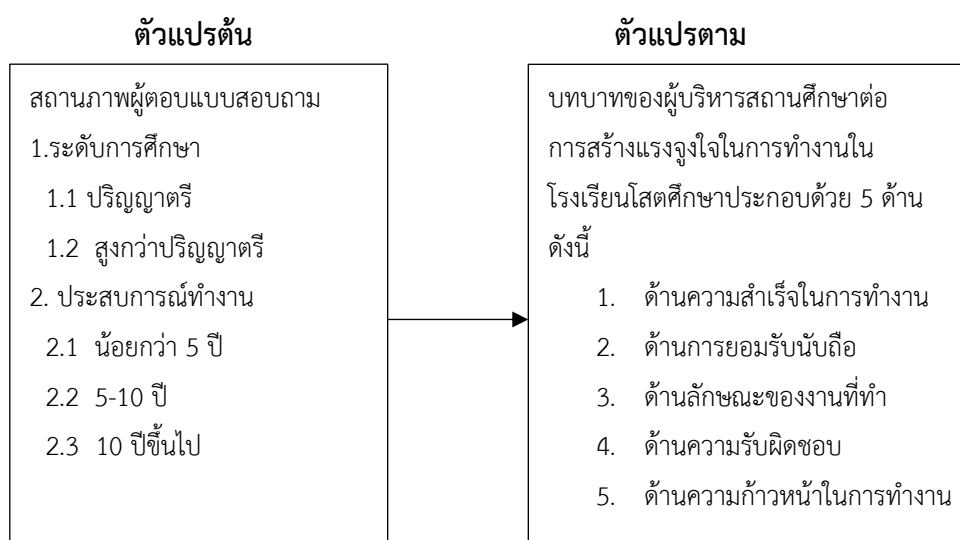
3.4.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อประมวลข้อมูลในตอนต้นที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.4.2 การหาค่าของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และเปรียบเทียบประสมการณ์ทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Post Hoc Comparison)

3.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดในการวิจัยมากำหนดเป็นตัวแปรจากแนวคิดทฤษฎีของ Herzberg, Mausner, and Synderman (1959) และจากงานวิจัยของ กษพรพรรณ สุทธิธีรวัณพงศ์ (2562) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสำเร็จในการทำงาน 2) ด้านการยอมรับนับถือ 3) ด้านลักษณะของงานที่ทำ 4) ด้านความรับผิดชอบ และ 5) ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน 5 ด้าน

บทบาทของผู้บริหารต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.36	39	มาก
2. ด้านการยอมรับนับถือ	4.21	50	มาก
3. ด้านลักษณะของงานที่ทำ	4.35	47	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.43	.42	มาก
5. ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน	4.36	.47	มาก
รวม	4.34	.35	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ($\bar{X} = 4.36$) ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.36$) ด้านลักษณะของงานที่ทำ ($\bar{X} = 4.35$) และด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารต่อการสร้างแรงจูงใจ ในการทำงาน	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.36	.39	4.35	.39	.21	.72
2. ด้านการยอมรับนับถือ	4.24	.53	4.16	.45	.90	.07
3. ด้านลักษณะของงานที่ทำ	4.38	.45	4.31	.50	.79	.49
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.50	.42	4.34	.41	2.23	.82
5. ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน	4.38	.46	4.33	.48	.64	.88
รวม	4.37	.34	4.30	.36	1.24	.80

*p < .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

บทบาทของผู้บริหารต่อการสร้างแรงจูงใจ ในการทำงาน	ประสบการณ์การทำงาน			F	P
	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป		
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.26	4.29	4.43	2.66	.07
2. ด้านการยอมรับนับถือ	4.03	4.27	4.27	2.94	.06
3. ด้านลักษณะของงานที่ทำ	4.36	4.24	4.39	1.11	.33
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.46	4.37	4.45	.51	.60
5. ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน	4.26	4.41	4.38	1.03	.36
รวม	4.27	4.32	4.39	1.23	.30

*p < .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีประเด็นสำคัญอภิปรายผล ดังนี้

5.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ทำ และด้านการยอมรับนับถือ เรียงตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจต่อการทำงานของบุคลากร ซึ่งการแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความจำเป็นและสำคัญมากในการสร้างความต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา ส่งผลทำให้หากไม่มีความจำเป็นบุคลากรจะไม่ขาดงานหรือขอลาหยุด และทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความทุ่มเท รู้สีกว่างานที่ตนมีความก้าวหน้า เพราะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและให้โอกาสในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น เป็นการสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่บุคลากร และบุคลากรมีความรู้สึกที่ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนช่วยให้การทำงานมีความสำเร็จ เพราะว่าลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมายเป็นงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง รวมทั้งการได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงาน เป็นแรงจูงใจในการกระตุ้นให้บุคลากรนั้นแสดงศักยภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นแบบอย่างที่ดีในความมุ่งมั่นและรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน จึงทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในลำดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภา นมัสโรสง (2563) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร บุชบง (2561) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารและแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสร้อยดอกหมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารและแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา ภู่ออด (2557) ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารและแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา เพชรนุ้ย (2560) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามระดับการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาและประสบการณ์ทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 บุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการสร้าง

แรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจในการทำงานของโรงเรียน สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้องและทันต่อเวลาจนประสบผลสำเร็จ จึงส่งผลให้บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานในโรงเรียนโสตศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัศมี วังศิริ (2554) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม วุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะ หมายาน (2562) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด จังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการบริหาร ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด จังหวัด นครศรีธรรมราช มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริยา รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร (2557) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (จันทบุรี-ตราด) ผลการเปรียบเทียบวุฒิการศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (จันทบุรี-ตราด) พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีกับครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (จันทบุรี-ตราด) ไม่แตกต่างกัน

5.2.2 บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ให้ความร่วมมือในการทำงานที่ได้รับมอบหมายทำงานสำเร็จตามเวลาที่กำหนด ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้ปรับปรุงคุณภาพงานที่ทำอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานในโรงเรียนโสตศึกษา ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา เพชรนัย (2560) พบว่า ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กษพรพรรณ สุทธิธีรยุพพงศ์ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป สูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ คำมา (2559) ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก มีแรงจูงใจในการทำงานมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก การมอบหมายงาน

แต่ละด้านจะกำหนดให้ครูผู้มีส่วนประสมการณ์ในการทำงานเป็นหัวหน้าและรับคำสั่งโดยตรงจากผู้บริหารโรงเรียน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติงาน ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากได้สัมผัสและรับรู้การใช้อำนาจการบริหารจากผู้บริหารโดยตรงซึ่งสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย ที่จะรับรู้การใช้อำนาจการบริหารของผู้บริหารในบางกรณี

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีบทบาทต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรอย่างมีอิสระและสามารถตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ทันตามเวลาที่กำหนด

6.1.2 ด้านความก้าวหน้าในงานที่ทำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรกำหนดเป้าหมายและใช้เป้าหมายเป็นเครื่องมือในการจัดแนวทางการทำงาน สร้างโอกาสให้ได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นตามเวลาที่กำหนด เช่น ระยะเวลาที่ครบกำหนดให้ทำวิทยฐานะทางวิชาชีพ เป็นต้น และต้องมีความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ

6.1.3 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรพัฒนาศักยภาพของตนเอง หาวิธีการเพิ่มเงินเดือนและค่าตอบแทนให้กับผู้ที่ปฏิบัติงานดี ทำให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

6.1.4 ด้านลักษณะของงานที่ทำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรโดยต้องมีความยุติธรรมต่องานที่มอบหมายให้ทำ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อนโยบายในการบริหารงานควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายในการทำงาน

6.1.5 ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร โดยให้ความไว้วางใจมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน โครงการ และการกำหนดนโยบาย การมอบหมายงานที่สำคัญ และการได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ครั้งนี้ ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่สำคัญ คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในงานที่ทำ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ทำ ด้านการยอมรับนับถือ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับ

6.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา ในด้านความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจในการทำงานของโรงเรียน และมีความยินดี เต็มใจให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานที่ต้องทำนอกเวลาจนเสร็จสิ้นภารกิจ

6.2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา ให้รู้สึกมีความมั่นคงในหน้าที่การงาน การส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมการอบรม สัมมนา ให้โอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมอบรม สัมมนา การศึกษาดูงานมาพัฒนาการทำงานของตนเอง

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กชพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ์. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- นิภา แก้วประคอง. (2552). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้าทายของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- เนตรนภา นมัสโสสง. (2563). บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม.
- ปิยะ หนานอิน. (2562). บทบาทของผู้บริหารในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด จังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- รัศมี วังศิริ. (2554). บทบาทของผู้บริหารในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.
- ศิริพร บุษบง. (2561). บทบาทของผู้บริหารและแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสถานศึกษาศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาล้อยดอกหมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. สืบค้นจาก https://drive.google.com/file/d/1LuL9XDancpPYQE2od9T3XX4pCQR_nhqA/view
- สมิตรา ศรีชูชาติ. (2550). สถิติธุรกิจ. เชียงใหม่: สาขาวิชาสถิติ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อมรรัตน์ กิจฉิณ. (2555). การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจของครูโรงเรียนโสตศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- อรพรรณ คำมา. (2559). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อรสา เพชรนุ้ย. (2560). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- อภิฤดี ภู่ออด. (2557). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารและแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.

อิสริยา รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร. (2557). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17 (จันทบุรี-ตราด) (งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ภาษาอังกฤษ

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education* (7th ed.). London, U.S.A: Routledge.

Herzberg, F., Mausner, B., & Synderman, B. (1959). *The motivation to work* (2nd ed.). New York: Johniley and Sons.

การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

Participation in Academic Administration of Teachers under Nakhon Ratchasima
Primary Educational Service Area Office 5

พิชา ก้วพรหม* และ บรรจบ บุญจันทร์**

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**

Picha Kuaprom* and Banjob Boonchan**

Graduate Student of Master Degree Program in Educational Administration,

Faculty of Education, Nakhonratchasima Rajabhat University*

Assistant Professor, Faculty of Education, Nakhonratchasima Rajabhat University**

Corresponding Author E-mail: poypichy19@gmail.com

(Received: January 30, 2021; Revised: March 25, 2021; Accepted: May 11, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน 3) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย คือ ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ประจำปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.912 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ มี 4 แนวทาง ได้แก่ (3.1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยครูมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิทินการศึกษา และกำหนดกรอบแนวทางการจัดกิจกรรมประจำปี (3.2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยครูมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลาง สภาพความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประชุมวางแผนข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนึงถึงสภาพบริบทและความต้องการของชุมชน (3.3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยสถานศึกษามีเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศภายในที่ชัดเจน และครูนำเครื่องมือมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดของผู้เรียน (3.4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดทำระบบบริหารสารสนเทศ และจัดโครงสร้างการบริหารให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาพร้อมกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ, ครูผู้สอน

Abstract

This research aimed to 1) study the participation in the academic administration of teachers under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, 2) compare the participation in the academic administration of teachers under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5, as classified by working experiences, and 3) study the guidelines for the participation in academic administration of teachers under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5. The research samples were teachers who served as the head of academic affairs under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office 5, Academic Year 2019. The sample size was determined by the ready-made tables of Crazy and Morgan. The samples were 140 teachers. The research tools were questionnaires and interview form with the index of item objective congruence of 0.912. The reliability of questionnaires was 0.975. Data were analyzed by frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), One-way variance (One-way ANOVA).

The results of the research were as follows: 1) The participation in the academic administration of teachers under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 5, in overall was at a high level. 2) In comparison the participation in the academic administration as classified by working experiences, it was found that there was no difference in overall and individual aspects. 3) There were 4 guidelines for participation in the academic administration as follows: (3.1) Participation in decision-making by teachers participating in the preparation of the academic calendar and determining framework for annual activities. (3.2) Participation in operations in which teachers participated in the study of fundamental data, analysis of core curriculum documents, conditions of community and local needs in the preparation of educational institution curriculum, basic information planning meeting, taking into account the context and needs of the community. (3.3) Participation in receiving benefits, the educational institutions had clear tools for evaluating the internal supervision assessment, and teachers used tools to improve and develop their work in order to achieve the highest student achievement. (3.4) Participation in assessment where teachers participated in the evaluation preparation of information management system and to set up an administrative structure to facilitate the development of quality assurance systems within educational institutions, along with defining rules and guidelines based on the participation of teachers and related agencies.

Keywords: Participation, Academic Administration, Teachers

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 5 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารงานและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ทางการศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และเปิดโอกาสให้บุคคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการศึกษา หรือ กล่าวได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย

ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษา แนวทางการบริหารหรือการจัดการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการปฏิรูปการเมืองการปกครอง ซึ่งได้กระจายอำนาจไปให้ท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการศึกษา อีกทั้งให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเกิดประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้ทำงานร่วมกันจนก่อให้เกิดความสำเร็จ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

การศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศให้มีคุณภาพ ปัจจุบันประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศมีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว และซับซ้อนมากขึ้น ทั้งยังเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศหากแต่ประชากรได้รับการศึกษาอย่างถูกต้อง และทั่วถึงประเทศจะประสบผลสำเร็จในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ทัดเทียมกับอารยประเทศทั้งหลาย ดังนั้น จึงมีการวางกรอบการพัฒนาแบบบูรณาการที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติ ทั้งมิติตัวบุคคล สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศซึ่งเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาให้คนมีคุณภาพคือการศึกษาให้เป็นคนที่รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในสังคม ในกระบวนการพัฒนาประเทศโดยให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อให้เป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ภารกิจสำคัญนี้จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องจัดบริการด้านการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีคุณภาพตามที่สังคมให้ความคาดหวัง ขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งกระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนมีอิสระในการบริหารให้มีรูปแบบการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อรองรับการกระจายอำนาจในงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล งบประมาณ และบริหารงานทั่วไป ซึ่งสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน มีอิสระในการพัฒนากระบวนการบริหารการศึกษาให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนและร่วมรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน (ปราโมทย์ ธีศรี, 2551)

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารการตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล รวมทั้งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นเทคนิคหนึ่งที่ผู้บริหารนิยมใช้ในการจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ จึงกล่าวได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้สมาชิกและผู้เกี่ยวข้อง ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมกันรับผิดชอบเพื่อการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายองค์การ (จรัส อติวิทยากรณ์, 2554)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีจำนวนโรงเรียนในสังกัด 213 โรงเรียน และผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 พบว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลายด้าน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การบริหารงานที่ผ่านมาจะมีปัญหาและมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา และการไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน ทั้งนี้ครูและบุคลากรยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จัดทำหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ยังยึดการสอนแบบเดิม อีกทั้งครูผู้สอนในสถานศึกษามีส่วนร่วม

ในการบริหารงานวิชาการค่อนข้างน้อยและยังขาดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในระดับศูนย์พัฒนาการเรียนรู้จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ในการประเมินคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยการสอบ O-NET ต่ำกว่าระดับประเทศ และต่ำกว่าปีการศึกษา 2560 โดยคะแนนเฉลี่ยลดลงมากที่สุดทุกกลุ่มสาระร้อยละ 3.04 ได้แก่ ภาษาอังกฤษ รองลงมา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5, 2561)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977) และขอขยายการสังเคราะห์งานวิชาการ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกระบวนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ นำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมมีส่วนร่วมของสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นตัวแทนของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งหมด มีจำนวน 213 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2562 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 140 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	126	83
ขนาดกลางและขนาดใหญ่	87	57
รวม	213	140

3.1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสอบถามการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 มี 1 ชุด จำนวน 50 ข้อ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.912 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 โดยแบบสอบถาม แบ่งได้ดังนี้

3.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้น มี 2 ตอน คือ

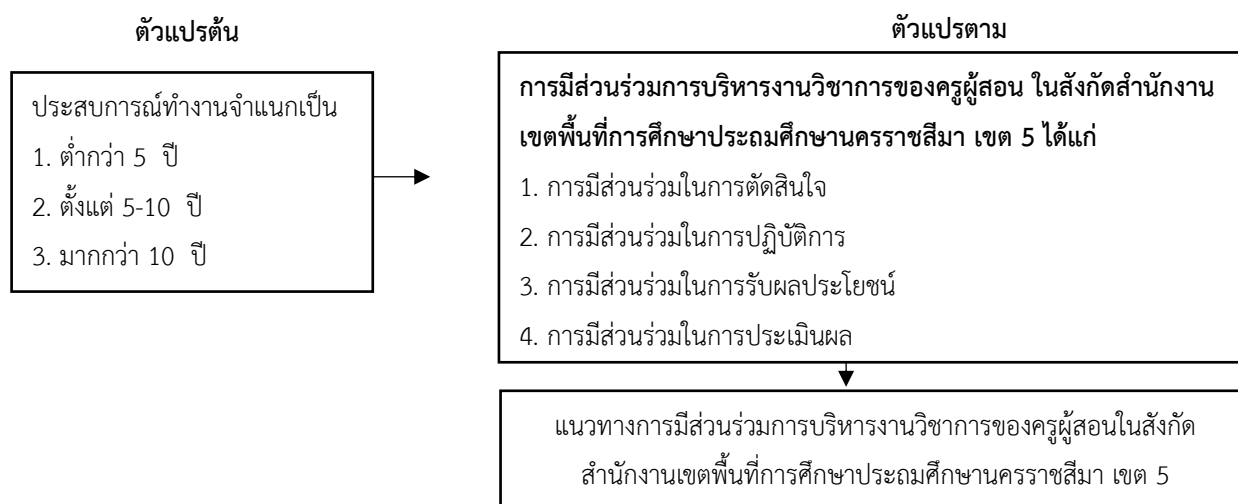
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.912 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.975

3.2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การสร้างแบบสัมภาษณ์ จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านสร้างเป็นประเด็นเพื่อการสัมภาษณ์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยศึกษาการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977) จำนวน 4 ด้าน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ผ่านทางไปรษณีย์ สำหรับบางสถานศึกษาผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมนัดหมายวันและเวลา เมื่อผู้วิจัยได้วันและเวลาในการสัมภาษณ์ แล้วจึงเข้าสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งบันทึกเสียงและบันทึกภาพในระหว่างการสัมภาษณ์ไว้เป็นหลักฐาน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. ผลการวิจัย

4.1 การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ในภาพรวม ผู้วิจัยนำเสนอตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.03	0.28	มาก
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.18	0.26	มาก
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.03	0.16	มาก
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.01	0.07	มาก
รวม	4.06	0.11	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.26) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.28) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.16) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.07)

4.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.3 แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า

4.3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยครูควรมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิทินการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการโดยเชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เข้าร่วมประชุมในโรงเรียน

เพื่อวางแผนกำหนดการจัดทำปฏิทินการศึกษาประจำปี กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร
ในโรงเรียนไว้ล่วงหน้าในระยะเวลา 1 ปี

4.3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยครูควรมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการวิเคราะห์
เอกสารหลักสูตรแกนกลางสภาพความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหาร
สถานศึกษาควรเชิญคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง มาร่วมประชุมวางแผน เพื่อศึกษา
วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง และศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยคำนึงถึงสภาพบริบทและความ
ต้องการของชุมชน

4.3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยครูควรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยสถานศึกษา
ควรมีเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศภายในที่ชัดเจน ทั้งนี้ผู้บริหารได้เชิญคณะครูเข้าร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับ
วัตถุประสงค์ของการนิเทศภายใน แนะนำคณะกรรมการนิเทศภายใน แจ้งถึงเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศ และ
การกำหนดตารางการนิเทศภายในอย่างชัดเจน เมื่อผู้รับการนิเทศได้รับการนิเทศจากคณะกรรมการการนิเทศภายใน
เสร็จสิ้นแล้ว ผู้นิเทศจึงเรียกผู้รับการนิเทศเข้ารับฟังผลการนิเทศ

4.3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยครูควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดระบบบริหารและ
สารสนเทศ จัดโครงสร้างการบริหารให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในซึ่งผู้บริหารควรเชิญคณะครูและบุคลากร
ทางการศึกษาร่วมประชุมและรับฟังคำชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในเรื่องการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการปฏิบัติงาน
ของครูในการจัดทำประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของครูในการจัดระบบการบริหารของสถานศึกษาโดยกำหนดผู้รับผิดชอบที่มี
ความรู้ความสามารถอย่างชัดเจน และเอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโดยครูมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบ
สารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผู้วิจัยมีประเด็นนำมาอภิปรายผลดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหาร
การศึกษาเพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้นงานวิชาการ
เป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน
งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษางานวางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการ โดยครู
ต้องมีทักษะประสบการณ์ในการทำงานที่หลากหลาย มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ ภัทธราภรณ์ ดวงแก้ว (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน
วิชาการของข้าราชการครู โดยภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์
วงศ์อินทร์ (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาตราดอยู่ในระดับมาก

5.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันในการมี

ส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกระดับ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างก็มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุสรรา วงจันทร์ (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยภาพรวมไม่ต่างกัน

5.3 แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

5.3.1 แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในการตัดสินใจ โดยครูมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิทินการศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำปฏิทินการศึกษาประจำปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำปฏิทินการศึกษาเป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องทำในอนาคต เป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดโครงการ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวว่า การวางแผนด้านงานวิชาการ เป็นกระบวนการซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การจัดปฏิทินการศึกษา เพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิทยาการในการกำหนดสิ่งที่พึงปฏิบัติในอนาคต ซึ่งถือว่าการวางแผนงานเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวความคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) กล่าวว่า การวางแผนด้านงานวิชาการเป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนประกอบไปด้วย แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดทำปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่ การจัดขั้นตอนและเวลาในการทำงาน

5.3.2 แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในการปฏิบัติการ โดยครูมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลาง สภาพความต้องการของสถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่น เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านหลักสูตร ประชุมวางแผน ข้อมูลพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยคำนึงถึงสภาพบริบทและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นความร่วมมือของผู้บริหาร คณะครู เพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิลฮาม อาเก็ม (2557) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้จัดทำเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่นโดยให้มีส่วนร่วมของบุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา บุญหล้า (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนคาทอลิกในสังกัดมณฑลอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการด้านการส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษามีแนวทางพัฒนา คือ มีการสร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วม และระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สถานศึกษามีการเปิดสอนรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลาย ตามความถนัดของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่น

5.3.3 แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในการรับผลประโยชน์ โดยครูมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยสถานศึกษามีเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศภายในที่ชัดเจน ซึ่งผู้บริหารมีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษามีการกำหนดแผนและตารางการนิเทศ กำหนดเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศอย่างชัดเจน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษามีเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศภายในที่ชัดเจน โดยมีขั้นตอนการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการนิเทศภายในให้เป็นไปตามขั้นตอน การดำเนินการนิเทศภายในควรจัดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษ สมศิลา (2557) ได้ศึกษาการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมให้โรงเรียนขนาดเล็กร่วมกันจัดทำเครือข่ายความร่วมมือการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อจะได้หาแนวทางจัดหาเครื่องมือและวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบประเมินผลการสังเกตการสอนของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้ส่งเสริมให้โรงเรียนขนาดกลางจัดทำโครงการนิเทศติดตาม หลังการนิเทศภายในโรงเรียนโดยจัดให้มีการกำหนดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการนิเทศติดตามงาน และส่งเสริมให้โรงเรียนขนาดใหญ่ให้มีการวิเคราะห์เครื่องมือและวิธีการในการตรวจสอบและประเมินผลการสังเกตการสอนให้ได้คุณภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ ดาวธชาติ (2559) กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นการดำเนินงานใดๆที่เป็นการร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศในการช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน และหลักสูตร มุ่งสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครูให้มีความรู้ ความสามารถนำความรู้ของตนเองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน สามารถทำงานด้วยความมั่นใจมีขวัญและกำลังใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลสู่เป้าหมาย คือ ผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดังจุดมุ่งหมายของการศึกษา

5.3.4 แนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในการประเมินผล โดยครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศโดยจัดโครงสร้างการบริหารให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้ ผู้บริหารได้ประชุมวางแผนในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การปฏิบัติงานของครูในการจัดทำประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งนี้อาจเนื่องจาก ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการบริหารและสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ มีความสะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูลและจัดระบบโครงสร้างขององค์กรที่รองรับกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมฤทธิ์ ศรีกุลวงศ์ (2558) กล่าวว่า ควรจัดระบบบริหารสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบ จัดเตรียมข้อมูลให้ครบตามมาตรฐานตัวชี้วัดที่รับผิดชอบ เพื่อความสะดวกต่อการใช้งาน และการติดตามตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ รสสุคนธ์ อาจวิชัย (2559) กล่าวว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน มีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดระบบบริหารสารสนเทศ การจัดทำรายงานประจำปี เพื่อเป็นการประกันให้กับผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

6.1.1 การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในการตัดสินใจ สถานศึกษาควรให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำปฏิทินการศึกษาล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและปฏิบัติงานของบุคลากร และรวมถึงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และบรรลุ เป้าหมายของโรงเรียน

6.1.2 การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในการปฏิบัติการ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลาง สภาพความต้องการของสถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่น เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจพร้อมทั้งจัดหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของชุมชน

6.1.3 การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในการรับผลประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งสถานศึกษามีเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศภายในที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการจัดการการเรียนรู้

6.1.4 การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการในการประเมินผล สถานศึกษาควรให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศโดยจัดโครงสร้างการบริหารให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรเกิดความคล่องตัว มีการจัดการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

6.2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จักรกฤษ สมติลา. (2557). การศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ทิพาวรรณ จันทรสติย์. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. วารสารวิชาการสถาบันราชภัฏธนบุรี, 3(1), 13-19.
- นัยนา บุญหล้า. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนคาทอลิกในสังกัดสังฆมณฑลอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นุสรรา วงจันทร์. (2557). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัทมา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- ปราโมทย์ อิศรี. (2551). การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนชนเผ่าศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่ฮาด
จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ภัทราภรณ์ ดวงแก้ว. (2557). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายโสธร เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- รสสุคนธ์ อัจฉริยะ. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,
อุบลราชธานี.
- วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์. (2557). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตราด (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บัณฑิต.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. (2561). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ
พ.ศ. 2561-2565. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11
(พ.ศ. 2555 – 2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน
นายกรัฐมนตรี.
- สุชาติ ธารชาติ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,
นครสวรรค์.
- อัมฤทธิ์ ศรีกุลวงศ์. (2558). การพัฒนาบุคลากรเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสำหรับข้าราชการครูโรงเรียน
อังกะสิลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- อิสลาม อาเหม็ด. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในจังหวัดสตูล (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.

ภาษาอังกฤษ

- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). *Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation, and Evaluation*. Ithaca, N.Y.: Cornell Univ, Center for International Studies.

การรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย

Cultural Capital Recognition of Tourist Attractions in Nakhon Ratchasima Province through the Perspective of Thai Tourists

รามณรงค์ นิลกำแหง*

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

Ramnarong Nilgumhaeng*

Lecturer of Tourism and Hotel Program, Faculty of Business Administration, Vongchavalitkul University*

Corresponding Author E-mail: ramnarong55@hotmail.com

(Received: April 22, 2021; Revised: May 19, 2021; Accepted: June 30, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา การศึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เพื่อส่งต่อให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ชมรม สมาคม ในการส่งเสริมทางการตลาดท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางเที่ยว ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชายไทยอายุ 20 ปีขึ้นไป ที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจำนวน 400 คน เก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Independent Sample: t-test ค่า F-test/ANOVA ทำการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 งานวิจัยในครั้งนี้จึงได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา

คำสำคัญ: ทุนทางวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

Cultural capital education is a key component in building tourists' perceptions of a tourist destination. It will be of great benefit to the tourism industry to be forwarded to government agencies and the private sector, clubs and associations in promoting tourism marketing through various social media, as well as developing appropriate tourism strategies. To encourage tourists to travel, so this research aims to study the cultural capital perception of tourist attractions in Nakhon Ratchasima through the perspective of Thai tourists. The population in the study was Thai male tourists aged 20 years and over who were not domiciled in Nakhon Ratchasima. Simple random sampling was used to select 400

samples with an unknown number of population. An accidental sampling was used to collect data.

The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, independent sample: t-test, F-test/ANOVA. The hypothesis was tested.

The results of a study on cultural capital perception of tourist attractions in Nakhon Ratchasima province classified by personal factors revealed that most tourists with different genders, ages, educations, occupations and average monthly income had different perceptions of cultural capital with statistical significance at the 0.05 level. This research therefore provided recommendations on the aforementioned issues. to promote tourism in Nakhon Ratchasima.

Keywords: Cultural Capital, Cultural Tourism

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยม และให้การสนับสนุนเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่งที่สะดวกรวดเร็วขึ้น มีการสร้างถนนสายใหม่ ๆ และทางด่วนมอเตอร์เวย์ที่เชื่อมโยงไปยังจังหวัดต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก และใช้เวลาเดินทางไม่นาน ส่งผลต่อการพัฒนาและส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยอาศัยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างยาวนานและเก่าแก่ในชุมชนมาเป็นจุดขายสร้างความน่าสนใจในการเดินทาง เช่น วิถีชีวิตชุมชน ประเพณีพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่น การแต่งกาย งานศิลปะ และโบราณสถาน เหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ในการนำเสนอวัฒนธรรมความเป็นตัวตนของชุมชนผ่านการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ รวมไปถึงสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญาจากผู้คนอันดั้งเดิมในชุมชน เป็นวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่หาได้ยาก โดย คำว่า “ทุนทางวัฒนธรรม” (Cultural Capital) คือความคงอยู่ ดำรงอยู่อันเก่าแก่ และมีอยู่อย่างยาวนานโดยมีทั้ง ทุนวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้ และทุนวัฒนธรรมจับต้องไม่ได้ โดย ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ มรดกทางวัฒนธรรม ผลงาน ศิลปะ ภาพวาด งานหัตถกรรมดนตรี ส่วนทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ความเชื่อ จารีต ประเพณี วิถีชีวิต วรรณกรรมพื้นบ้าน อาจกล่าวได้ว่า ทุน คือ สิ่งที่คุณค่าได้รับจากกระบวนการมรดกตกทอดทางสังคม อันกลายเป็นคุณสมบัติติดตัวที่เอื้อให้คุณค่าสามารถนำไปเพิ่มพูนมูลค่าของตนได้ เช่น องค์ความรู้ ค่านิยม กิริยามารยาท นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีคุณค่าอย่างหนึ่งที่ไม่ใช่คุณค่าเชิงเศรษฐกิจโดยตรง แต่มีมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจได้ เช่น งานศิลปะ, สถาปัตยกรรม, เครื่องปั้นดินเผา, หนังสือ (Bourdieu, 1986) โดยทุนทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็นสามลักษณะ ได้แก่ 1) ทุนที่เกิดจากการสั่งสมจากปัจจัยต่าง ๆ 2) ทุนที่ปรากฏอยู่ในรูปวัตถุ 3) ทุนที่เกิดจากการเชื่อมโยง คุณค่ากับสถาบัน โดยทุนทางวัฒนธรรมมีได้ 3 รูปแบบคือ 1) สิ่งที่ถูกฝังอยู่ในตัวบุคคล ชุมชน และกลุ่มคนมาอย่างยาวนาน (Embodies State) เช่น ความคิดจินตนาการ ความคิดริเริ่มและความเชื่อ 2) สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Objectified State) ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์สินค้าทางวัฒนธรรม เช่น รูปวาดเขียน หนังสือโบราณ สิ่งก่อสร้างโบราณสถานที่เป็นมรดกโลก 3) ความเป็นสถาบัน (Institutionalization State) ซึ่งสามารถทำให้เกิดความเป็นรูปธรรมได้ เช่น กติกา การยอมรับที่หลาย ๆ คนเห็นร่วมกัน เช่น การยอมรับในสถาบันพระมหากษัตริย์ วัด และโรงเรียน โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันเป็นวัฒนธรรมบางเรื่องอาจยังต้องใช้ตามแบบแผนจารีตดั้งเดิมอยู่หลาย ๆ อย่างนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้วัฒนธรรมนั้น ๆ คงอยู่ต่อไปไม่ให้งจายหายไป และมีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2559)

การศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชน นั้นมีคุณลักษณะเฉพาะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และมีวัฒนธรรมเฉพาะที่มีการบอกเล่าเรื่องราวในสังคมมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์ ที่สืบเนื่องเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาความรู้ และการให้คุณค่าของผู้คนในสังคม ผ่านงานศิลปกรรม โบราณสถาน ที่มีคุณค่าหรือศาสนสถานทาง

ประวัติศาสตร์ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความงดงาม และทรงคุณค่าแก่การอนุรักษ์ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตผู้คน ความเป็นอยู่ในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี สะท้อนถึงสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี และมีความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัด ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งโบราณวัตถุ แหล่งโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ สถานที่สำคัญทางศาสนา และงานศิลปกรรมสถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ งานเทศกาลประเพณี งานศิลปหัตถกรรม รวมไปถึงการนำเอาวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว โดยต้องเป็นวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ หรือมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่จะนำมาพัฒนาให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวโบราณวัตถุสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน งานศิลปกรรม สถาปัตยกรรม การละเล่นพื้นบ้าน เทศกาลงานประเพณี และงานศิลปะ หัตถกรรมสินค้าท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และการมีอัตลักษณ์ไม่ซ้ำของคนในชุมชน (สามพร มณีไมตรีจิต, 2539) โดยการท่องเที่ยวที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขาย เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรป ที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้น (ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2556) ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์, การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและงานประเพณี และการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Goeldner & Ritchie, 2006)

จังหวัดนครราชสีมาเป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์ และมีทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีชื่อเสียงหลากหลายเป็นเอกลักษณ์สำคัญของจังหวัด ได้แก่ 1) อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี 2) ภาษาโคราช 3) เพลงโคราช 4) ผาโหม หางกระรอก 5) อาหาร หมี่โคราช และ 6) สัตว์เลี้ยง แมวโคราช รวมไปถึงโบราณวัตถุทางประวัติศาสตร์อันเก่าแก่ อีกทั้งยังมีโบราณสถาน ปราสาทในอารยธรรมเขมร ที่เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย, ปราสาทเมืองแขก, ปราสาทเมืองเก่า ปราสาทพระโค (อโรคยาศาล) อำเภอสูงเนิน เป็นต้น และในเมืงนครราชสีมา ยังมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาวไทโคราชที่อาศัยอยู่ก่อนแล้ว ยังมีกลุ่มคนชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในบริเวณเขตชานเมือง ตามชุมชน ตำบล และอำเภอต่าง ๆ เช่น คนลาว คนแขก คนส่วย คนอินเดีย และคนจีน อาศัยอยู่ด้วยกัน ซึ่งแต่ละเผ่าพันธุ์ก็มีอาชีพ มีประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การแต่งกาย และภาษาพูดที่แตกต่างกันออกไป นับว่าเป็นความหลากหลายที่ลงตัว สำหรับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และประเพณีที่สำคัญที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ 1) งานฉลองวันแห่งชัยชนะท้าวสุรนารี จัดตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม ถึงวันที่ 3 เมษายน ของทุกปี 2) งานเทศกาลแข่งเรือประเพณีพิมาย กำหนดจัดประมาณเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี 3) งานประเพณีแห่เทียนพรรษาและการประกวดเทียนพรรษา จัดในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ก่อนวันเข้าพรรษา 1 วัน สถานที่บริเวณสนามหน้าศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา 4) งานประเพณีลอยกระทง โดยทั่วไปจัดแทบทุกชุมชน โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครราชสีมา ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ณ บริเวณคูเมืองหน้าศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา มีกิจกรรมการประกวดกระทงสวยงาม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นประจำทุกปี 5) เพลงโคราชเป็นเพลงพื้นเมืองที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ต้องอาศัยไหวพริบปฏิภาณของผู้เล่นเพลง มีท่วงทำนองการขับร้องสัมผัสเป็นภาษาพื้นบ้าน (ภาษาไทยโคราช) และลีลาท่ารำประกอบที่สำคัญ ไม่มีเครื่องดนตรีประกอบในการเล่น นับเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ที่สะท้อนให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมให้อนุชนรุ่นหลังได้อนุรักษ์และสืบสานต่อไป เหล่านี้จึงเป็นวัตถุดิบทุนทางวัฒนธรรมชั้นดีในการหยิบมาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสร้างการรับรู้ทางวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยวต่อการศึกษารเรียนรู้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวได้ แต่ในความเป็นจริงโดยภาพรวมแล้ว นักท่องเที่ยวกลับไม่ได้ให้ความสนใจการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประกอบกับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวนั้นสนใจการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากกว่า และถ้าไม่มีธุระ หรือไม่มีงานอยู่ในจังหวัดนครราชสีมาจะไม่เดินทางเข้ามาในตัวเมืองนครราชสีมา ทำให้ไม่พบพฤติกรรม

ของนักท่องเที่ยวที่สนใจเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา และการศึกษาด้านการรับรู้ทุนวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมาที่ยังมีน้อยอยู่ เมื่อเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง เพราะยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอีกหลายแห่งในจังหวัดนครราชสีมาที่ต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การส่งเสริมสนับสนุนทุนวิจัย การการประชาสัมพันธ์ และขาดการให้งบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน รวมไปถึงการจัดกิจกรรมแสดงทางวัฒนธรรมต่าง ๆ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อให้ทราบถึงทุนวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ตามระดับการรับรู้จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนา และการอนุรักษ์วัฒนธรรมของจังหวัด สามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์เป็นกลยุทธ์การพัฒนาการรับรู้แหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมในจังหวัดนครราชสีมา และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน ประเพณีได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในยุทธศาสตร์ด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทยจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ คือ นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ แตกต่างกันมีการ รับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน

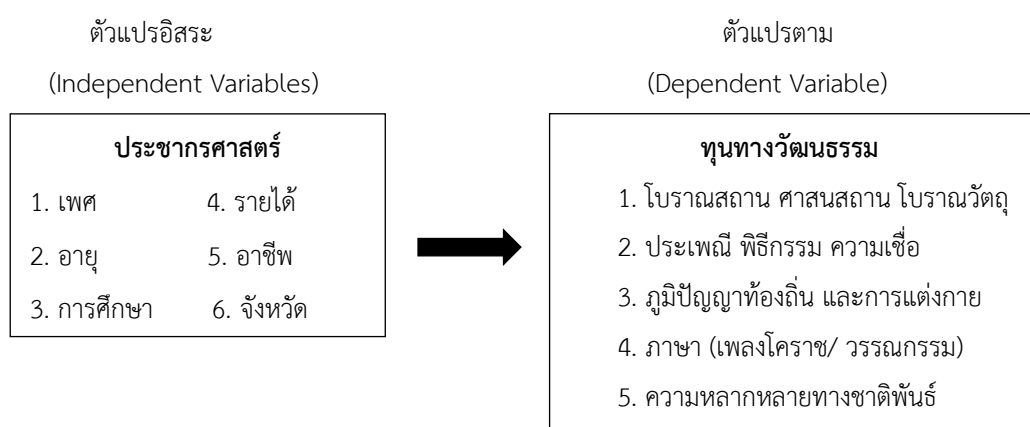
3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยอายุ 20 ปีขึ้นไป ที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรไม่ทราบขนาดกลุ่มตัวอย่างของคอคแรน (Cochran,1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน $\pm 5\%$

3.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบจากแนวคิดทฤษฎี และการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้คือ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.3 ขอบเขตของการศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา 2 สถานที่ คือ 1) อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา 2) วัดศาลาลอย อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยกำหนดขอบเขตเวลาในการศึกษาคือ เริ่มทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนมกราคม 2564 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเป็นเวลาประมาณ 3 เดือน และรวบรวมข้อมูลการค้นคว้าจากตำรา เอกสารบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา รวมถึงข้อมูลในระบบออนไลน์จากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษา

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 ชุด ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ถามเกี่ยวกับการรับรู้ทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีลักษณะแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามปลายปิด ซึ่งได้ค้นคว้าและดัดแปลงจากแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงกับงานของผู้วิจัยที่ได้ทำการศึกษา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความถูกต้องให้ครบถ้วนของเนื้อหา โดยนำแบบร่างแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของชุดคำถามในแต่ละตัวแปรด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนแจกแบบสอบถามจริง โดยผู้วิจัยได้จัดเรียงลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมถึงข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วยดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลโดยศึกษาเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจังหวัด มี ลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed End) มีคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple Choice) และเลือกตอบเพียงข้อเดียว มีคำถามจำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้ทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 5 ด้าน คือ 1) โบราณสถาน ศาสนสถานโบราณวัตถุ 2) ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแต่งกาย 4) ภาษา (เพลงโคราช / วรรณกรรม) และ 5) ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert scale โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายของค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา (กุลทลี รื่นรัมย์, 2551)

คะแนน 5	หมายถึง	การรับรู้ทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	การรับรู้ทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวมาก
คะแนน 3	หมายถึง	การรับรู้ทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	การรับรู้ทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	การรับรู้ทางวัฒนธรรมแหล่งเที่ยวน้อยที่สุด

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของการรับรู้ทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยว ของแบบสอบถามตอนที่ 2 กำหนด ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามทำการประมวลผลข้อมูลที่ส่งมาทำการป้อนข้อมูลของคำตอบในแบบสอบถาม บันทึกเข้าไฟล์ลงในดิสก์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (ฐานันท์ ศิลป์จารุ, 2555) นำมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

สถิติ F-test วิเคราะห์ค่าความแปรปรวน ANOVA (One-way analysis of variance) ทดสอบสมมุติฐานปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ (ยกเว้นเพศ) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสถิติ Independent Sample : t-test เพื่อหาค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างเพศชาย และเพศหญิง ต่อการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมโดยทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระกัน

4. ผลการศึกษา

การศึกษารับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา จากกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.6 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 42.5 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 27.6 รองลงมาคือ 31-40 ปี ร้อยละ 23.4 มีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา / ปวส. ร้อยละ 45.9 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. ร้อยละ 24.8 โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 29.3 รองลงมาเป็น นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 26.7 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 36.3 รองลงมาคือที่รายได้ 20,001 -30,000 บาท ร้อยละ 32.1 และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร ฯ ตามลำดับ ผลการศึกษารับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

รับรู้ทุนทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้	ลำดับที่
โบราณสถาน ศาสนสถาน โบราณวัตถุ	3.50	0.96	มาก	1
ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ	3.48	0.79	มาก	2
ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแต่งกาย	3.43	0.79	มาก	3
ภาษา (เพลงโคราช / วรรณกรรม)	3.36	0.86	ปานกลาง	4
ความหลากหลายทางชาติพันธุ์	3.06	1.02	ปานกลาง	5
รวม	3.37	0.70	ปานกลาง	

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ การรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยภาพรวม พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรม ด้านโบราณสถาน ศาสนสถาน โบราณวัตถุ โดยได้คะแนนสูงสุดเป็นอันดับแรก และมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมาคือ

ด้านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการแต่งกาย มีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$), ($\bar{X} = 3.43$) ส่วนด้านภาษา (เพลงโคราช/ วรรณกรรม) และด้านความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$), ($\bar{X} = 3.06$) ตามลำดับ

จากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างนักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ แตกต่างกันมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ ค่า Independent Sample: t-test และสถิติ F-test ANOVA สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ

การรับรู้ทุนทางวัฒนธรรม	ชาย (n=170)		หญิง (n=230)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
โบราณสถาน ศาสนสถาน โบราณวัตถุ	3.44	0.75	3.55	1.10	-1.097	0.273
ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ	3.38	0.75	3.55	0.81	-2.113	0.035*
ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแต่งกาย	3.42	0.76	3.43	0.81	-0.231	0.818
ภาษา (เพลงโคราช/ วรรณกรรม)	3.30	0.84	3.41	0.87	-1.271	0.205
ความหลากหลายทางชาติพันธุ์	3.00	0.93	3.10	1.08	-1.070	0.285
รวม	3.31	0.63	3.41	0.74	-1.454	0.147

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักท่องเที่ยวเพศหญิง และเพศชายมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันในด้านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่เกี่ยวกับการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 20 ปี (n=50)	21-30 ปี (n=113)	31-40 ปี (n=96)	41-50 ปี (n=74)	51-60 ปี (n=48)	มากกว่า 60 ปี (n=19)
		3.22	3.31	3.28	3.58	3.37	3.70
ต่ำกว่า 20 ปี	3.22	-	-0.09	-0.06	-0.37	-0.15	-0.48*
21-30 ปี	3.31		-	0.03	-0.27	-0.06	-0.39
31-40 ปี	3.28			-	-0.30	-0.09	-0.42
41-50 ปี	3.58				-	0.21	-0.12
51-60 ปี	3.37					-	-0.33
มากกว่า 60 ปี	3.70						-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่เกี่ยวกับการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ ภาพรวม พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวภาพรวม แตกต่างกับอายุ มากกว่า 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว น้อยกว่า อายุมากกว่า 60 ปี

นักท่องเที่ยวที่มี ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันโดยภาพรวม แตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักท่องเที่ยวที่มี อาชีพแตกต่างกันมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักท่องเที่ยวที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า โดยภาพรวม มีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรม ด้านโบราณสถาน ศาสนสถาน โบราณวัตถุ โดยได้คะแนนสูงสุดสุดมาเป็นลำดับแรก และอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า เพราะจังหวัดนครราชสีมามีโบราณสถาน ศาสนสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญ เช่น ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย ปราสาทเมืองแขก อำเภอสูงเนิน ปราสาทเมืองต่ำ ปราสาทบ้านปรังนคร ซึ่งมีทั้งแบบที่เป็นอโรคยศาล บรรณาลัย เมรุพรหมทัต และโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปเก่าแก่ รูปปั้นพระนาราย พระศิวะ และอื่น ๆ ที่ถูกสร้างไว้ในสมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มีอยู่อย่างมากมายในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ได้จากเอกสารการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา ตำรา บทเรียนในโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยในวิชาประวัติศาสตร์อีสาน รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ และสื่อทางการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถุติ หลิมไพโรจน์ และไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, (2558) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านโบราณสถาน ศาสนสถาน โบราณวัตถุ ที่สำคัญนั้น นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ในทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

ผลการทดสอบความแตกต่างของการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน ทั้งนี้ชี้ให้เห็นได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่แตกต่างกันจะมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน เช่น เพศหญิง และเพศชาย จะมีการรับรู้ในเรื่อง ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมแตกต่างกัน ส่วนอายุที่แตกต่างกันจะมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากวัฒนธรรมนั้นอาจจะมีประวัติที่ยาวนาน และรวบรวมอยู่ในรูปแบบเอกสารทางวิชาการ หรือตำราทางวิชาการ จึงทำให้เด็กเยาวชนรุ่นใหม่ไม่สามารถรับรู้ความรู้ทุนทางวัฒนธรรมได้ดีเท่ากับผู้ที่อายุมากกว่า และผู้ใหญ่ที่สูงอายุจะมีความชื่นชอบความเก่าแก่ และวัฒนธรรมประวัติศาสตร์มากกว่าเด็กวัยรุ่น นอกจากนี้ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีการรับรู้ทุนทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน การศึกษาที่สูงกว่าจะมีสืบค้นหาข้อมูลทางตำราอิเล็กทรอนิกส์ (E-book) และได้รับการถ่ายทอดจากครู อาจารย์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเข้าถึงได้ดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อย ทั้งนี้รวมถึงอาชีพด้วย และนักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้ที่แตกต่างกัน จะมีการรับรู้วัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช หวันจิต และประสิทธิ์รัตน์พันธ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการรับรู้การท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุงโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษาการรับรู้ทุนวัฒนธรรม ชี้ให้เห็นว่าควรให้ความสำคัญทุนทางวัฒนธรรม ด้านโบราณสถาน ศาสนสถาน โบราณวัตถุ มากที่สุด เพราะจังหวัดนครราชสีมา มี โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เช่น ปราสาทหิน พิมาย, ปราสาทเมืองแขก เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจ ค้นคว้ากับวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ และรู้จักร่องรอยทางอารยธรรมเขมร เขตอีสานตอนล่าง ดังนั้น จึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายช่องทางมากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมวัฒนธรรม ด้านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ต้องให้ความสนใจและหน่วยงานภาครัฐ ต้องจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุน โดยเฉพาะ งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารี และพิธีรำบวงสรวงท้าวสุรนารี (คุณย่าโม) ต้องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ เช่น งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารี โดยต้องระบุวัน เวลา ให้ชัดเจนในพิธีรำบวงสรวงท้าวสุรนารี (คุณย่าโม) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ และสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวในงานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารีได้อย่างสะดวก ส่วนวัฒนธรรม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแต่งกาย ต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์อาหารพื้นถิ่น เช่น ส่งเสริมส้มตำโคราช ให้กลายเป็นกิจกรรมทานอาหารพื้นบ้านประจำจังหวัด เพราะตำโคราชมีเอกลักษณ์รสชาติเฉพาะตัว และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รับรู้ถึงอาหารประจำจังหวัดนครราชสีมา ผ่านช่องทางกิจกรรม เทศกาลงานประเพณีต่าง ๆ และโปรโมทลงสื่อสังคมออนไลน์

อีกประการหนึ่งการจัดกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย ควรให้ความสำคัญและมุ่งเน้นไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวเพศหญิงก่อนเพราะผู้หญิงจะมีความเชื่อ และอ่อนไหวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องพิธีกรรมได้ง่ายกว่าผู้ชาย จะเห็นได้ชัดเจนจากพิธีกรรมรำบวงสรวงท้าวสุรนารี ผู้รำบวงสรวงเป็นผู้หญิงทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าควรเจาะตลาดกลุ่มสตรี ก่อนยกตัวอย่าง ผู้หญิงจะชื่นชอบการสวมใส่ผ้าไทยตามประเพณี เพราะผู้หญิงจะให้ความสำคัญกับการแต่งกายมากกว่าผู้ชาย การประชาสัมพันธ์จึงต้องมุ่งเน้นไปทางกลุ่มผู้หญิงจึงจะเห็นผล รวมไปถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผ้าไหม ผ้าคลุมไหล่ กระเป๋าถือ สร้อยข้อมือ และหมวกจักสานด้วย

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมาเพียง 2 แห่ง หากจะมีการวิจัยในครั้งต่อไป ควรเก็บข้อมูลเน้นทางด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรมในหลากหลายพื้นที่ จะได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น และเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2559). ทุนวัฒนธรรมไทยสู่การสร้างสรรค์เศรษฐกิจ. *อุตสาหกรรมสาร*, 58, 4-5. สืบค้นจาก

<https://e-journal.dip.go.th/dip/images/ejournal/fd2eaa1aedd740f4b4e32346220a000d.pdf>

กฤษณ์ รื่นรมย์. (2551). *การวิจัยตลาด Marketing Research* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2556). *แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม*. สืบค้นจาก <http://tourism-dan1.blogspot.com>

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ : บิซซิเนสอาร์แอนด์ดี.

นางนุช หวันชิตนาย และประสิทธิ์ รัตนพันธ์. (2561). การรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดพัทลุง.

วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 10(2), 13-20 สืบค้นจาก

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ecbatsu/article/view/153991/120640>

ฤดี หลิมไพโรจน์ และไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2558). อิทธิพลของภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลการวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6 ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* (น. 448-460). สืบค้นจาก

<http://journalgrad.ssrui.ac.th/index.php/5-02/article/view/269/203>

สามพร มณีไมตรีจิต. (2539). *บทบาทวัฒนธรรมไทยกับการท่องเที่ยว*. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ โครงการสืบเสาะวัฒนธรรมไทย ภูมิไทยนิยมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ภาษาอังกฤษ

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241-258). New York: Greenwood.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.) New York: John Wiley & Sons.

Goeldner, C., & Ritchie, J. R. B. (2006). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies* (10th ed.). Hoboken: Wiley.

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

Management Model to Promote Brain-based Learning of School Administrators under
the Primary Educational Service Area Office in Nakhon Ratchasima Province

ศรีสุรางค์ ทนโคสูง* สวงพงค์ ขวนชม** สมบูรณ์ ดันยะ*** และ ชาวลิต เกตุกระทุม****

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

ผู้ศาสตราจารย์ ดร., ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**, ***, ****

Srisurang Tonkoksung* Sanguanpong Chuanchom** Somboon Tanya*** and Chavalit Ketkratum****

Ph.D. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University**, ***, ****

Corresponding Author E-mail: Srisurang262514@gmail.com

(Received: March 2, 2021 ; Revised: April 21, 2021 ; Accepted: July 4, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนและ 3) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ประจำปีการศึกษา 2560 มีจำนวน 1,309 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้านระดับ ปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสนามเด็กเล่น รองลงมาคือ ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง และด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้ ลำดับสุดท้ายคือ ด้านหนังสือเรียนและใบงาน 2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ ด้านวัตถุประสงค์ รองลงมาคือ ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ ค่าเฉลี่ย และ ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ ลำดับสุดท้ายคือ ด้านหลักการและเหตุผล 3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน โดยมีระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ รองลงมา คือ ด้านสาระของรูปแบบ และ ด้านหลักการและเหตุผล ลำดับสุดท้ายคือ ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ, การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน, ผู้บริหารโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the management model for brain-based learning promotion of school administrators, 2) generate and develop the management model for brain based learning promotion of school administrators and, 3) assess the feasibility and usefulness of the model. The population were 1,309 school administrators under the Primary Education Service Area Office in Nakhon Ratchasima Province, in the Academic Year 2017. The data were collected from 30 school administrators to find out the mean and the standard deviation

Research results 1) Results showed that in overall, the school administrators under the Primary Education Service Area Office in Nakhon Ratchasima Province had the high management level to promote brain-based learning When the individual items were considered, the results revealed that 3 items were in the high level, 2 items were in the moderate level. The item with the highest mean score was, Playground followed by Brainy Classroom and Flip Learning Process and, Book and Worksheet, respectively. 2) Results revealed that the suitability of management model was at the highest level The aspects with highest level were Rationale, Overall Objective, Essence of the Pattern, Approach of Model Implementation, and Conditions for the Overall Success of the Model 3) Results revealed that the feasibility and usefulness of the management model for brain-based learning promotion of school administrators were at the highest level. The aspects with the highest level were Rationale, Overall Objective, Essence of the Pattern, Approach of Model Implementation, and Conditions for the Overall Success of the Model.

Keywords: Management Model, Brain-based Learning, School Administrators, Primary Educational Service Area Office

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สภาวะของข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน กลไกของการแข่งขันที่สูงทุกระดับแบบ คักยภาพ บทบาทสำคัญทางวิชาการด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ (Phetmalaiikul, 2017) ทำการศึกษาการบริหารและการจัดการงานวิชาการเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า จาก 17 ขอบข่าย การบริหารงานวิชาการที่เสริมสร้างทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ขอบข่ายงานที่มีคะแนนสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ การสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครู และการพัฒนาการใช้หลักสูตร จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญสูงสุดกับการพัฒนาผู้เรียน โดยพยายามที่จะเพิ่มการทำงาน (เรียนรู้) ร่วมกัน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการแก้ปัญหาโดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนภายใต้การส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษา และต้องส่งเสริม การจัดการเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่เห็นความสำคัญของการอ่านและจัดโครงการพลิกโฉมโรงเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี แนวทางการพัฒนาสมอง (พรพิไล เลิศวิชา, 2558) การจัดการเรียนรู้ (Brain-based Learning) ความเข้าใจเกี่ยวกับสมอง มาออกแบบการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนของเด็กแต่ละช่วงวัย โดยใช้หลักการเรียนรู้ 5 ดอกสู่การพลิกโฉมการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีสื่อที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยที่ใช้สื่อ จะต้องมีความสัมพันธ์กันนี้ทำมาจากวัสดุที่หาง่าย ประหยัดสื่อมีการตกแต่งสวยงาม กระตุ้นให้ตื่นตัว ทำท่าย อยากหยิบ

อยากลอง อยากลงมือทำเป็นสิ่งที่ใช้แล้วรู้สึกว่าการเรียนคือการลงมือปฏิบัติ ได้เล่น ได้สนุกกับเพื่อนเป็นสิ่งที่ใช้แล้ว ผู้เรียนรู้สึกมีแรงจูงใจอยากทำงานให้สำเร็จ (กมลฉัตร กล่อมอิม, 2560) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมาธิเพื่อเตรียมความพร้อม โดยการทำสมาธิ เล่าเรื่อง ออกกำลังกาย เล่นเกม เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยการร่วมคิดร่วมทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนความสามารถหรือทักษะที่จำเป็น ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ครูสามารถนำความรู้ไปจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิจารณ์ญาณทักษะการแก้ปัญหา และทักษะ การคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานต่อไป

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

2.3 เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

1. สัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สัมภาษณ์ ผู้บริหารต้นแบบสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2. ผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานให้สัมภาษณ์และข้อมูลด้านการบริหารจัดการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน จากผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน รวมทั้งหมด 3 คน ส่งหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลพร้อมแบบสัมภาษณ์และขออนุญาตนัดหมาย กำหนดวัน เวลา และสถานที่ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามตารางการนัดหมายการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมเกิดจากการบริหารจัดการตามหลักการบริหารแบบ POLC เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านสนามเด็กเล่น 2) ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง 3) ด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านหนังสือเรียนและใบงาน และ 5) ด้านสื่อและนวัตกรรม

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนาแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมิน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

1. ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิกเอิร์ท (Likert, 1967 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

3.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาระดับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม ผู้วิจัยนำเสนอ ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสนามเด็กเล่น	4.13	0.51	มาก
2. ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง	3.59	0.50	มาก
3. ด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้	3.58	0.49	มาก
4. ด้านหนังสือเรียนและใบงาน	3.18	0.45	ปานกลาง
5. ด้านสื่อและนวัตกรรม	3.18	0.45	ปานกลาง
รวม	3.53	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานตามหลักการบริหารแบบ POLC ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ระดับ ปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่อยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก คือ ด้านสนามเด็กเล่น ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา คือ ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง ($\bar{X} = 3.59$) และด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.58$) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ลำดับ คือ ด้านหนังสือเรียนและใบงาน ($\bar{X} = 3.18$) และด้านสื่อและนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.18$)

4.2 รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการโดยจัดการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ประกอบ ดังนี้

4.2.1 ด้านหลักการและเหตุผล กระบวนการบริหารจัดการตามหลักการบริหารแบบ POLC มีส่วนสำคัญมากในการส่งผลให้การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพต่อครูผู้สอนและนักเรียนที่ได้รับโอกาสในการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพราะกระบวนการต่าง ๆ จากสาระของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ก่อให้เกิดความสุข ความสมดุลทางการเรียน นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพโดยมีครูเป็นผู้อำนวยการมีความสะดวก มีผู้บริหารคอยส่งเสริมสนับสนุนในทุก ๆ กิจกรรมอย่างมีระบบและยืดหยุ่นได้นำคิดนำทำนำพัฒนาประสานบ้านวัดโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองให้เป็นรั้วโรงเรียนและเป็นแนวร่วมในการพัฒนาการศึกษา เสริมสร้างพัฒนาการทางสมองของเด็กอย่างยั่งยืนต่อไป

4.2.2 ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน นำรูปแบบการบริหารจัดการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา มาใช้ในสถานศึกษาของตน

4.2.3 ด้านสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

4.2.4 ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการในเรื่องสำคัญที่จะพัฒนา นำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาให้สำเร็จ

4.2.5 ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาสู่ความสำเร็จ

4.3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยนำเสนอ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านหลักการและเหตุผล	4.71	0.49	มากที่สุด
2. ด้านวัตถุประสงค์	4.86	0.38	มากที่สุด
3. ด้านสาระสำคัญ ประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่ 1 ด้านสนามเด็กเล่น องค์ประกอบที่ 2 ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง องค์ประกอบที่ 3 ด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 หนังสือเรียนและใบงาน องค์ประกอบที่ 5 ด้านสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	4.67	0.47	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
4. ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	4.71	0.46	มากที่สุด
5. ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ	4.77	0.43	มากที่สุด
รวม	4.75	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.46)

4.4 การศึกษาความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน มีดังนี้

4.4.1 ผลการศึกษาความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านหลักการและเหตุผล/สาระสำคัญ ผู้วิจัยนำเสนอ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านหลักการและเหตุผล/สาระสำคัญ

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนด้านหลักการและเหตุผล	ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. หลักการและเหตุผล ตามหลักการบริหารแบบ POLC การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเกิดคุณภาพและประสิทธิภาพต่อครูผู้สอนและนักเรียนที่ได้รับโอกาสในการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพราะกระบวนการต่าง ๆ จากสาระของรูปแบบ	4.87	0.35	4.93	0.25
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนนำรูปแบบการบริหารจัดการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา มาใช้ในสถานศึกษาของตน	4.83	0.38	4.97	0.18
โดยรวม	4.85	0.02	4.95	0.19

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านหลักการและเหตุผล/สาระสำคัญ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.02) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.19)

4.4.2 ผลการศึกษาความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านสาระสำคัญของรูปแบบ ผู้วิจัยนำเสนอ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านสาระสำคัญของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนด้านสาระสำคัญของรูปแบบ	ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
องค์ประกอบที่ 1 ด้านสนามเด็กเล่น	4.83	0.86	4.96	0.74
องค์ประกอบที่ 2 ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง	4.88	0.66	4.86	0.74
องค์ประกอบที่ 3 ด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้	4.59	0.67	4.75	0.70
องค์ประกอบที่ 4 หนังสือเรียนและใบงาน	4.56	0.63	4.70	0.57
องค์ประกอบที่ 5 ด้านสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	4.60	0.63	4.77	0.64
โดยรวม	4.69	0.69	4.81	0.68

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมอง เป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านสาระสำคัญของรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.69) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.68)

4.4.3 ผลการศึกษาความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยนำเสนอ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ผู้บริหารสร้างความตระหนักในการนำรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ	4.87	0.35	4.90	0.31
2. ผู้บริหารจัดประชุมชี้แจงเพื่อนำรูปแบบมาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ	4.87	0.35	4.97	0.18
3. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ	4.83	0.38	4.97	0.18
4. มีการนิเทศ ติดตามมาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ	4.90	0.31	4.90	0.31
5. มีการนิเทศ ติดตามมาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ	4.90	0.31	4.83	0.38

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของ ผู้บริหารโรงเรียน ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ	ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. นำผลการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน หาข้อสรุปเพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป	4.93	0.25	4.80	0.41
โดยรวม	4.88	0.05	4.90	0.10

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.05) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.10)

4.4.4 ผลการศึกษาความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ ผู้วิจัยนำเสนอ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของ ผู้บริหารโรงเรียน ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ	ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักในการนำเงื่อนไขรูปแบบสู่ความสำเร็จ	4.87	0.35	4.90	0.31
2. สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดย ใช้สมองเป็นฐาน เพื่อสามารถพัฒนารูปแบบสู่ความสำเร็จ	4.87	0.35	4.97	0.18
3. มีแผนการพัฒนายอย่างเป็นระบบกำหนดกรอบเป้าหมาย การดำเนินงาน เป็นระยะ และกำหนดช่วงเวลาความสำเร็จ	4.93	0.37	4.90	0.31
4. สถานศึกษาจัดให้มีการบริหารจัดการการใช้รูปแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานสู่ความสำเร็จ	4.87	0.35	4.90	0.31
5. สถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการระดมทุนทุกภาคส่วนมาช่วย สนับสนุนการปรับปรุงและการจัดหาสื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน	4.97	0.18	4.90	0.31
โดยรวม	4.90	0.07	4.91	0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.07) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.05)

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับ

ปานกลาง 2 ด้าน โดยระดับ 3 ลำดับแรก คือ ด้านสนามเด็กเล่น รองลงมาคือ ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง และด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้ ระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านสื่อและนวัตกรรม และด้านหนังสือเรียนและใบงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสนามเด็กเล่น (Playground) ส่งผลให้เด็กมีการพัฒนาสมองกระตุ้นความจำลดความเครียดสอดคล้องกับ ชัยณรงค์ เกียนแจ้ง (2560) ได้กล่าวไว้ว่าผู้บริหารที่พัฒนาสนามเด็กเล่นจัดทำสนามที่มีฐานหลากหลาย ให้เด็กได้วิ่ง ปีน โหน ลอด กระโดด ฯลฯ ที่ต้องใช้ร่างกายเคลื่อนไหวทุกส่วนและมีวัสดุกันกระแทกจัดเวลาให้เด็กได้เล่นสนาม/เคลื่อนไหว 20 นาทีต่อวัน มีคุณครูคอยดูแลความปลอดภัยและมีการตรวจเช็คความปลอดภัยของสนามอย่างสม่ำเสมอส่งเสริมให้เด็กมีอิสระหลังแข่งแกร่งเด็กได้ออกกำลังกาย ร่างกายจะส่งผลไปเลี้ยงสมองมากขึ้นเพิ่มการทำงานของสารสื่อประสาทช่วยเพิ่มจำนวนเส้นเลือดฝอยในสมองกระตุ้นสมองส่วนที่บันทึกความจำ คือ ฮิปโปแคมปัส (Hippo campus) ทำให้จดจำได้ดี ช่วยลดระดับคอร์ติซอล (Cortisol) หรือสารแห่งความเครียด ช่วยให้สมองสร้างสารเซโรโทนิน (Serotonin) ที่มีบทบาทต่อการจดจำทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การดำเนินการปรับปรุงสนามเด็กเล่น ออกแบบสนามเด็กเล่นให้เด็กได้ออกกำลังกายได้ทุกส่วน เพื่อกระตุ้นการทำงานของสื่อประสาท ช่วยเพิ่มจำนวนเส้นเลือดฝอยในสมองกระตุ้นสมองความจำ ลดความเครียด จากผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน โดยระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านวัตถุประสงค์ รองลงมา คือ ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ และ ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ ด้านสาระสำคัญ และลำดับสุดท้ายคือ ด้านหลักการและเหตุผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสร้างความตระหนักในการนำรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ แต่งตั้งคณะกรรมการมอบหมายบทบาทหน้าที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกันเพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) การกำหนดแนวทางปฏิบัติมาปฏิบัติใช้อย่างสม่ำเสมอกับหน่วยย่อยของสถาบันโดยกำหนดให้บทบาทหนึ่งมีหน้าที่ต่อเนื่องไปอีกกับบทบาทหนึ่งต่อไปเรื่อย ๆ จนทำให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน โดย 3 ลำดับแรก คือ ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ รองลงมา คือ ด้านสาระของรูปแบบ และด้านหลักการและเหตุผล และลำดับสุดท้ายคือ ด้านแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีแผนการพัฒนารูปแบบเป็นระบบกำหนดกรอบเป้าหมาย การดำเนินงานเป็นระยะ และกำหนดช่วงเวลาความสำเร็จจัดให้มีการบริหารจัดการการใช้รูปแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่ความสำเร็จสามารถเป็นองค์ประกอบสู่ความสำเร็จสอดคล้องกับ สมาน อัศวภูมิ (2553) ได้สรุป เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบที่ดีควรมีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ ระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ทฤษฎีพื้นฐานหรือหลักการของรูปแบบระบบกลไกของรูปแบบ วิธีดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางประเมินรูปแบบคำอธิบายประกอบรูปแบบ กระบวนการบริหารจัดการตามหลักการบริหารแบบ POLC มีส่วนสำคัญมากในการส่งผลให้การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเกิดคุณภาพ และประสิทธิภาพต่อครูผู้สอนและนักเรียนที่ได้รับโอกาสในการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพราะกระบวนการต่าง ๆ จากสาระของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารนั้นก่อให้เกิดความสุขความสมดุลทางการเรียน นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพโดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก มีผู้บริหารคอยส่งเสริมสนับสนุนในทุก ๆ กิจกรรม โดยมีแนวทางการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสร้างความตระหนักในการนำรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ
 - 2) ผู้บริหารจัดประชุมชี้แจงเพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ
 - 3) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ
 - 4) มีการนิเทศ ติดตามมาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ
 - 5) มีการนิเทศ ติดตามมาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสู่การปฏิบัติ
 - 6) นำผลการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมาหาข้อสรุป เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป
- สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา 5 ด้านคือ 1) ด้านหลักการและเหตุผลกระบวนการบริหารจัดการตามหลักการบริหารแบบ POLC มีส่วนสำคัญมากในการส่งผลให้การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเกิดคุณภาพและประสิทธิภาพต่อครูผู้สอนและนักเรียนที่ได้รับโอกาสในการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพราะกระบวนการต่าง ๆ จากสาระของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ก่อให้เกิดความสุข ความสมดุลทางการเรียน นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ 2) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนนำรูปแบบการบริหารจัดการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา มาใช้ในสถานศึกษาของตน สอดคล้องกับทิตนา แชมมณี (2552) กล่าวถึงรูปแบบโดยทั่วไปที่ใช้กันว่า ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรก คือ ทฤษฎี หลักการ แนวคิดของรูปแบบ ส่วนที่สอง คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่สาม คือ กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ 3) ด้านสาระสำคัญของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านสนามเด็กเล่น ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง ด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้ ด้านหนังสือเรียนและใบงาน และด้านสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ 4) การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการในเรื่องสำคัญที่จะพัฒนานำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาให้สำเร็จ และ 5) ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับ ชีระ รุญเจริญ (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินรูปแบบ 6) เงื่อนไขของรูปแบบของจอยส์และวิล (Joyce and Weil, 2003) ได้สรุปการพัฒนาแบบไว้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนาแบบ ขั้นตอนที่ 2 นำแนวคิดสำคัญของข้อมูลได้จากการวิเคราะห์มากำหนดหลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เห็นว่าสำคัญและจำเป็นอันจะทำให้รูปแบบมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการกำหนดทิศทาง ลำดับความสำคัญและรายละเอียดขององค์ประกอบเหล่านั้น ขั้นตอนที่ 3 กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเงื่อนไขต่าง ๆ ในรูปแบบการบริหารจัดการด้านการเรียนรู้ไปใช้ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบ เป็นขั้นทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยปฏิบัติโดยการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีเป็นการประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบ และด้านการเรียนการสอนทั้งในทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติมีการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ เป็นการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริงนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของกลุ่มที่สอนแบบเดิม และกลุ่มที่สอนโดยรูปแบบคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของรูปแบบหรือคำนวณค่าเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงรูปแบบ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบระยะนี้ข้อมูลจากการประเมินความเป็นไปได้เชิงทฤษฎีของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อห้มีความเป็นไปได้ทาง

ปฏิบัติ ระยะที่ 2 เป็นการปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการด้านการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลจากการทดลองใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการด้านการเรียนรู้ และนำไปทดลองซ้ำอาจทำได้หลายครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

5.3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเหมาะสมอย่างยิ่งในการเป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับ รำพึง ชำนาญ (2553) ได้สรุปการพัฒนาแบบโรงเรียนขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกไว้ว่า การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบต้องตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบและสรุปแนวทางวิธีดำเนินการพัฒนารูปแบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของผู้บริหารนั้นมีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทั้งครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน สอดคล้องกับ ดิเรก วรรณเศียร (2545) ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบนั้นโดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้าง หรือต้องการที่จะพัฒนารูปแบบให้ชัดเจนแล้วนำไปตรวจสอบหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือทดลองใช้ต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุนการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการศึกษา พัฒนางองค์กร และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพอย่างยั่งยืน

6.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนควรให้ความสำคัญสนับสนุนการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน และจัดหางบประมาณสนับสนุนจากภาคเอกชน ประชาชน องค์กรอื่นโดยการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้มีจิตศรัทธาในการร่วมพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรกำหนดหัวข้อในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานตามการรับรู้ของครูผู้สอน

6.2.2 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มขอบเขตในการศึกษาให้ครอบคลุมทุกจังหวัด ทุกภาคของประเทศไทย

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาพลศึกษา. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(1), 77-89.
สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/81625/64902>
- ชัยณรงค์ เกียนแจ้ง. (2560). *สภาพการดำเนินการและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพสมอง (Brain-Based Learning : BBL)* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). *การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทิศนา ขมมณี. (2552). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เนท.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2558). *คู่มือการสอนอ่านออกเขียนได้ตามแนวคิด BBL ระดับประถมศึกษา*. เชียงใหม่: ธารปัญญา.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รำพึง ชำนาญ. (2553). รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเพื่อเป็นองค์การ
แห่งการเรียนรู้ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาน อัครภูมิ. (2553). *การบริหารการศึกษายุคใหม่: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับปรับปรุง).
อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

- Joyce, B. & Weil, M. (2003). *Model of Teaching* (5 th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Phetmaikul, T. (2017). Academic Administration and Management to Enhance Learners Skills and Characteristics in 21st Century. *International Journal of Education Science and Research (IJESR)*, 7(1), 1-12.

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
ในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

The Development of Administrative Strategies towards the Excellence
of the Schools in St.Gabriel's Foundation, Thailand

สอาด วงศาเจริญภักดิ์* สรวงพงษ์ ขวนชม** สมบูรณ์ ดันยะ*** และ ไพศาล หวังพานิช****

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล***

รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล****

Sa-ard Vongsacharoenbhakdi* Sanguanpong Chuanchom** Somboon Tanya***

and Paisal Wangphanich****

Ph.D. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University***

Associate Professor Dr., Faculty of Education, Vongchavalitkul University****

Corresponding Author E-mail: bsgsaard@gmail.com

(Received: March 25, 2021; Revised: June 17, 2021; Accepted: June 18, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 3) ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 แบ่งเป็น 2 ชั้น ชั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ ร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และเอกสารประกอบการประชุมกลุ่มสนทนา และตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ ดำเนินการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ ดำเนินการโดยนำกลยุทธ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาว่าเหมาะสมมาเป็นเนื้อหาจัดทำเป็นแบบสอบถามความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าสำนัก ผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 64 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยเฉลี่ยมีการดำเนินการอยู่ในระดับ มาก 2) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในเครือมูลนิธิ ให้มีประสิทธิภาพ ภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน มี 5 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 5 ตัวชี้วัด 5 โครงการ/กิจกรรม กลยุทธ์หลักที่ 2 เร่งรัดพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์โรงเรียนในเครือมูลนิธิ ให้มีประสิทธิภาพตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต มี 5 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 4 ตัวชี้วัด 6 โครงการ/กิจกรรม และกลยุทธ์หลักที่ 3 ยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ ให้มีมาตรฐานสากล บรรลุตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต มี 4 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 3 ตัวชี้วัด 7 โครงการ/กิจกรรม 3) ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนากลยุทธ์, การบริหารสู่ความเป็นเลิศ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the states and guidelines for educational institution administration towards the excellence of the schools in St.Gabriel's Foundation, 2) to develop strategies for educational institution administration towards the excellence of the Schools in St.Gabriel's Foundation, and 3) to investigate the suitability and evaluate the feasibility of the developed strategy's utility. The research was divided into 3 steps. Step 1 was to study the states for the school administration towards the excellence of the schools in St.Gabriel's Foundation, Thailand. The samples were employed by simple random sampling, consisting of 240 people. The instrument used in this step was a 5- points rating scale questionnaire based on the IOC score range from 0.60-1.00 and the reliability was 0.87. The data were analyzed by frequency, percentages, mean and standard deviation. In studying the guidelines for school management towards excellence in schools in St.Gabriel's Foundation, 27 informants were purposively by selected. The tool used was a semi-structured interview. The obtained data were analyzed by the content analysis. Step 2 was to develop a strategy for excellence in educational institution management by organizing a discussion group meeting consisting of 7 experts to consider the suitability of the draft strategy school administration to school excellence in the St.Gabriel Foundation of Thailand. Step 3 was to assess the feasibility and the utility of the strategies by 64 qualified persons.

The research results showed as follows: 1) The mean score of the states and guidelines for the educational institutions' administration towards the excellence of schools in St.Gabriel's Foundation of Thailand was at a high level. 2) The school administrative strategies for the excellence of schools in the St.Gabriel's Foundation of Thailand consisted of 3 main strategies as follows: (1) The school management in the St.Gabriel's foundation was developed to be efficient according to the sustainable good governance. (2) The human resource management in the St.Gabriel's foundation was accelerated effectively according to the St.Montfort's educational direction management. (3) The quality of students in the St.Gabriel's Foundation was improved to get the international standards through the St.Montfort's

educational institutions towards excellence of the schools in the St.Gabriel Foundation of Thailand were at the highest level.

Keywords: Strategy Development, Administrative Excellence

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นเลิศขององค์กรมีความสำคัญในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านวิทยาการ และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจนกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสังคมโลกในการดำรงคงอยู่ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน (สมหมาย อ้าดอนกลอย, 2556) ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ฉะนั้นแต่ละองค์กรจึงต้องหันมาสนใจที่จะพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพ เพราะการศึกษาถือเป็นหนึ่งในนโยบายที่สำคัญที่สุด โดยรัฐบาลเล็งเห็นว่าการศึกษาคือรากฐานของการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ เป็นรากฐานของการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง มีคุณภาพและคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแสวงหาวิธีการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรด้วยการดำเนินงานที่มุ่งไปข้างหน้าแบบเชิงรุก โดยการวางแผนเพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด มีการระดมและจัดสรรทรัพยากร และการปฏิบัติงานให้มีจุดยืนอย่างเข้มแข็ง ลดความเสี่ยงต่อการให้ถ้อยที่สุด ที่สำคัญสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและตลาดและมีการคำนึงถึงปรัชญา และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งองค์กร มีการวางแผนในภาพรวมขององค์กรที่เป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาองค์กรที่ต่อเนื่อง Gorton and Rosen (1995) ได้กล่าวว่า การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นความอยู่รอดและการบรรลุเป้าหมายที่สัมพันธ์กับความสามารถทางการบริหารและความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับการดำรงอยู่หรือความล้มเหลวขององค์กร (Reed, 2010)

ดังนั้นองค์กรทางการศึกษารวมถึงโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) พัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการองค์กร เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ มีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา อยู่ร่วมกันและรับใช้สังคมตามทิศทางการจัดการศึกษาแนวมองฟอร์ต (มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย, 2559) เพื่อเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้วยการมุ่งพัฒนาการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความสำเร็จขององค์กร ด้วยการดำเนินงานที่มุ่งไปข้างหน้าแบบเชิงรุก เพื่อประสิทธิผลขององค์กร โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผน การหาทางเลือกที่ดีที่สุด และการระดมจัดสรรทรัพยากร เพื่อลดความเสี่ยงต่อการให้ถ้อยที่สุด มีการคำนึงถึงปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งองค์กร การวางแผนในภาพรวมขององค์กรที่เป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง คำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้ ตามเป้าหมายของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (เศกสรร สกนธวัฒน์, 2560) และจุดมุ่งหมายของการจัดตั้งองค์กร เพื่อให้ก้าวไปสู่ “ความเป็นเลิศ” โดยจะต้องเปลี่ยนจากกรอบความคิดเดิมไปสู่กรอบแนวความคิดใหม่ เพื่อก่อให้เกิดการบริหารที่มุ่งเน้นคุณภาพ โดยมีการปรับปรุงคุณภาพทั้งองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันขององค์กรให้ดำรงอยู่ตามสภาพแวดล้อม หรือปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (ศุภลักษณ์ เศษระพานิช, 2550) เพื่อเป็นการกำหนดทิศทาง ขอบเขต และเป็นประโยชน์ในการนำทางขององค์กรเพื่อจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรที่ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนากลยุทธ์ เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการขับเคลื่อน

ให้บรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงานประกอบด้วย การสร้างโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา การบูรณาการการศึกษา เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้การจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและทั่วถึง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากแนวความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อสภาพและแนวทางของโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมสามารถตรวจสอบได้ เร่งรัดการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการจัดการศึกษา และคุณภาพชีวิต โดยการนำกลยุทธ์ที่กำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือฯ ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

2.2 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

2.3 เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย แบ่งเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การพัฒนาบุคลากร 5) การจัดการความรู้ 6) กระบวนการบริหาร และ 7) ผลลัพธ์ โดยบูรณาการด้านการจัดการศึกษาแก่นักบุญมงฟอร์ต 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ฝ่ายจิต 2) ด้านการจัดการศึกษาเชิงอำนาจรับ 3) ด้านวิธีการของการรับสภาพเช่นเดียวกัน 4) ด้านนวัตกรรมใหม่ ๆ และความคิดริเริ่ม 5) ด้านผลประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก 6) ด้านผู้ร่วมงานและการมีเครือข่าย 7) ด้านความเคารพต่อชุมชนของชีวิต และ 8) ด้านแสวงหาความเป็นเลิศ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ร่วมบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 256 คน ของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย 16 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ร่วมบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ทั้ง 8 กลุ่มสาระฯ ปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) จากการสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน จากโรงเรียนในเครือฯ จำนวน 15 โรงเรียน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้วิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืน 240 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ดำเนินการ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 7 ด้าน ประกอบด้วย การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การพัฒนาบุคลากร การจัดการความรู้ กระบวนการบริหาร และผลลัพธ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลการวิเคราะห์ที่รวบรวมได้มาพิจารณา จัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยโดยนำประเด็นสำคัญที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายในระหว่างจุดแข็งและจุดอ่อน และผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกระหว่างโอกาสและอุปสรรคมากำหนดทิศทางขององค์การในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยระบุรายละเอียดตามองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ คือ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การพัฒนาบุคลากร การจัดการความรู้ กระบวนการบริหาร และผลลัพธ์ สามารถนำเสนอรายละเอียดได้ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าสำนักผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 16 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 64 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ฯ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำแบบประเมินส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จำนวน 16 โรงเรียน จำนวน 64 คน ได้รับกลับคืนมา 16 โรงเรียน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อได้มาซึ่งค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลระดับการปฏิบัติ โดยแสดงข้อมูลทางสถิติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาศภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การนำองค์การ	4.40	0.68	มาก
2. การวางแผนกลยุทธ์	4.31	0.65	มาก
3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.17	0.67	มาก
4. การพัฒนาบุคลากร	4.08	0.77	มาก
5. การจัดการความรู้	4.14	0.69	มาก
6. กระบวนการบริหาร	4.28	0.64	มาก
7. ผลลัพธ์	4.14	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.22	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำองค์การ รองลงมาเป็น การวางแผนกลยุทธ์ และกระบวนการบริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาบุคลากร

4.1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยที่มีแนวปฏิบัติที่ดี สรุปได้ว่า การให้ความสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการยกระดับคุณภาพผู้เรียนเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

4.2 ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.2.1 ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ดำเนินการตามวิธีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงได้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ให้มีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ด้วยหลักธรรมาภิบาล 4 ประการ
2. พัฒนาระบบบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และรางวัลคุณภาพแห่งชาติ
3. พัฒนาระบบการกำกับ ติดตามการบริหารจัดการศึกษา โดยคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง

จากประธานมูลนิธิฯ

4. เร่งรัดจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และรางวัลคุณภาพแห่งชาติ

5. กำกับการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้

ตัวชี้วัด

1. โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ทุกโรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาล 4 ประการ ในการบริหารจัดการศึกษา
2. โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ทุกโรงเรียน มีแผน พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบ
3. โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ร้อยละ 80 บริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และรางวัลคุณภาพ

แห่งชาติ

4. โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ทุกโรงเรียน ได้รับการกำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งฯ จากประธานมูลนิธิฯ

5. โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ร้อยละ 80 มีผลการกำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการฯ อยู่ในระดับดีเลิศ

โครงการ/กิจกรรม

1. โครงการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ
2. โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ
3. โครงการจัดระบบการเก็บข้อมูลอย่างรอบด้าน และต่อเนื่อง
4. โครงการจัดทำคู่มือการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และเกณฑ์มาตรฐานสากล
5. โครงการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหาร ของผู้บริหารในทุกระดับ

กลยุทธ์หลักที่ 2 เร่งรัดพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ให้มีประสิทธิภาพตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีสมรรถนะสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ
2. พัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร สู่การปฏิบัติตาม

ทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต

3. พัฒนาการเข้าสู่ตำแหน่ง และพัฒนาวิชาชีพของครูและบุคลากร
4. ออกแบบสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่บุคลากร
5. จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงของทรัพยากรมนุษย์

ตัวชี้วัด

1. ครูและบุคลากรร้อยละ 80 มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภาระดับดีขึ้น
2. ครูและบุคลากรร้อยละ 90 มีความผูกพันต่อองค์การระดับดีขึ้นและสอดคล้องกับผลลัพธ์ขององค์การ
3. โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ บริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพตามคู่มือการบริหารงานโรงเรียน

ในเครือมูลนิธิฯ

4. ครูและบุคลากรมีอัตราการลาออกลดลงร้อยละ 5

โครงการ/กิจกรรม

1. โครงการจัดทำแผนบริหารทรัพยากรมนุษย์ระดับมูลนิธิฯ และระดับโรงเรียน
2. โครงการจัดทำแผนพัฒนา การสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร สู่การปฏิบัติตามทิศทางการจัด

การศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต

3. โครงการยกระดับคุณภาพครูและบุคลากร
4. จัดทำระเบียบและเกณฑ์วิทยฐานะทางวิชาชีพของครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ

5. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน

6. จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์

กลยุทธ์หลักที่ 3 ยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ให้มีมาตรฐานสากล บรรลุตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต

กลยุทธ์ขับเคลื่อน

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยตามมาตรฐานสากลร่วมกับทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต

2. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Learning) ด้วยวิธีที่หลากหลาย

3. พัฒนาสื่อ/เทคโนโลยีเพื่อรองรับการเรียนรู้ยุคดิจิทัล (Digital Age)

4. พัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง

ตัวชี้วัด

1. ผู้เรียนร้อยละ 85 มีความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

2. ผู้เรียนร้อยละ 80 มีอัตลักษณ์ตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต โดยยึดมั่นในสังฆธรรม มีความวิริยะ อุตสาหะ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

3. ผู้เรียนระดับ ป.6 ม.3 และ ม.6 ร้อยละ 80 มีผลการสอบระดับชาติ (NT: National Test) สูงกว่าค่า T-Score 40

โครงการ/กิจกรรม

1. โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. โครงการพัฒนาครู ด้านการสร้างนวัตกรรมการสอน

3. โครงการจัดทำ พัฒนาสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยี

4. โครงการค่ายเพื่อนนักบุญมงฟอร์ต

5. โครงการ 1 โรงเรียน 1 กิจกรรม เพื่อสังคม

6. โครงการพัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผล

7. โครงการจัดทำตำรา บทเรียน ออนไลน์

4.2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ จากการพัฒนากลยุทธ์ฯ โดยการจัดกลุ่มสนทนาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและผ่านการเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ โดยแสดงข้อมูลทางสถิติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

การประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
วิสัยทัศน์	5.00	0.00	มากที่สุด
พันธกิจ	4.90	0.25	มากที่สุด
เป้าประสงค์	4.81	0.41	มากที่สุด
กลยุทธ์หลักที่ 1	4.88	0.31	มากที่สุด
กลยุทธ์หลักที่ 2	4.82	0.39	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
กลยุทธ์หลักที่ 3	4.88	0.24	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.88	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด พันธกิจ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เป้าประสงค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านกลยุทธ์หลัก พบว่า กลยุทธ์หลักที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์หลักที่ 2 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลยุทธ์หลักที่ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ผู้บริหาร และผู้ร่วมบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิ จำนวน 64 คน ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ ได้มาซึ่งค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงข้อมูลทางสถิติ แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์

การประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
วิสัยทัศน์	4.52	0.49	มากที่สุด	4.71	0.41	มากที่สุด
พันธกิจ	4.27	0.64	มาก	4.76	0.40	มากที่สุด
เป้าประสงค์	4.24	0.66	มาก	4.74	0.41	มากที่สุด
กลยุทธ์หลักที่ 1	4.14	0.80	มาก	4.66	0.44	มากที่สุด
กลยุทธ์หลักที่ 2	4.03	0.85	มาก	4.64	0.48	มากที่สุด
กลยุทธ์หลักที่ 3	4.22	0.79	มาก	4.68	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ โดยผู้บริหารและผู้ร่วมบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิ แสดงรายละเอียด ดังนี้ มีผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายกลยุทธ์หลัก ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในเครือมูลนิธิ ให้มีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

กลยุทธ์หลักที่ 2 เร่งรัดพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์โรงเรียนในเครือมูลนิธิ ให้มีประสิทธิภาพตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

กลยุทธ์หลักที่ 3 ยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิ ให้มีมาตรฐานสากล บรรลุตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาและผลการวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

5.1 สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ทั้ง 7 ด้าน คือ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การพัฒนาบุคลากร 5) การจัดการความรู้ 6) กระบวนการบริหาร และ 7) ผลลัพธ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาบุคลากร เป็นบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรอย่างต่อเนื่องในการพัฒนา ทั้งความรู้ในเบื้องต้น และความรู้เชิงลึก ในการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับสมรรถนะหลัก สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยส่งเสริมให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองตามแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) การพัฒนาเส้นทางสู่ตำแหน่งในวิชาชีพเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากร เกิดขวัญและกำลังใจที่ดี มีความมุ่งมั่นที่จะร่วมงานกับองค์การอย่างยาวนาน อีกทั้งยังได้รับการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งและค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (Best Practice) ของ Peters and Waterman (1982) ที่กล่าวว่า การบริหารบุคลากร ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญโดยนาระบบและวิธีการต่าง ๆ มาใช้สร้างแรงจูงใจในการทำงานได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ Kaho (2003) ได้ศึกษาปรัชญาหลักการของรูปแบบความเป็นเลิศของสถานศึกษาในประเทศสิงคโปร์ ตามหลักการกระจายอำนาจของรัฐบาลที่ให้เสรีกับสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับจุดแข็งของตัวเอง โดยการนำเสนอรูปแบบความเป็นเลิศสำหรับสถานศึกษา (School Excellence Model: SEM) เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและประเมินตนเอง ดังนั้น โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลจึงควรมีการกำหนดคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นของครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะหลักเพื่อตอบสนอง วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ เพื่อนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยไปประยุกต์ใช้ในองค์การของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยตามสภาพ และบริบทของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

5.2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ของนักวิชาการหลายท่านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์ สอดคล้องกับ ราตรี ศรีไพรวรรณ และพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2555) ได้ศึกษาการยกระดับด้านคุณภาพการศึกษาของไทยให้สู่ความเป็นเลิศ และพัฒนากลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนไปสู่แนวทางการพัฒนามาตรฐานสากล (World-Class Standard School) จะส่งผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารองค์การสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับ Compton-Lilly (2010) กล่าวว่า กลยุทธ์เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานระยะยาว และใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยจะทำให้ได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน (Sustainable Competitive Advantage) ทั้งนี้กลยุทธ์จะมุ่งเน้นการนำมาใช้ในสภาวะการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่มีการแข่งขัน (Competitive Environment) อันแสดงให้เห็นถึงการคาดการณ์ที่ดีที่สุด (Best Guess) ในสิ่งที่ต้องการกระทำเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะเกิดผลสำเร็จในอนาคตในขณะที่เผชิญอยู่กับคู่แข่ง หรือแม้แต่วิธีการที่คาดการณ์การเปลี่ยนแปลง เพื่อร่างกลยุทธ์ โดยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมพิจารณาความเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผลพบว่า การประเมินกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเหมาะสมระดับที่มากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพและบริบทของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง

ประเทศไทย รวมทั้งกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์หลัก กลยุทธ์ขับเคลื่อน ตัวชี้วัด โครงการ/กิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ โดยอภิปรายผลการพัฒนากลยุทธ์ ดังนี้ การพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในเครือมูลนิธิ ฯ ให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืนในการบริหารงานของโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ได้นำหลักการของธรรมาภิบาล มาปรับและประยุกต์ใช้ด้วยการกำหนดโครงสร้างการบริหาร และหน้าที่รับผิดชอบ อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ เสมอภาค และเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของการพัฒนาองค์การตลอดจนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของหน่วยงาน โดยคำนึงหลักความคุ้มค่า และหลักความมั่นคง พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ได้เห็นถึงความสำคัญในด้านพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ด้วยหลักธรรมาภิบาล 4 ประการ ซึ่งต้องมีการกำกับการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ โดยคณะกรรมการกลางที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานมูลนิธิฯ โดยมีความคาดหวังเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล และรางวัลคุณภาพแห่งชาติ โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ทุกโรงเรียนควรมีแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเร่งรัดพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ให้มีประสิทธิภาพตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถ โดยการนำศักยภาพของครู และบุคลากรมาใช้ในการสร้างผลงานและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถาบัน พบว่า ผลประเมินความเป็นไปได้ของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ได้เห็นถึงความสำคัญในด้านการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงของทรัพยากรมนุษย์เพื่อลดอัตราค่าจ้างที่ขาด โดยส่งเสริมการสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร สู่การปฏิบัติตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต ส่งผลให้เกิดความเป็นไปได้ โดยกำหนดให้ครูและบุคลากรร้อยละ 80 มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภาวะที่ดีขึ้นไป การยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ให้มีมาตรฐานสากล บรรลุตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ มีการวางแผนยุทธศาสตร์แผนยุทธศาสตร์มูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (2559) เป็นระยะ 6 ปี และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ โดยใช้แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างเป็นระบบ พบว่า ผลประเมินความเป็นไปได้ของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ได้เห็นถึงความสำคัญในด้านพัฒนาสื่อ/เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อัจฉริยะ (Digital Age) โดยกำหนดให้สร้างมาตราแก่ผู้เรียนระดับ ป.6 ม.3 และ ม.6 ร้อยละ 80 มีผลการสอบระดับชาติ (National Test: NT) สูงกว่าค่า T-Score 40 เป็นเครื่องมือตัวชี้วัด และใช้โครงการ ค่ายเพื่อนนักบุญมงฟอร์ต ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Learning) ด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยพัฒนา กำหนดมาตรฐานผู้เรียนร้อยละ 80 ให้มีอัตลักษณ์ตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งทางด้านการส่งเสริมความเป็นเลิศวิชาการ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

5.3 การประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย จากภาพรวมของกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า การประเมินความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมของกลยุทธ์ให้ความสำคัญในกลยุทธ์ที่ 3 ได้แก่ ยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ให้มีมาตรฐานสากล บรรลุตามทิศทางการจัดการศึกษาของนักบุญมงฟอร์ต มีระดับความเป็นไปได้สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Skipper (2006) ได้ศึกษาโรงเรียนมาตรฐานหรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (Successful School) พบว่า ลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลมีดังนี้ 1) เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) มีแผนงานทางวิชาการที่ดี

3) จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และสอดคล้อง ปรัชญา ดาวเรือง (2561) ได้ศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ควรจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จก้าวไปสู่ “ความเป็นเลิศ” และความเป็นเลิศดังกล่าวต้องยึดบนฐาน “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” เนื่องจากสภาพปัจจุบัน ปัญหาของคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ยังไม่ได้มาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ จึงต้องเร่งหาแนวทางในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามแนวนโยบาย และกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความเป็นเลิศ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์เพื่อนำไปเป็นข้อมูล ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานภายในโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ โดยการนำผลไปใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และบริบทแต่ละสถาบันในการดำเนินงานที่เป็นระบบและต่อเนื่องของโรงเรียน

6.1.2 โรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ ควรนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาตามกลยุทธ์หลักทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการบริหาร ด้านการพัฒนาศักยภาพ และด้านยกระดับคุณภาพการศึกษา ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

6.1.3 หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทุกระดับ ในการดำเนินการไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

6.1.4 นักวิจัยและผู้สนใจนำกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาไปวางแผนการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับระบบการบริหารสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบัน และมีการประเมินสถานการณ์ในอนาคตที่อาจมีผลกระทบจากปัจจัยภายนอก อาทิ สถานการณ์ทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี เป็นต้น

6.2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนในเครือมูลนิธิฯ หรือระดับนานาชาติในการพัฒนาศักยภาพ เพื่อยกระดับมาตรฐาน ให้มีความรู้ความสามารถและคุณภาพทางด้านการจัดการศึกษาที่ทัดเทียมตามมาตรฐานสากล

6.2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างความตระหนักในด้านพัฒนาศักยภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน รวมถึงสร้างต้นแบบของสังคมแห่งคุณธรรมและสันติสุขอย่างยั่งยืน

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ.2552-2555)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2562). *ข่าววงการศึกษาศาสตร์ : ขับเคลื่อนแผนบูรณาการด้านการศึกษา 6 ภาค*. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/moe/th/news>

โกศล ดีสีธรรม. (2546). *กลยุทธ์และกลวิธีการเพิ่มภาพ*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ปรัชญา ดาวเรือง. (2561). *กลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.

มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. (2559). *แผนยุทธศาสตร์มูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ระยะ 6 ปี (พ.ศ.2559-2564)*. กรุงเทพฯ: แพลนพรินติ้ง.

- ราตรี ศรีไพรวรรณ และพฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์. (2555). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และสมชาย หิรัญกิตติ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศุภลักษณ์ เศษะพานิช. (2550). *การพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เศกสรร สกนธวัฒน์. (2560). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยตามแนวคิดการเสริมสร้างนักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สมหมาย อำดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 7(1), 1-7.

ภาษาอังกฤษ

- Compton, L. C. (2010). A Mother and Daughter Go to School: A Story of Strengths and Challenges. In M. Dantas & P. Manyak (Eds.). *Learning from and with Diverse Families: Home-School Connections in a Multicultural Society*, (pp. 59-75). New York: Routledge.
- Gorton, G., & Rosen, R. (1995). Corporate Control, Portfolio Choice, and the Decline of Banking. *The Journal of Finance*, 50(5), 1377-1420. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1995.tb05183.x>
- Kaho, M. (2003). Decentralization and Marketization of Education in Singapore: A Case Study of the Excellence Model. *Journal of Educational Administration*, 41(4), 12-22.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Peters, T. J., & Waterman, R. H. (1982). *In Search of Excellence: Lessons from America's Best-Run Companies*. New York: Harper & Row.
- Reed, L. L. (2010). *Mustard Seeds as Means for Creative Problem Solving, Ethical Decision Making, Stakeholder Alliance, & Leader Development through Experiential Learning in Management Education*. *Developments in Business Simulations and Experiential Learning*, 37, 310-320. Retrieved from <https://journals.tdl.org/absel/index.php/absel/article/view/324>
- Skipper, S. (2006). *Conceptual Framework for Effective Inclusive Schools*. Retrieved from <http://www.leadership.fau.edu/icsei/2006/Papers/skipper.doc>

การพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนอง
ด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

The Development of English Vocabulary Memorization of Prathomsuksa 1 Students
by Total Physical Response Method

สุทธิดา ชัยประสิทธิ์* และ ขวลิต เกตุกระทุ่ม**

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**

Suttida Chaiprasit* and Chavalit Ketkrathum**

Graduate Student of Master Degree Faculty of Education, Vongchavalitkul University*

Assistant Professor, Faculty of Education, Vongchavalitkul University**

Corresponding Author E-mail: suttida.chaiprasit@gmail.com

(Received: April 23, 2021; Revised: May 13, 2021; Accepted: June 08, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/6 ที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสุนทรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 24 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง First Day at School โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) และ 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความสอดคล้อง ระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ให้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ พร้อมนำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อเพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-1.00 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR-20 ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (%) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Group และ t-test for One Sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การจดจำคำศัพท์, วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR)

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare the achievement in English vocabulary memorization ability of First Day at School by using Total Physical Respond (TPR) teaching method of Prathomsuksa 1 students between their pre and posttest scores, and 2) compare the achievements in English memorization ability of the First Day at School by using TPR teaching method of Prathomsuksa 1 students with the criterion of 70 percent. The samples were Prathomsuksa 1/6 students studying English subjects, in the Academic Year 2020, Sunthorn Watthana School, under the Office of Chaiyaphum Primary Education Area 1, Mueang Chaiyaphum District, Chaiyaphum Province. Twenty – four students were selected by cluster random sampling. The research tools were 1) a learning plan, Unit 1 entitled “First Day at School 2) achievement test with its objective index of congruency (IOC) of 0.5 or more, consisting of 30 items with the difficulty (p) within 0.20-0.80 and discriminant power (r) within 0.20-1.00. KR-20 was used to validate the reliability of the test revealing 0.89. The statistics used in the data analysis were mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (SD) t-test for Dependent Group and t-test for One Sample.

The results were as follows: 1) The posttest scores of Prathomsuksa 1 students were higher than their pretest counterparts with significant difference of 0.05.2) The achievement of English vocabulary memorization of Prathomsuksa 1 students on First Day at School by using TPR teaching method was higher than the specified 70% threshold with statistical significance at the .05 level

Keyword: Vocabulary Memorization Ability, Total Physical Response Method

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยมีความพยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้วยการประกาศนโยบายให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 ในปี พ.ศ. 2538 กำหนดให้มีการสอนตั้งแต่ประถมศึกษาเป็นต้นไปและได้ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ พ.ศ. 2539 รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการเปิดโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียน English Program (EP) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน แม้จะมีมาตรการดังกล่าวแต่ยังไม่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเท่าที่ควรเนื่องจากไม่สามารถจดจำคำศัพท์ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549 อ้างถึงใน เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555) ในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น สิ่งที่ไม่อาจละเลยได้เลยคือ เรื่องการจดจำคำศัพท์ เพราะหากไม่สามารถจดจำคำศัพท์ได้แล้ว ผู้เรียนจะไม่สามารถสื่อความหมายและบรรลุวัตถุประสงค์การสื่อสารได้ จากการวิจัยพบว่าปริมาณคำศัพท์และความลึกซึ้งในความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ของนักเรียนมีส่วนสัมพันธ์อย่างมากกับความเข้าใจในการอ่าน (Qian, 1999 อ้างถึงใน โชติกานต์ ใจบุญ, 2559) นอกจากนี้หากผู้เรียนรู้คำศัพท์สำคัญไม่เพียงพอ ก็ไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาที่เรียนหรือในข้อสอบได้ แม้ว่าจะเข้าใจกฎไวยากรณ์ได้อย่างดีเพียงใดก็ตามเนื่องจากมีข้อจำกัดที่สำคัญคือ ผู้เรียนจะเดาได้ค่อนข้างแม่นยำก็ต่อเมื่อรู้ศัพท์อย่างน้อย 95% ของเนื้อหาทั้งหมด (Laufer, 1989 อ้างถึงใน ก๊อ พิสุทธิ์ และ กัลยรัตน์ ขาววันดี, 2561) เพื่อให้เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษความสามารถในการจำคำศัพท์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ คำศัพท์คือ กลุ่มเสียง กลุ่มคำ เสียงพูดที่มีความหมายทั้งในการพูดและการเขียน ซึ่งคำศัพท์เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของภาษาทุกภาษา คำศัพท์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องเรียนรู้และเพิ่มพูนอยู่เสมอ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ (Burns & Lowe, 1966; Taylor, 1990 อ้างถึงใน อรุณา เพชรนัย, 2556)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุนทรวัฒนาพบว่า นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ กล่าวคือไม่สามารถนำไปต่อยอดเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับสูงขึ้นไปได้ การให้ผู้เรียนท่องจำคำศัพท์โดยไม่มีการส่งเสริมแรงจูงใจอื่นร่วมด้วยทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 6-8 ขวบ ซึ่งจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้มีความสนใจในการเรียนสั้น หากมีสิ่งอื่นที่น่าสนใจมากกว่า สมาธิในการเรียนจะหายไป ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ จากสาเหตุดังกล่าวที่พบเจอจากการสอน ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าวิธีการสอนเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยยึดเอาลักษณะของผู้เรียนเป็นหลักในการหาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ เน้นการเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและใช้การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเรียนรู้ จากความสำคัญของภาษาอังกฤษและสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงสนใจวิธีการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response: TPR) (Asher, 1979 อ้างถึงใน ชีริน พุมวรฐายี, 2557) ซึ่งเป็นวิธีสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาที่สองในระยะเริ่มต้น อีกทั้งยังสามารถพัฒนาความสามารถเพื่อจำคำศัพท์เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมนักเรียนไปสู่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับสูงขึ้นไป ผู้วิจัยจึงจะนำวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในหน่วยการเรียนรู้ 1 ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ห้องเรียนปกติ จำนวน 281 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสุนทรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/6 จำนวน 24 คน โรงเรียนสุนทรวัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.2 แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเตรียมการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Pre-Experimental Design แบบ One Group Pretest-Posttest Design (Fitz-Gibbon, 1987 อ้างถึงใน พระมาวิน กาญจน, 2561) เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบผลการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR)

		O_1	x	O_2
โดยที่	O_1	หมายถึง		การทดสอบก่อนเรียน
	X	หมายถึง		วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR)
	O_2	หมายถึง		การทดสอบหลังเรียน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง First Day at School ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 แผน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ชื่นนำและทบทวนบทเรียน โดยครูพูดประโยคคำสั่งภาษาอังกฤษพร้อมกับแสดงท่าทางประกอบคำสั่ง 2 – 3 ครั้ง นักเรียนฟังและปฏิบัติไปพร้อมกับครู ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติ ครูสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง โดยไม่ต้องดูแบบอย่างจากครู ครูสังเกตว่าถ้าผู้เรียนปฏิบัติไม่ถูกต้องให้กลับไปทำกิจกรรมในขั้นที่ 1 ใหม่ ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินการปฏิบัติและให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูประเมินการปฏิบัติของนักเรียนด้วยการสังเกต และแสดงให้นักเรียนทราบถึงผลการปฏิบัติทุกระยะของการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ขั้นที่ 4 ขั้นกิจกรรมและขั้นประเมินผลการเรียนรู้ ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม ซึ่งได้แก่การเล่นเกม การแสดงท่าทางประกอบเพลง การแสดงบทบาทสมมติ และการทำแบบฝึกหัดเสริมท้ายบทเรียน ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 1) อาจารย์ ดร.จินตนา วีระปรียากร ผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- 2) อาจารย์ประภัสสร กองทอง หัวหน้าหลักสูตรเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- 3) นางสาวลักษณาวดี ขุนวิช่วย ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุนทรวัฒนา ผลการพิจารณาปรากฏว่า

แผนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.43

3.3.2 แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนจากการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง First Day at School ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 1) อาจารย์ ดร.จินตนา วีระปรียากร ผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- 2) อาจารย์ประภัสสร กองทอง หัวหน้าหลักสูตรเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- 3) นางสาวลักษณาวดี ขุนวิช่วย ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุนทรวัฒนา

ผลการพิจารณาปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 ถึง 1.00 จำนวน 30 ข้อ ความยากง่าย (p) เท่ากับ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.20-1.00 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.89

3.4 การดำเนินการทดลองและจัดเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลวิจัยจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

3.4.2 ขอความร่วมมือจากโรงเรียนสุนทรวัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนการสอนเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

3.4.3 ดำเนินการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง First Day at School ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

3.4.3.1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง First Day at School ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.4.3.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เวลา 4 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

3.4.3.3 ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง First Day at School ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา

1 ชั่วโมง ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียนและบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง First Day at School ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ผู้จัดทำวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.5.1 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน โดยการทดสอบด้วย t-test แบบ Dependent Group

3.5.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการทดสอบด้วย t-test แบบ One Sample

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	24	30	13.41	6.34	-20.42*	0.000
หลังเรียน	24	30	27.96	5.87		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	เกณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	t	P
หลังเรียน	24	30	21	27.96	5.87	14.073*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า คะแนนผลการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 เนื่องจากวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) โดยลำดับขั้นการสอนมีดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ และทบทวนบทเรียน โดยครูพูดประโยคคำสั่งภาษาอังกฤษพร้อมกับแสดงท่าทางประกอบคำสั่ง 2 – 3 ครั้ง นักเรียนฟังและปฏิบัติไปพร้อมๆ กับครู ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติ ครูสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง โดยไม่ต้องดูแบบอย่างจากครู ครูสังเกตว่าถ้าผู้เรียนปฏิบัติไม่ถูกต้องให้กลับไปทำกิจกรรมในขั้นที่ 1 ใหม่ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินการปฏิบัติและให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูประเมินการปฏิบัติของนักเรียนด้วยการสังเกต และแสดงให้นักเรียนทราบถึงผลการปฏิบัติทุกระยะของการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ขั้นที่ 4 ขั้นกิจกรรมและประเมินผล การเรียนรู้ ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม ซึ่งได้แก่การเล่นเกมส์ การแสดงท่าทางประกอบเพลง การแสดงบทบาทสมมติ และการทำแบบฝึกหัดเสริมท้ายบทเรียน เป็นต้น จากวิธีการสอนดังกล่าวเป็นวิธีการที่เน้นให้นักเรียนเข้าใจคำศัพท์ผ่านท่าทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Body Movement) ประกอบกับการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางโดยใช้สิ่งของ (Total Physical Response - Object: TPR-O) โดยที่ครูจะใช้คำสั่งหรือคำศัพท์ง่ายๆ จากนั้นให้นักเรียนปฏิบัติท่าทางตามจนนักเรียนมีความพร้อมที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง จากกระบวนการนี้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ที่ครูสอนในชั้นปฏิบัติ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้จะสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงขึ้นด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ดังที่ ชีริน ชุมวรฐายี (2557) ที่ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางต่อการเรียนรู้คำศัพท์และความคงทนในการจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 25 คน พบว่า ความสามารถในการรับรู้คำศัพท์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้วิจัยอภิปรายผลไว้ว่า เนื่องจากผู้เรียนเป็นนักเรียนชั้น ป.1 มีบุคลิกภาพที่ชอบการเคลื่อนไหว ชุกชุน มีความสุขกับการได้แสดงออกหรือเลียนแบบคนใกล้ชิด ดังนั้นเมื่อครูใช้การสอนแบบ TPR ในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน นักเรียนจึงชอบเพราะได้แสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวร่างกาย และมีความสุขสนุกสนานในการเล่นแบบท่าทางอากัปกริยาของครูผู้สอน จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้คำศัพท์และมีการจดจำคำศัพท์อย่างคงทนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบ TPR ในงานวิจัยกล่าว อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วารุณีศิริ และอภิราตี จันทร์แสง (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ที่มีผลต่อทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนเฉลี่ย 4.20 ซึ่งอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ทำให้นักเรียนได้ขยับเคลื่อนไหวร่างกายตลอดเวลา ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนที่ชื่นชอบการเคลื่อนไหว การแสดงออกจึงทำให้มีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น

5.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่าหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางด้านการความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เรื่อง First Day at School หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ซึ่ง สุดา ชาตรินันท์ (2528, อ้างถึงใน คำพันธ์ แสนสุข, 2556) ได้สรุปข้อดีของวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ไว้ว่าเป็นวิธีการสอนที่ไม่ฝืนธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา คือ สอนตามลำดับทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน คำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนในการที่จะพัฒนาแต่ละทักษะ และช่วยทำให้เกิดการถ่ายโอน การเรียนรู้ทางบวกในแต่ละขั้นได้ดีมากและช่วยให้เกิดความทรงจำในการเรียนที่ถาวรและต่อเนื่องไปยังทักษะต่างๆ ได้อย่างดี เพราะการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้สรีระ (Total Physical) ตอบสนอง (Response) สิ่งเร้าที่เป็นคำสั่งภาษาอังกฤษนั้นทำให้ผู้เรียนต้องใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อในการเรียนรู้ ซึ่งตามทฤษฎีเกี่ยวกับความทรงจำ กล่าวไว้ว่ากระบวนการนี้คือ การเข้ารหัส ซึ่งกระทำได้โดยการท่องหรือการกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ (ธัญญา บุปผเวส, 2534) วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความทรงจำที่คงทนถาวรไม่ลืมง่าย ๆ เช่นเดียวกับคนที่ขี้จำหรือขี้จำง่าย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร พละโชติ (2561) ที่พบว่าความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษหน่วยการเรียนรู้ Body Actions ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้งนี้เนื่องมาจากวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นวิธีสอนที่เน้นการแสดงออกทางสรีรวิทยาของร่างกาย นักเรียนยังไม่ต้องพูด แต่จะเป็นผู้ฟังและทำตามท่าทางประกอบตามครูผู้สอนกิจกรรมในชั้นเรียนมีความสุขสนุกสนานและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ นักเรียนได้ฟังคำศัพท์ซ้ำๆ จากครูและเพื่อนร่วมชั้น ครูสามารถสื่อสารกับผู้เรียนทั้งชั้นหรือจะเป็นรายบุคคลและทุกครั้งก็ครูหรือเพื่อนๆ ในชั้นพูดคำศัพท์ก็จะแสดงท่าทางประกอบไปด้วยเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการฟัง มีบรรยากาศของกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและพร้อมเปิดรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เมื่อครูคอยเสริมแรงทางบวกด้วยคำชมเชย จึงช่วยลดความวิตกกังวลนักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจและจำได้ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hanim (2013 อ้างถึงใน ปุณยวีร์ จิโรภาสวรพงศ์, 2562) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่มีต่อการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษในเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษายืนยันว่าวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางเป็นวิธีสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาษาอังกฤษและการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กในระยะเริ่มแรกของกระบวนการเรียนรู้เนื่องจากการใช้กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย สนุกและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กสามารถจดจำคำศัพท์ได้ง่ายและยาวนาน ดังนั้นวิธีการสอนแบบนี้จึงเป็นวิธีการสอนที่ดีและเหมาะสมที่สุดในการใช้สอนภาษาให้กับเด็กหรือผู้ที่เพิ่งเริ่มเรียนภาษาอังกฤษ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 การพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้สอนควรศึกษาขั้นตอน และรูปแบบในการจัดกิจกรรม ใช้เนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อผู้เรียน บรรลุตามความมุ่งหมายของผู้สอน

6.1.2 การเตรียมอุปกรณ์ในการพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรคำนึงความชัดเจนของท่าทางที่แสดงออกร่วมกับอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อให้ประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้ และควรมีการประยุกต์ใช้อุปกรณ์หรือท่าทางเพิ่มมากขึ้นในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับระดับชั้นที่สูงขึ้น

6.1.3 การจัดการเรียนรู้ในช่วงระยะแรกๆ ผู้สอนควรมีการอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจนและดำเนินไปอย่างช้า ๆ ให้คำแนะนำจนนักเรียนเกิดความเข้าใจ เพื่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษางานวิจัยการเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ร่วมกับวิธีการแบบอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

6.2.2 ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับกับวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ความสามารถการฟังและพูด เป็นต้น

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ก๊กอ พิสุทธิ์ และกัลยรัตน์ ขาวันตี. (2561). การพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดฝึกทักษะโฟนิิกส์ออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเต่างอยพัฒนศึกษา. สืบค้นจาก http://www.ska2.go.th/reis/data/research/25620911_150656_0997.pdf
- คำพันธ์ แสนสุข. (2556). การศึกษาการเรียนรู้การฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทองในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต, กรุงเทพฯ.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2555). ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน: การจัดการศึกษาแบบบริบทแห่งความท้าทาย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 14(3), 107-118.
- โชติกันต์ ใจบุญ. (2559). กลยุทธ์การจำและการสอนภาษาจีน. สืบค้นจาก <https://www.shorturl.asia/BgrqU>
- ชีริน ชุมวรรณา. (2557). ประสิทธิภาพของการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางต่อการเรียนรู้คำศัพท์และความคงทนในการจดจำ คำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ธัญญา บุญเวส. (2534). จิตวิทยาเบื้องต้น. ขอนแก่น : ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญยวีร์ จิโรภาสวรพงศ์, วรพรรณ เหมชะญาติ, และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2562). การพัฒนารอบแนวคิดของรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยบูรณาการการสลับภาษาและวิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาอังกฤษของเด็กอนุบาล. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 47(2), 184-201.
- พระมาวินกาญจโน (โทแก้ว), ขวาล ศิริวัฒน์, และ พระวิเทศพรหมคุณ. (2561). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติ เรื่อง การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวบึงทุ่ง เขต การทางนครราชสีมาสภะเคราะห์ 3 จังหวัดนครพนม. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 5(1), 80-88.
- วารุณี ศิริ. (2559). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ที่มีผลต่อทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม. สืบค้นจาก <https://www.shorturl.asia/BYckg>
- ศิริพร พลโชติ. (2561). การศึกษาความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- อรอุมา เพชรน้อย. (2556). การศึกษาความสามารถการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จากการใช่วิธีสอนอ่านเป็นคำร่วมกับเทคนิค Picture Me Reading (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ภาษาอังกฤษ

- Kuder, G. & Richardson, M. (1937). *The Theory of Estimation of Test Reliability*. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1007%2FBF02288391>

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ เปิดรับบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความวิจารณ์หนังสือ ที่เขียนเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาอังกฤษที่ไม่ถูกหลักภาษา อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และส่งคืนเพื่อแก้ไขต่อไปบทความที่ส่งเข้ามาต้องอยู่ในเป้าประสงค์และขอบเขตของวารสาร (Focus and Scope) ซึ่งเป็นด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (ดูที่เกี่ยวกับวารสาร)

บทความงานวิจัย หรือบทความวิชาการ ควรมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า รวมถึงข้อมูลอ้างอิง ตารางกราฟ แผนภูมิ และตัวเลขต่างๆ หากบางบทความมีเนื้อหาที่ยาวเกิน 15 หน้า กองบรรณาธิการจะพิจารณาเป็นกรณีไป

การเตรียมบทนิพนธ์ต้นฉบับ

การเตรียมบทนิพนธ์ต้นฉบับสามารถจัดเตรียมได้ดังนี้

1) บทความวิจัย

ผู้นิพนธ์สามารถเตรียมบทความได้ดังนี้ :

ชื่อเรื่อง ต้องมีความกระชับ ชัดเจน

บทคัดย่อ ภายใน 450 คำ บทคัดย่อจะต้องมีข้อมูลเพียงพอสำหรับผู้อ่าน และจัดแนวชิดซ้ายตั้งแต่บทคัดย่อจนถึงรายการอ้างอิง

คำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ใช้เป็นคำจัดทำดัชนีคำค้น

ตัวบทความประกอบด้วย

1. **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา** เป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นของบทความและทบทวนความรู้ที่มีอยู่และความสำคัญของปัญหา

2. **วัตถุประสงค์/คำถามการวิจัย** เป็นการระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย และ/หรือระบุคำถามการวิจัย ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยประเมินว่าต้องทำงานวิจัยอย่างไรและในทิศทางใด จึงจะนำไปสู่คำตอบของคำถามนั้น ๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจเริ่มตั้งคำถามด้วยวลีคำถาม เช่น อะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร กับใคร

3. **วิธีดำเนินการวิจัย** เป็นการระบุการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิจัย หรือเพื่อตอบคำถามวิจัย มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือวิจัยและกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนนี้ต้องอธิบายกระบวนการวิจัยที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถทำซ้ำได้

4. **ผลการวิจัย** เป็นการให้ข้อสรุปของการค้นพบที่สำคัญ ไม่ควรยาวและซ้ำ แต่ควรแสดงสาระสำคัญของการศึกษาที่กล่าวถึงก่อนหน้า

5. **สรุปและอภิปรายผล** เป็นการอธิบายและตีความผลการค้นพบ เปรียบเทียบกับบริบทอื่น หรือบริบทที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกัน

6. **ข้อเสนอแนะ** เป็นการแนะนำ การนำผลการวิจัยไปใช้ และทิศทางในอนาคตสำหรับการวิจัยเพิ่มเติม

7. **กิตติกรรมประกาศ** เป็นการกล่าวขอบคุณหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ให้ความช่วยเหลือ ที่ทำให้ผลงานดำเนินไปได้ หรือประสบความสำเร็จ (ส่วนนี้จะไม่มีหรือไม่ได้)

8. **รายการอ้างอิง** ใช้ รูปแบบ APA, 6th edition ดูรูปแบบที่ให้ใน template

หมายเหตุ*

การอ้างอิงในบทความ (Intext Citation) จะมี 2 ลักษณะ คือ 1) การอ้างอิงหน้าข้อความ และ 2) การอ้างอิงท้ายข้อความ ให้จัดเตรียมโดยผสมผสานการอ้างอิงแบบ APA 6th edition ดูรูปแบบได้ที่ template บทความวิจัย จากหน้าเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/index>

2) บทควมวิชาการ

ผู้พิมพ์สามารถเตรียมบทความได้ ดังนี้:

ชื่อเรื่อง ต้องมีความกระชับ ชัดเจน

บทคัดย่อ ภายใน 450 คำ บทคัดย่อจะต้องมีข้อมูลเพียงพอสำหรับผู้อ่านและจัดแนวชิดซ้ายตั้งแต่บทคัดย่อจนถึงรายการอ้างอิง

คำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ใช้จัดทำดัชนีคำค้น

โครงสร้างของบทความวิชาการ มีดังนี้

บทนำ ไม่มีการกำหนดหัวข้อรองที่ตายตัว ผู้พิมพ์อาจพิจารณาให้ประกอบไปด้วย

1. เหตุผลของการศึกษา
2. วัตถุประสงค์
3. ขอบเขตของการศึกษา
4. นิยามศัพท์

เนื้อหา สำหรับเนื้อหาไม่มีการกำหนดหัวข้อรองที่ตายตัว ให้ขึ้นอยู่กับผู้พิมพ์บทความ

บทสรุป

รายการอ้างอิง ใช้ รูปแบบ APA, 6th edition ดูรูปแบบที่ให้ใน template

หมายเหตุ*

การอ้างอิงในบทความ (Intext Citation) จะมี 2 ลักษณะ คือ 1) การอ้างอิงหน้าข้อความ และ 2) การอ้างอิงท้ายข้อความ ให้จัดเตรียมโดยผสมผสานการอ้างอิงแบบ APA 6th edition ดูรูปแบบที่ template บทความวิชาการ
หน้าเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/sikkha/index>

3) บทวิจารณ์หนังสือ

ผู้พิมพ์สามารถเตรียมบทความตามโครงสร้าง ดังนี้

1. รายละเอียดหนังสือที่วิจารณ์ ประกอบด้วย

- ชื่อหนังสือ
- ผู้เขียน
- สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์
- แสดงลักษณะปก จำนวนหน้า และเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN)

2. บทสรุปของเนื้อหาที่วิจารณ์

สรุปสาระสำคัญของหนังสือที่วิจารณ์ให้ชัดเจน ส่วนนี้อาจรวมถึงความน่าเชื่อถือ / อิทธิพลทางความคิดของผู้เขียนในสาขานั้น (ถ้ามี) วัตถุประสงค์หลักของหนังสือ กลุ่มเป้าหมาย และประเด็นหลักของหนังสือ

3. การประเมินหนังสือ

เป็นส่วนสำคัญที่สุดของบทวิจารณ์ บทบาทของผู้พิมพ์ คือการวิจารณ์และถกเถียงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ เพื่อแสดงมุมมองของผู้อ่าน

อิน

- บทความ

- บทความและข้อความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พิมพ์
กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่มีข้อผูกพันต่อกันด้วยประการใดๆ ทั้งสิ้น

แบบรับรองบทความวิจัย (วิทยานิพนธ์/ปริญญาโท/ดุษฎีนิพนธ์)

เพื่อเสนอพิจารณาลงตีพิมพ์ใน สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เรียน บรรณาธิการ สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร. ☐ อาจารย์

ชื่อ-สกุล

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....
.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน โทรศัพท์มือถือ

โทรสาร e-mail address

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากวิทยานิพนธ์/ปริญญาโท/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)

.....
ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

.....
ชื่อ-สกุล นักศึกษา

สาขาวิชา มหาวิทยาลัย

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่
อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลงชื่อ

ลายมือชื่อ

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่.....เดือนพ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ใน

สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

เรียน บรรณาธิการ สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์

ตามที่ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร. ☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษาระดับสาขาวิชา
หลักสูตร มหาวิทยาลัย
☐ อื่น ๆ ระบุ

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย)

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ
ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในผลงาน

มาเพื่อขอให้พิจารณาลงตีพิมพ์ใน สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความที่ส่งมา
เผยแพร่เป็นบทความใหม่ โดยไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และ
ไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

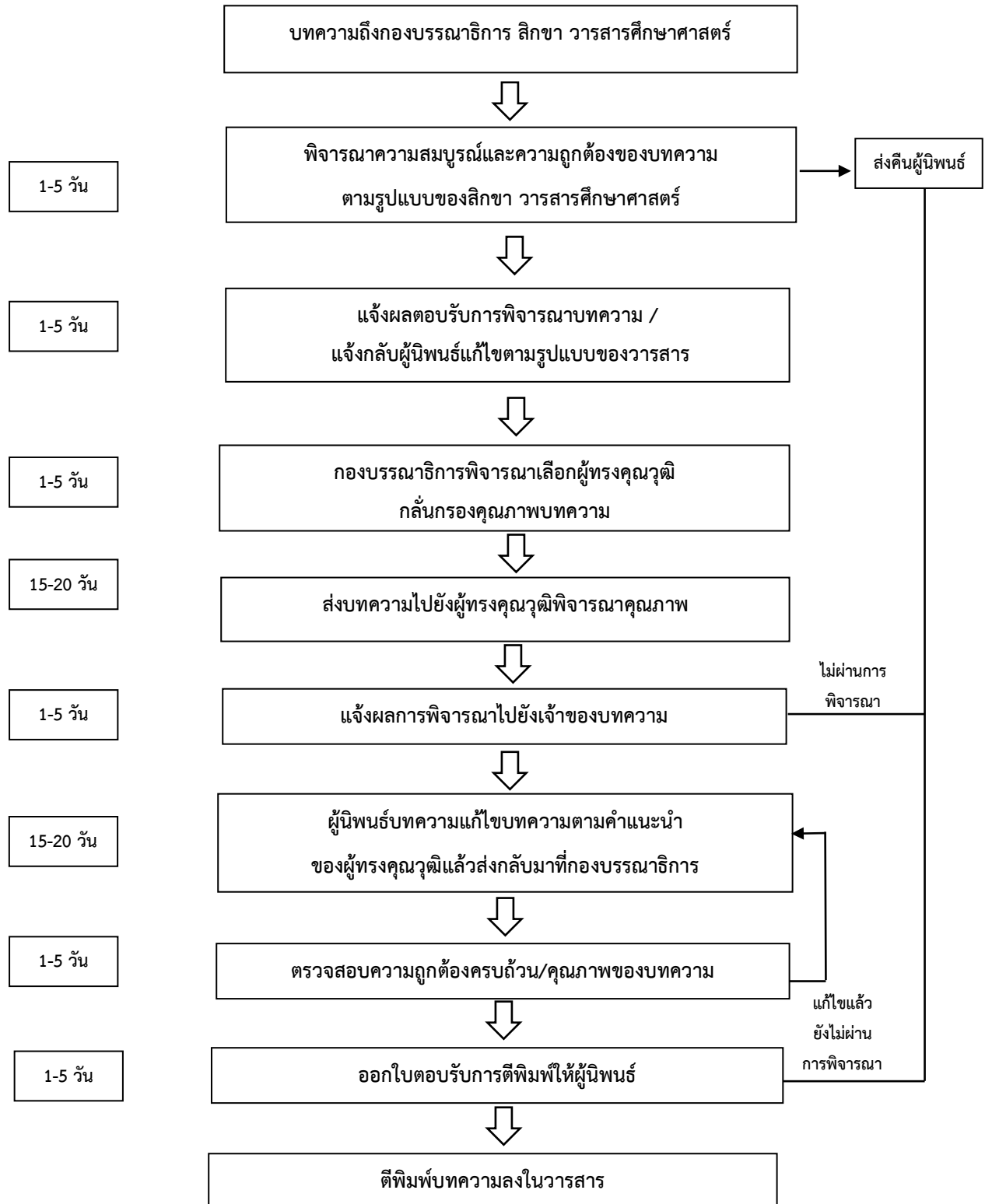
ลงชื่อ

(.....)

ลายมือชื่อเจ้าของบทความ

วันที่.....เดือนพ.ศ.

ขั้นตอนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่

SIKKHA JOURNAL OF EDUCATION